

Årsredovisning

Länsförsäkringar
Östgöta

Innehåll

Inledning

- 4-5 2017 i korthet
- 6-7 Vd har ordet

OM ÅRSREDOVISNINGEN

I Länsförsäkringar Östgötas årsredovisning 2017 presenterar vi året som har gått. I vår verksamhet fokuserar vi på långsiktigt och hållbart värdeskapande. Redovisningen innehåller finansiell och hållbarhetsrelaterad information som är relevant för Länsförsäkringar Östgötas verksamhet och våra intressenter.

Årsredovisningen omfattas av en hållbarhetsredovisning samt av förvaltningsberättelse, räkningar, fotnoter samt revisionsberättelse. De värden som redovisas är för koncernen om inget annat anges. Bolagets lagstadgade hållbarhetsrapport, enligt årsredovisningslagen kapitel sex, finns även på bolagets hemsida som en från årsredovisningen avskild rapport.

Vi vill gärna ha dina synpunkter och idéer kring hur vi tillsammans kan tänka och agera ännu mer hållbart. Skriv gärna en rad till hallbart@LFostgota.se och dela med dig av dina tankar.

Hållbarhetsrapport

- 8-9 Det här är vi
- 10-11 Välkommen hem till oss
- 12-13 Vision, Affärsidé, Värdegrund
Styrdokument
- 14-15 Intressentdialog
- 16-17 Övergripande mål
- 18-21 Våra kunder
- 22-25 Våra medarbetare
- 26-31 Vår lönsamhet
- 32-35 Vårt Östergötland

Finansiella rapporter

- 36-40 Förvaltningsberättelse
- 41 Femårsöversikt för koncernen
- 42 Resultaträkning för koncernen
- 43 Resultaträkning för moderbolaget
- 44 Rapport över totalresultat
- 45 Resultatanalys för moderbolaget
- 46 Balansräkning för koncernen
- 47-48 Balansräkning för moderbolaget
- 49 Rapport över förändringar i eget kapital
- 50 Kassaflödesanalys
- 51-79 Noter och kommentarer
- 80-82 Revisionsberättelse

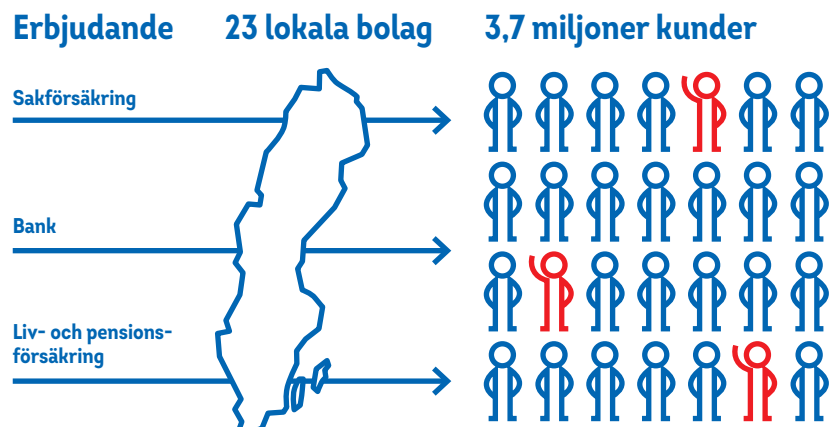
Övrig information

- 84 Styrelse och sekreterare
- 85 Ledning och revisor
- 86 Fullmäktige
- 87-88 Ord och uttryck

Vi är en del av Länsförsäkringsgruppen

Länsförsäkringar består av 23 lokalt kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB. Vi ägs av våra försäkrings-tagare. Livförsäkringar förmedlar vi åt Länsförsäkringar Fondliv, banktjänster och fondsparande till Länsförsäkringar Bank samt djur- och grödaförsäkring till Agria Djurförsäkring.

Länsförsäkringsgruppen har mer än 3,7 miljoner kunder och cirka 6 200 medarbetare.

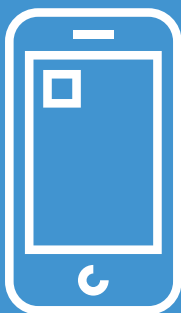

2017 i korthet

Återbäring igen!

Med ett starkt affärsresultat och en gynnsam kapitalförvaltning för 2017 har styrelsen återigen beslutat att dela ut återbäring.

Bästa mobilapp 2017

Länsförsäkringars mobilapp tog hem vinsten för fjärde året i rad i Web Service Awards tävling som baseras på Sveriges största webbplatsundersökning.

Rörelseresultat före återbäring

+187 Mkr

Resultat före skatt

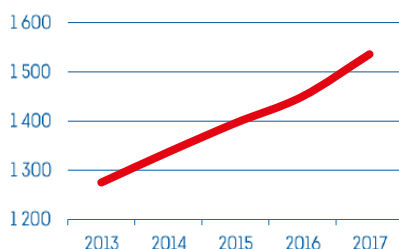
+583 Mkr

Återbäring till försäkringstagarna

234 Mkr

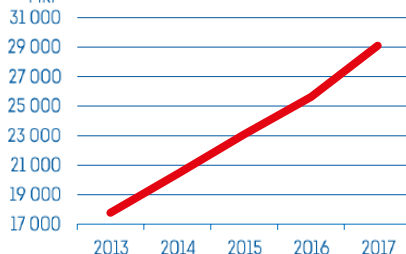
Sakförsäkring

Premiebestånd
Mkr

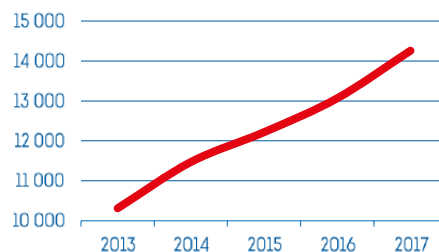
Bank

Affärsvolym
Mkr

Livförsäkring

Förvalt kapital
Mkr

Nyckeltal

SAKFÖRSÄKRING

Mkr	2017	2016
Premieintäkt	1386	1327
Förs.ersättning	-999	-964
Återbäring	-234	-235
Tekniskt resultat	-81	-127
Totalkostnads-%	90	94

BANK

Mkr	2017	2016
Inlåning	7 970	7 337
Utlåning	3 478	1 267
Bostadsutlåning	14 844	14 824
Spara	2 821	2 211

LIVFÖRSÄKRING

Mkr	2017	2016
Försäljn. värde	1 465	1 499
Premieinkomst	907	867
Tot. förv. kapital	14 260	13 068

Sammanfattat resultat

Mkr	2017	2016
Sakförsäkring	-81	-127
Förmedlad affär	30	-2
Kapitalavkastning	633	593
Resultat före skatt	583	464
Balansomslutning	9 379	8 703
Konsolideringsgrad	391	371

Marknadstäckning, %

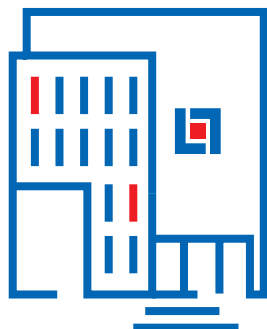
Privat	61	61
Företag	50	50
Lantbruk	93	93
Antal kunder	198 307	194 167

Marknadstäckning, %

Privat	16	15
Företag	8	8
Lantbruk	31	31
Antal kunder	64 334	60 345

Marknadstäckning, %

Privat	23	23
Företag	27	27
Lantbruk	39	39
Antal kunder	66 536	65 959

Nytt kontor i Norrköping

I Norrköping spirar idéer, möjligheter och tillväxt – det vill vi bidra till! Den 2 maj gick flytten från vårt gamla kontor till vårt nya i Magnetus Tower på Hospitalsgatan 3. Det är en del av en mer övergripande satsning på Norrköping, en stad där vi ser en stor efterfrågan på våra tjänster och möjlighet till fler kunder och delägare.

Östgötapriset 2017

Med Östgötapriset vill vi lyfta fram och hylla initiativ som bidrar till trygghet i Östergötland. Prissumman är på 175 000 kr och 2017 års huvudpris tilldelades Novahuset för deras arbete med att stå upp mot övergrepp och ge stöd till personer som blivit sexuellt utsatta. Övriga vinnare är initiativen Locker Room Talk, Good News of Norrköping och Under Kevlaret.

Östergötlands bästa marknadsförare

Länsförsäkringar Östgöta vann, tillsammans med Byn kommunikationsbyrå, priset Årets Marknadsförare på Agdagalan på Arbisteatern i Norrköping. Vi fick ta emot priset för vårt arbete med Sveriges största Brandövning 2016 – ett initiativ som har vuxit sig än starkare under 2017.

Länsförsäkringar Östgöta
– våra kontor

MOTALA

NORRKÖPING
2 kontor

MJÖLBY

LINKÖPING
2 kontor

KISA

338 anställda

en ökning med 5 631 kunder under 2017

233 981 kunder

76 500 skador
under året

Vi syns!

Med en reflex blir du synlig redan på 125 meters avstånd – utan reflex på 25 meters avstånd. Den sträckan kan vara skillnaden mellan liv och död.

Den 26 oktober var 200 medarbetare ute i hela Östergötland i vår aktivitet, Vi Syns. 10 000 stycken ziplampor, 20 000 stycken hängreflexer och 800 stycken reflexvästar delades ut till östgötarna. Allt för att vi ska synas bättre under dygnets mörka timmar.

Det vi gör, det gör vi med hjärta!

Vd har ordet

Att vara lokalt kundägda med fokus på kundens upplevelse, är ett hållbart framgångskoncept. Ännu ett år har gått där vi tillsammans haft förmånen att skapa trygghet och möjligheter i Östergötland. Tänk att våra 176 år gamla värderingar, om gemensamt och delat ägande, fortfarande är helt moderna och uppskattas av våra kunder. Det skänker framtidshopp och gör mig varm om hjärtat.

Vi lever i en tid där utvecklingen går rasande fort. Vår verksamhet präglas av allt högre konsumentkrav, av digitalisering, urbanisering, polarisering och nya finansiella regelverk. Det politiska landskapet är svårnavigerat och vi påverkas av en orolig omvärld. I Länsförsäkringar Östgötas vision, i vårt löfte till våra kunder, ingår att ständigt arbeta för att utveckla och anpassa våra erbjudanden. Allt för att möta våra kunders behov och önskemål, även i tid av förändring, och för att skapa trygghet och möjligheter för östgötarna.

Med stolthet kan vi konstatera att vi har lyckats med det, även under 2017.

Nöjda kunder

Vi summerar ett år med många positiva förtecken för Länsförsäkringar Östgöta. Tillsammans med våra kollegor inom Länsförsäkringsgruppen har vi återigen kunnat glädja oss åt fina utmärkelser i mätningen av Svenskt Kvalitetsindex (SKI). När försäkringsbolag och banker rankades efter kundnöjdhet toppade Länsförsäkringar i flera kategorier på privat- och företags-sidan – inom såväl försäkring och bank som inom fastighetsförmedling.

Vi har hanterat nästan 76 500 skador och lyckats växa vår försäkringsverksamhet, bankverksamhet och fastighetsförmedling till nya rekord. Vi har vunnit förtroendet hos cirka 6 000 nya kunder. Tack vare ett starkt affärsresultat och en bra utveckling i bolagets kapitalförvaltning, har vi uppnått ett positivt resultat för helåret. Ett resultat

som gör att vi under hösten 2018 kan betala tillbaka drygt 234 miljoner kronor till våra försäkringstagare i form av återbäring.

Den bästa kundupplevelsen

Jag är stolt över att få leda en verksamhet fylld av drivande kollegor med hög ambitionsnivå, som vill bli ännu bättre på sitt jobb, för att i ännu högre utsträckning kunna leverera värde till våra kunder. I en digitaliserad värld är vi säkra på att det personliga blir allt viktigare. Kombinationen av att finnas på plats lokalt och samtidigt erbjuda smarta digitala lösningar, är vårt sätt att vara nära kunden i olika situationer och möta hans förväntningar.

Ett tryggare Östergötland

Det är tydligt hur vårt län påverkas av samhällets polarisering. Vi vet att utanförskap bidrar till en känsla av hopplöshet och till en mindre tro på framtiden. Därför har vi valt att fokusera på att bidra till ett tryggare Östergötland. Med Länsförsäkringar Östgötas kunskap och historia är det viktigt att vi, som både bor och verkar i länet, är en del av vår gemensamma framtid.

Vi har bland annat genomfört Sveriges största Brandövning, med målet att öka tryggheten och brandsäkerheten i Östgötarnas hem. Vi delade ut vårt eget pris, Östgöta-priset, till initiativ och människor som bidrar till ökad trygghet och gemenskap i länet. Och vi fortsatte vårt skadeförebyggande arbete för att bland annat minska antalet cykelstöldar, vattenskador och trafikolyckor, ofta i sällskap med andra samhällsaktörer.

Vi gör det med hjärta

Våra kunder är också våra ägare och våra uppdragsgivare – det gör vår relation speciell. Det ställer krav på hur vi agerar och tar ansvar för vår gemensamma verksamhet. Att vi tillsammans gör varandra bra och aktivt deltar i utvecklingen av vårt fina bolag, samtidigt som vi är med och utvecklar Östergötland. På en arbetsmarknad som präglas av en hög utvecklingstakt är medarbetarnas delaktighet och engagemang helt avgörande.

Jag är därför stolt över Länsförsäkringar Östgötas medarbetarkultur där vi under året ytterligare har förstärkt arbetet med att tillvarata allas delaktighet. Det vi gör, det gör vi verkligen med hjärta – för kollegorna, för kunderna och för vår utveckling framåt. Jag tror att det är en av förklaringarna till ett lyckat 2017 och kan inte tänka mig en bättre beskrivning av oss på Länsförsäkringar Östgöta.

Vårt fokus framåt handlar om att fortsätta skapa de bästa kundupplevelserna och utveckla verksamheten tillsammans med våra kunder. Vi ser med spänning fram emot ett 2018 med en fortsatt satsning på tillväxt för vårt bolag.

Tack för ett fantastiskt år!

Sven Eggelall
Sven Eggelall

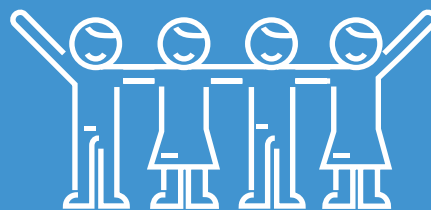
”

Tänk att våra 176 år gamla värderingar,
om gemensamt och delat ägande,
fortfarande är helt moderna och
uppskattas av våra kunder.

Det här är vi

Tillsammans skapar vi trygghet och möjligheter. Så lyder vår vision, själva anledningen till att vi faktiskt finns. Den långsiktiga idén om östgötar som går samman och tar ansvar just för varandras trygghet och möjligheter. Det är ett arv som vi har förvaltat och byggt vidare på i 176 år, ett arv vi tänker fortsätta att utveckla. Bra idéer håller länge.

Hållbart företagande har löpt som en röd tråd genom hela vår historia. Att skapa affärsnytta och samtidigt göra samhällsnytta har alltid varit fundamentet i vår verksamhet. Vi utgår från östgötarnas behov och vårt erbjudande spänner över de viktigaste grundpelarna i livsekonomi – försäkring, bank och fastighetsförmedling.

Vi ägs av cirka 200 000 sakförsäkringskunder i Östergötland och det är deras långsiktiga intressen som styr vår verksamhet. Att vi ägs av våra kunder utmanar oss, det skapar stolthet och skiljer oss från andra. Våra kunders behov och önskemål är alltid vårt primära uppdrag. Som ägare har våra kunder dessutom goda möjligheter att påverka bolagets framtid. Att vi är lokalt kundägda skapar en djup förankring i regionen och ger oss ett naturligt och självklart engagemang för östgötarna. De år som bolaget gör ett bra överskott kan pengar betalas tillbaka till kunderna i form av återbäring.

Fullmäktige är vårt högst beslutande organ. Alla sakförsäkringskunder i bolaget blir automatiskt ägare, vilket idag innebär att ungefär varannan östgöte är delägare i Länsförsäkringar Östgöta. Kundernas intressen företräds via ledamöterna i fullmäktige på bolagsstämman. På stämman väljer fullmäktige Länsförsäkringar Östgötas styrelse. Det är sedan styrelsen som utser vd. Ledamöterna i fullmäktige utses av kunderna vid lokala val.

Så här fungerar det...

KUNDEN SOM ÄGER BOLAGET

BOLAGETS
ANSTÄLLDA

FULLMÄKTIGE

VD

STYRELSE

Välkommen hem till oss

Vi tänker oss vår verksamhet som ett hus. En 176 år gammal byggnad, som på stadig grund är förankrad i den östgötska myllan. Huset har varsamt renoverats genom åren för att kunna motsvara samtidens förväntningar. Länsförsäkringar Östgötas arv av hållbart företagande är viktigare än någonsin. Vi går en spännande framtid till mötes och våra ambitioner är höga. Vi tänker fortsätta att täta läckorna i källaren och byta slitna vindskivor men framför allt bygger vi till, med helt nya våningar. Tanken är ju, att huset ska få välkomna många fler östgötar – under minst 176 år till.

Att våra kunder ska känna sig hemma i vårt hus – i vår miljö fylld av trygghet och möjligheter – det är vår ambition. Vi gör allt vi kan för att bidra till en ännu tryggare vardag för östgötarna. För att säkerställa att våra beslut vilar på medvetenhet om betydelsen av ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet och för att tydligare belysa de områden där vi kan göra störst skillnad, använder vi oss av en ritning av husets olika delar, var och en fylld med bärande byggstenar.

Stabila fundament

Grunden för hela vår verksamhet utgörs av vår vision, vår affärsidé och vår värdegrund – vilka formuleras i våra styrdokument. Här finns den samlade definitionen av vilka vi är, vad vi vill uppnå, hur vi driver vår affär och vilka våra värderingar är. Vi beskriver hur vi ska arbeta för att göra mesta möjliga nytta för kunden och för det östgötska samhället, vilken värld vill vara med att bidra till och på vilka sätt vi vill förbättra den.

Genom att följa dessa ledstjärnor vet vi att vi gör ansvarsfulla affärer, håller vårt ord och uppfyller våra åtaganden. Visionen, affärsidén, värdegrunden och styrdokumentet säkerställer att vi lever som vi lär, följer regelverk och att vi sopar rent framför egen dörr.

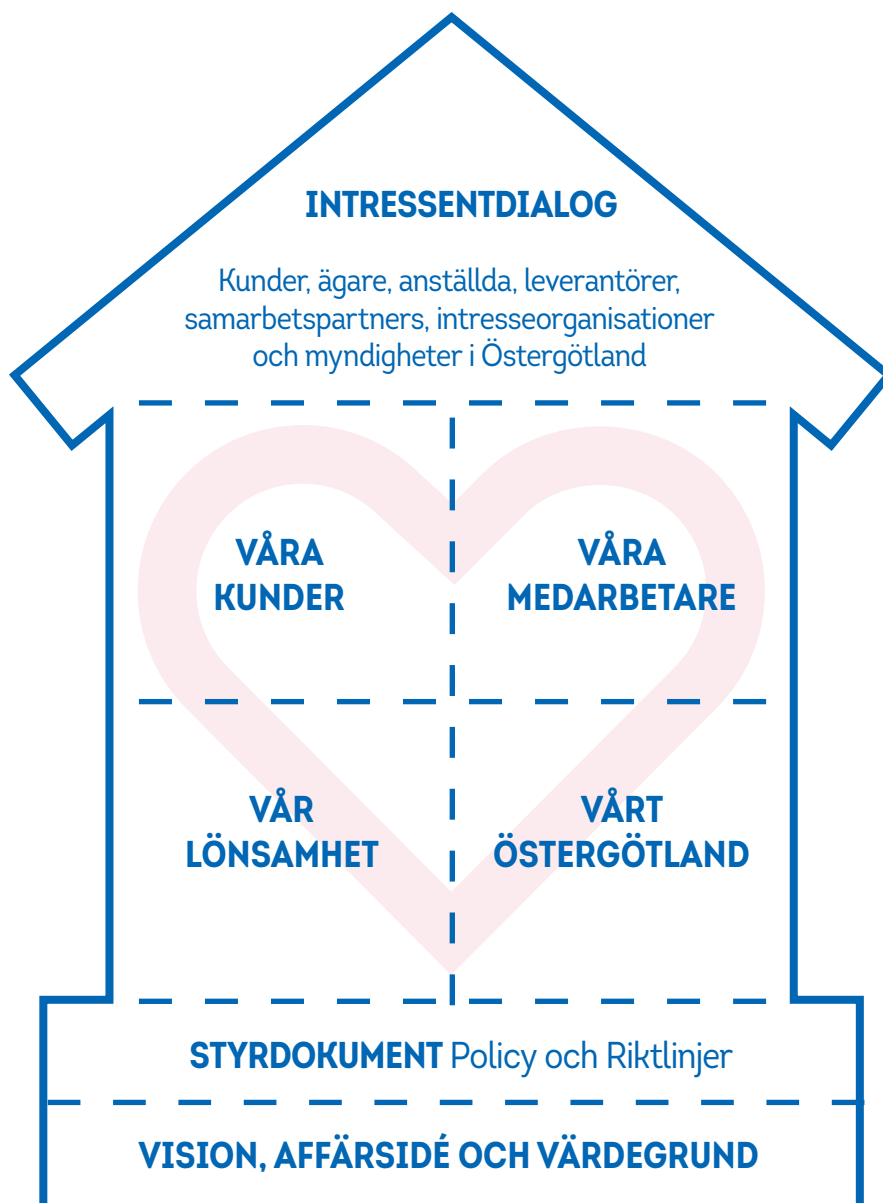
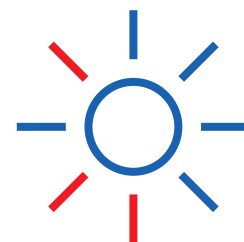
Hjärtats innersta rum

Vi jobbar målinriktat för att påverka där vi kan och har definierat fyra olika målområden där vi gör störst skillnad – våra kunder, våra medarbetare, vår lönsamhet och vårt Östergötland. Vi tänker oss att delarna är husets olika rum – husets hjärta. Här utspelar sig vår arbetsdag där vi umgås, gör affärer, möter våra kunder – och inte minst varandra. Här skapas trygghet och möjligheter på riktigt.

Dialogen högst upp

Över huset vilar taket. Vår egen verksamhets skydd och själva definitionen av husets

ramverk. Här placerar vi alla våra intressenter. Den oerhört viktiga dialogen med våra kunder, våra medarbetare, samarbetspartners och samhället i stort. Förändringar i omvärlden och människors olika behov och förväntningar påverkar hur vi arbetar inom våra strategiska fokusområden.

Tommy Eklöf
Hållbarhetsansvarig

INTERVJU

Hållbara ledningssystem

Hej Tommy! Vad är hållbarhet för Länsförsäkringar Östgöta?

- Hållbarhet för oss är att driva verksamheten ansvarsfullt och med transparens. Att vi respekterar internationellt erkända principer för miljöskydd, för mänskliga- och arbetstagarrättigheter och för affärsetik och antikorrupktion. Det ska genomsyra allt vi gör. Men vår storlek och vårt inflytande ger oss också möjligheten att, via vår affär, vara en del av lösningen till samhällsutmaningar.

Vårt bidrag till en hållbar utveckling i Östergötland är framförallt att skapa trygghet i östgötarnas vardag så att de kan ta vara på möjligheter som ges och vågar följa sina drömmar.

Hur jobbar vi rent strategiskt med frågan?

- Vi har en hållbarhetspolicy som beskriver viljeriktningen för vårt hållbarhetsarbete. Den ger också beslutsfattare och medarbetare vägledning i det dagliga arbetet. När vi upprättade policyn tog vi hjälp av internationella standarder som exempelvis ISO26000 och ISO14001. Vi förde samtidigt en dialog med våra intressenter och kom med hjälp av dem fram till våra viktigaste hållbarhetsaspekter. Inte minst identifierade vi våra egna risker och möjligheter.

Arbetet med hållbara strategier är en pågående process. Under året har vi exempelvis börjat arbeta med att integrera FNs hållbara utvecklingsmål i verksamheten. Ett arbete som kommer fortsätta under 2018 tillsammans med övriga 22 länsbolag.

Hur ser styrningen av hållbarhetsarbetet ut?

- Ytterst ansvarig för bolagets hållbarhetsarbete är vår vd. I ledningens uppföljning av affärs- och handlingsplaner ingår hållbarhet som en integrerad del. Jag, som ansvarig, har uppdraget att operativt styra, samordna och

följa upp hållbarhetsarbetet. I rollen ingår också att skapa övergripande och strukturella förutsättningar för att åstadkomma så mycket trygghet som vi bara kan.

Det här är vårt **ramverk**

VÅR VISION

Tillsammans skapar vi trygghet och möjligheter

Länsförsäkringar Östgöta bidrar aktivt till en hållbar utveckling av regionen genom att skapa förutsättningar för en trygg och skadefri vardag - för och tillsammans med alla östgötar.

Vi hjälper våra kunder att förverkliga sina idéer och drömmar i en vardag fylld av möjligheter.

VÅR AFFÄRSIDÉ

Vi ska erbjuda östgötarna den bästa kundupplevelsen inom bank, försäkring och fastighetsförmedling.

Vi gör det på privatmarknaden, lantbruksmarknaden och företagsmarknaden. Vår ambition är att ha de nöjdaste kunderna, vara den mest attraktiva arbetsgivaren, säkerställa långsiktig tillväxt med lönsamhet och samtidigt bidra till ett tryggare Östergötland.

VÅR VÄRDEGRUND

Kundägda, Nära, Engagerade och Handlingskraftiga

Vi är övertygade om att kulturen i vårt företag inte "sitter i väggarna". Den präglas av gemensamma värderingar, som ligger till grund för hur vi förhåller oss till varandra internt, hur vi agerar mot våra kunder, samarbetspartners och alla andra östgötar.

Styrande **ledstjärnor**

Att vi ägs lokalt av våra försäkringstagare, att vi faktiskt spelar en viktig roll i deras liv och i Östergötland i stort är ett stort privilegium, som följs av ett stort ansvar. Vi på Länsförsäkringar Östgöta ska alltid agera på sätt som skapar långsiktigt förtroende och respekt hos våra intressenter. Våra styrdokument formuleras utifrån vår värdegrund och guidar oss i hur vi bör göra affärer och hur vi bäst förhåller oss till kunder, kollegor och till samhället i stort.

Finansiella tjänster bygger på tillit och allmänhetens förtroende. Att agera för att förhindra oegentligheter eller missförhållanden är viktigt för vårt eget förtroende och för förtroendet för hela finansbranschen. Penningtvätt, finansiering av brottslig verksamhet eller terrorism, intressekonflikter och korruption är risker för alla bolag i finans- och försäkringsbranschen. Våra styrdokument visar oss vägen och gäller för alla medarbetare i Länsförsäkringar Östgöta.

Verksamhetsanalys

Vi gör årligen verksamhetsgenomgångar där varje processägare utvärderar sitt ansvarsområde. I utvärderingen ingår exempelvis

riskhantering, intressekonfliktsanalyser och översyn av styrdokument. Resultatet från respektive genomgång hjälper oss sedan att förändra och förbättra vår verksamhet. I förberedelserna för affärsplanering sker också en bolagsövergripande riskanalys, där en åtgärdsplan och en tillhörande tidplan upprättas för att minska de eventuella risker som identifieras.

Två ledstjärnor

Två vägledande styrdokument är vår Uppförandekod och vår Hållbarhetspolicy. Dokumenten hjälper oss att säkerställa att vi följer gällande regler och garanterar att verksamheten bedrivs etiskt och hållbart.

Innehållet i styrdokumentet ökar skyddet för både kunder och medarbetare och säkerställer att deras intressen tillvaratas.

Medan vår hållbarhetspolicy beskriver viljeriktningen för vårt breda hållbarhetsarbete ger uppförandekoden svar på vad som förväntas av medarbetarna i uppförandefrågor. Till koden finns ytterligare ett antal styrdokument som reglerar uppförande. Koden berör områden som informationssäkerhet, inköp, hantering av intressekonflikter och klagomålshantering. Man kan också läsa om att Länsförsäkringar Östgöta tar avstånd från all form av korruption och otillåtna förmåner. Det är inte tillåtet för medarbetare att ta

emot gåvor eller låta sig bjudas på någonting vars värde skulle kunna väcka misstanke om att syftet är att främja tredje mans intresse.

Ansvar och uppföljning

För att alla ska vara medvetna om vilka förväntningar bolaget har på sina medarbetare är styrdokumentet en del av den introduktionsutbildning som alla nyanställda får. Varje år genomförs även en utbildning

på uppförandekoden och om otillåtna förmåner. Chefer följer i samband med målkontrakt årligen upp att medarbetare känner till och förstår innebörden av vår uppförandekod.

Incidenthantering

Ingen organisation är ofelbar och när incidenter inträffar ska de snarast möjligt registreras, rapporteras och hanteras. Det

hjälper oss att på ett strukturerat sätt samla in kunskap om verksamhetens operativa risker. Alla Länsförsäkringar Östgötas medarbetare är skyldiga att rapportera avvikande händelser i syfte att avhjälpa strukturella fel i verksamheten och på så sätt öka skyddet för våra kunder. Vi har en visselblåsar rutin där medarbetare ges möjlighet att skicka sina iakttagelser direkt till vår compliance-funktion.

← INTERVJU

GDPR

Hej Helena! Under året har du drivit implementeringen av GDPR. Berätta mer, vad är GDPR?

– GDPR är vår nya lag om dataskydd för privatpersoner, General Data Protection Regulation. I takt med att mängden digital information ökar behöver vi ett nytt och starkare skydd, för att minimera risken att känsliga personuppgifter hamnar fel. Därför ersätter GDPR den tidigare Personuppgiftslagen (PuL). Den börjar gälla den 25 maj 2018 och den omfattar alla företag och organisationer i alla länder inom EU.

Vad är det nya med GDPR?

– Den grundläggande skillnaden mellan den nya och den tidigare lagstiftningen är att ansvaret och skyldigheterna ökar hos den som behandlar och innehar personuppgifter, medan rättigheterna förstärks hos den enskilde, vars personuppgifter finns i olika register. Det blir alltså mer reglerat hur du får använda någons uppgifter och den personliga integriteten ska få förstärkt skydd.

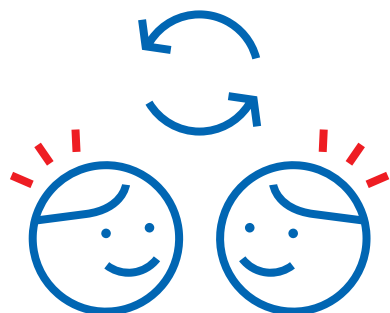
Hur jobbar vi med det just nu?

– Fram till maj kartlägger och anpassar vi vår verksamhet inför lagstiftningen, bland annat genom att rensa bort personuppgifter som vi inte behöver längre. Vi satsar också på att utbilda alla medarbetare i den nya lagstiftningen, så att vi kan vara väl förberedda i maj. Vi som kundägt bolag ska förvalta våra kunders personuppgifter på ett tryggt och säkert sätt även i framtiden.

Hållbar dialog

*Vi fokuserar på att **bygga tillit och ha en öppen dialog** med alla östgötar.*

Vi på Länsförsäkringar Östgöta utvecklar vår hållbara affär för att hela tiden bidra till mer trygghet och fler möjligheter i Östergötland. Helt avgörande är att vi är väl insatta i hur vi bäst gör mest nytta för våra intressenter. Vi för därför en levande dialog med våra kunder, ägare, medarbetare, samarbetspartners och med samhället vi verkar i – Östergötland.

Genom ett ständigt pågående samtal med våra olika intressenter skapar vi förståelse för människors olika behov, i olika stadier av livet. Vi vill helt enkelt ta reda på vilka frågor de förväntar sig att vi arbetar med och prioriterar sedan våra insatser efter möjligheten att verkligen göra skillnad.

Kunder och ägare

I mötet med våra kunder strävar vi efter att erbjuda den allra bästa kundupplevelsen. Vi träffas bland annat på våra kontor, i telefon, på vår webb och i sociala medier och lyssnar gärna till kundernas åsikter och förbättringsförslag. För att skapa än mer förståelse för hur vi kan bidra med trygghet och möjligheter i vardagen genomför vi också löpande kundundersökningar. Under våren 2018 planerar vi att genomföra en stor undersökning där vi kontakter ett antal östgötar och frågar vad just de oroar sig för i sin vardag. Resultatet kommer att ligga till grund för en översyn av våra trygghetsskapande aktiviteter, för att säkerställa att vi satsar på rätt saker.

Dialog viktig både externt och internt

Våra medarbetare är bolagets viktigaste tillgång. Några av oss hjälper kunderna personligen, exempelvis med rådgivning,

och andra ser till att vi på olika sätt skapar förutsättningar för kundupplevelser som gör skillnad. Att ha en nära dialog oss medarbetare emellan, är inte minst viktigt. Alla våra medarbetares djupa kunskap och engagemang är avgörande i utvecklingen av bolaget och de inkluderas ofta i konkret innovationsarbete.

Dialog med medarbetarna sker också via medarbetarundersökning, målkontrakt och internkommunikation. Alla är välkomna att skicka förbättringsförslag till Idétorget, som är ett forum på vårt intranät.

Det östgötska samhället

Vi fokuserar på att bygga tillit och ha en öppen dialog med alla östgötar. Här är dialogen också viktig för att förstå vilken roll vi har i utvecklingen av Östergötland. I dialogen med våra leverantörer och samarbetspartners ställer vi så höga krav vi kan på miljömässigt och socialt ansvarstagande, något vi gärna vill bli bättre på.

Det är också viktigt för oss att ha en bra relation till lokala media, inte minst för att göra oss tillgängliga för externa intressenter. Tillsammans med olika intresseorganisatio-

ner och andra företag driver vi frågor som är viktiga för dem och för oss. Genom dessa samarbeten når vi ut till utsatta grupper i Östergötland och kan förhoppningsvis göra skillnad.

Vi lär av misstagen

Vår ambition är alltid att leverera den bästa kundupplevelsen, men vi är ödmjuka inför det faktum att vi inte alltid kan leva upp till det. Vi gör misstag och missförstånd uppstår.

Oavsett anledningen till ett klagomål, är det en möjlighet för oss att vända en negativ kundupplevelse, till en positiv och samtidigt dra lärdomar för att kunna utvecklas.

Våra fyra målområden

Länsförsäkringar Östgöta har definierat fyra övergripande målområden som styr oss mot vår vision, inom ramen för vår affärsidé. Det är alla områden som bidrar till ett långsiktigt och hållbart värdeskapande där vår verksamhet gör störst skillnad - våra kunder, våra medarbetare, vår lönsamhet och vårt Östergötland. Styrelse och ledning följer kontinuerligt upp att verksamheten arbetar mot målen.

VÅRA KUNDER

Övergripande mål: Vi har marknadens mest nöjda kunder.

Vi erbjuder ekonomisk trygghet i vardagen och ger våra kunder rätt förutsättningar för att skydda sig mot ekonomiska förluster. Samtidigt hjälper vi dem att nå sina mål och ambitioner. Ambitionen är att skapa den bästa kundupplevelsen.

Hur vi mäter det: NPS, ambassadörsindex, är en indikation på kundlojalitet och hjälper oss att säkerställa att vi gör rätt saker för våra kunder. Mätetalet tas fram månadsvis baserat på en statistisk metod som beräknar differensen mellan andelen ambassadörer och andelen kritiker över hela kundstocken. 2017 uppnåddes 43,1 i NPS.

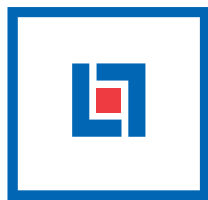

VÅR LÖNSAMHET

Övergripande mål: Vi har långsiktig tillväxt med lönsamhet.

Långsiktig lönsamhet är en förutsättning för bolagets uthållighet över tid, för att vi fortsatt ska kunna investera i bättre kundupplevelser och hålla oss konkurrenskraftiga.

Hur vi mäter det: Lönsamheten på totalnivå för bolaget benämns affärsmarginal och visar det sammansatta resultatet i respektive affärsgrän i förhållande till erhållen intäkt. Under 2017 ökade affärsmarginalen till 11%.

VÅRA MEDARBETARE

Övergripande mål: Vi är den mest attraktiva arbetsgivaren.

Vi är övertygade om att stolta och engagerade medarbetare som mår bra och arbetar inkluderande hjälper till att skapa den bästa kundupplevelsen och gör oss till en attraktiv arbetsgivare.

Hur vi mäter det: Vårt sätt att mäta om vi är en attraktiv arbetsgivare är eNPS, ambassadörsindex, som visar hur stor andel ambassadörer vi har bland våra medarbetare. Vi mäter eNPS fyra gånger per år och resultatet av den senaste mätningen är 32, vilket visar att vi har en hög andel ambassadörer.

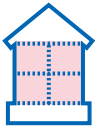

VÅRT ÖSTERGÖTLAND

Övergripande mål: Vi bidrar till ett tryggare Östergötland.

Vi gör vår expertis tillgänglig för östgötarna, stöttar idrotten och lyfter initiativ som bidrar till trygghet och gemenskap i Östergötland. Vi jobbar också för att reducera vår negativa klimatpåverkan.

Hur vi mäter det: Kvartalsvis genomför vi en varumärkesundersökning som mäter vad östgötarna känner till och vad de tycker om Länsförsäkringar Östgöta. I undersökningen ställer vi bland annat frågan om vi upplevs bidra till att skapa trygghet i Östergötland. 2017 uppnådde vi 7,9 på en tiogradig skala.

← INTERVJU

28 år i bolaget

Hej Annica! Vad är det bästa med att jobba på Länsförsäkringar Östgöta, tycker du?

– Jag är, och har alltid varit, stolt över att vara en del av Länsförsäkringar Östgöta. Jag har varit med om en fantastisk utveckling under de 28 år som jag varit anställd här. Det är inte alla som får vara med om att starta en bank som sedan växt från att bara ha ett sparkonto till att bli en fullsortimentsbank. En bank som har gått otroligt bra 2017 och med många nya kunder som vill komma till oss. Det känns stort!

Jag känner att vårt bolag tar hand både om medarbetare och kunder. Och nöjda medarbetare ger nöjda kunder.

INTERVJU →

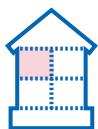
En viktig del av något större

Hej Jonny! Berätta lite om din roll här på Länsförsäkringar Östgöta.

– På Kontorsservice är vi åtta personer som tillsammans ansvarar för våra arbetslokaler och de ytor där vi träffar våra kunder. Vi fixar allt från att byta glödlampor till att säkerställa att allt finns på plats inför större event. Många kollegor är beroende av vår hjälp för att kunna göra sitt jobb, så det är viktigt att vi håller det vi lovar och återkopplar snabbt.

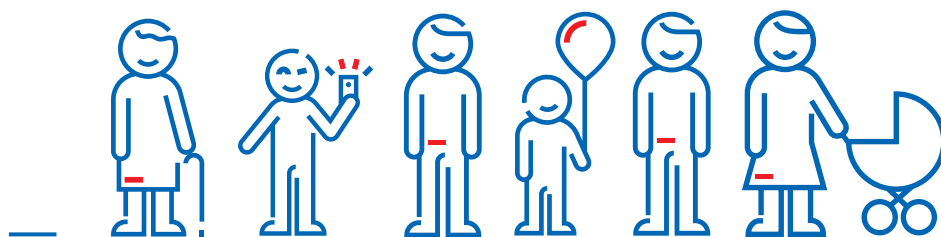
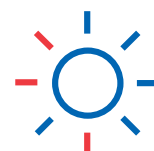
Det ska alltid vara lätt att få kontakt och hjälp av oss, så att vi tillsammans kan skapa den bästa kundupplevelsen. Vi försöker att på alla sätt stötta våra kollegor, bidra till att de kan jobba effektivt och att alla trivs. Det kanske är det bästa med mitt jobb – att vara en viktig del av något större.

Tillsammans för ett tryggt och skadefritt liv

Länsförsäkringar Östgöta erbjuder ekonomisk trygghet i vardagen. Med kundinsikt och stort engagemang ger vi våra kunder rätt förutsättningar för att skydda sig mot ekonomiska förluster, samtidigt som vi hjälper dem att ta tillvara på livets alla möjligheter. Under 2017 har vi på olika sätt arbetat strategiskt för att komma ännu närmare våra kunder.

Många människor är omedvetna om de vanligaste riskerna med att exempelvis äga ett hem, eller att inte satsa på långsiktigt sparande. I värsta fall leder okunskap till ett otillräckligt försäkringsskydd och till att skador och förluster som enkelt kunnat undvikas ändå inträffar. Händelser som faktiskt ofta inkräktar på den personliga friheten.

Ekonomisk trygghet är en stor del av våra liv, det är en av grundpelarna för att vi ska kunna – och våga – uppnå våra mål och drömmar. De flesta av oss behöver stöd och skyddande trygghet genom livets olika skeden. Det är precis där Länsförsäkringar Östgöta vill hjälpa till.

Inkluderande arbete

Att förstå och möta kundernas föränderliga behov är kritiskt för vår långsiktiga framgång. Under året har vi hittat nya vägar till dialog med våra kunder och tydligare inkluderat dem i formandet av vår verksamhet. Det innebär att vi i allt större utsträckning kan bygga verksamheten på faktisk kunskap och kännedom om deras behov och önskemål. För att arbeta så krävs strategier, gemensam-

ma arbetssätt, teknik och verktyg som hjälper oss att analysera och anpassa våra aktiviteter och budskap efter specifika kunder, eller målgrupper. Vi kan också tydligare förutse hur kunden vill bli bemött i olika situationer, i olika kanaler eller livshändelser. Alltid med hänsyn tagen till integritet, med balans mellan personlighet och relevans. Vi vill också få fler att upptäcka hela potentialen i vårt breda erbjudande av bank och försäkring.

Tydligare kundupplysning

Vi vet att ett av de viktigaste bidragen till en tryggare vardag, är ett bra försäkringsmässigt grundskydd. Vi arbetar hela tiden för att öka medvetandet om vad ett gott försäkringsskydd innebär och vi försöker se till att våra kunder har bästa tänkbara försäkringslösningar.

Under 2017 har vi bland annat arbetat fram ett nytt arbetssätt i telefonkundmötet, där vi upplyser kunden om risker med att vara oförsäkrad och tipsar om lämpliga försäkringar, baserat just på deras specifika livssituation. Vi använder oss då av en checklista som innehåller allt från övergripande frågor kring

försäkringar till att säkerställa att kunden har försäkrat rätt boyta. Ambitionen är att i så stor utsträckning som möjligt proaktivt hjälpa kunderna till ett bra grundskydd, när vi ändå har dem på tråden.

Frihetskapalet – möjlighet att välja

Under 2017 genomförde Länsförsäkringar två undersökningar där vi frågade ett antal personer om deras inställning till ekonomisk jämställdhet och trygghet. Undersökningen visar bland annat att många östgötar saknar ekonomisk trygghet och att 71 procent tror att ekonomi kan vara en bidragande faktor till att stanna kvar i en relation fast man egentligen vill lämna den.

Med satsningen "Frihetskapalet" vill vi skapa debatt, få fler att fundera över sitt sparande och våga prata om sin ekonomi. Målet är att göra sparande och ekonomiskt inflytande till något folkligt. Frihetskapalet innebär att ha tillräckligt mycket pengar sparade för att ha valfriheten att göra det man vill. Det kan till exempel handla om att säga upp sig om man inte trivs på sin arbetsplats, våga avsluta en relation, vara föräldraledig längre, inves-

VÅRA KUNDER

tera i en dröm eller starta eget. Kampanjen rullade under hösten och vintern 2017 och bestod av PR, annonsering i digitala kanaler, korta filmer och quiz i sociala medier samt lokala event för att inspirera till långsiktigt sparande.

Smarta vattenlarmet förebygger skador

Ny teknik ger oss fantastiska möjligheter att förebygga skador och olyckor. Nu pågår ett pilotprojekt med 420 deltagare där vi testar uppkopplade vattenlarm. Via en app kan deltagarna i projektet, som består av både medarbetare och kunder, följa kökets fuktvärden. Om vattenlarmet kommer i kontakt med vatten så larmar den. Likaså märker vattenlarmet av om fuktvärden förändras över tid, vilket innebär att vi på sikt kan förhindra att en vattenskada ens behöver inträffa.

"Säker gård" i Östergötland

Livet på gården är fyllt av glädje och frihet. Med arbetet följer också ett stort ansvar för gårdens djur, byggnader och för alla som bor och jobbar där. Om olyckan är framme, exempelvis vid en brand, innebär det ofta stora produktionsförluster. Ännu värre är risken att egendom och i värsta fall liv går förlorade.

Länsförsäkringar Östgöta arbetar därför aktivt för att öka säkerheten på Östergötlands alla gårdar. Vi erbjuder en säkerhetsutbildning som också följs upp med ett besök där vi tillsammans med kunden går igenom säkerheten på den egna gården. Efter att eventuella brister åtgärdats, certifieras gården som "Säker gård" eller "Säker hästverk-samhet" och vi riskanpassar kundens premie. Under 2017 gjorde vi sex stycken certifieringar.

Hållbara produkter

Vi vill också bidra till ett tryggare Östergötland genom de produkter och tjänster som vi säljer. Ett gott exempel från 2017 är att ungdomarna som deltog på informations-träffar om trafiksäkerhet och fick lägre rabatt på sin bilförsäkring. Erbjudandet riktade sig till kunder mellan 18-23 år som ville försäkra sin bil.

Det är en skadeförebyggande insats där vi bland annat tar upp frågor som risker bakom ratten i kombination med alkohol och droger, trötthet, mobiltelefon och hög hastighet. 200 ungdomar från hela länet har fått informationen och skrivit under ett avtal att aldrig köra alkohol- eller drogpåverkad.

Sveriges mest nöjda kunder 2017

Enligt svenskt kvalitetsindex 2017

2017 var ett år då vi inom Länsförsäkringsgruppen kunde glädja oss åt fina utmärkelser i mätningen av Svenskt Kvalitetsindex (SKI). När försäkringsbolag och banker rankades efter kundnöjdhet toppade Länsförsäkringar i flera kategorier på privat- och företagssidan – inom såväl försäkring och bank som inom fastighetsförmedling.

2 998 skadeförebyggande mail har skickats till våra kunder

med tips och råd kring hur man kan förebygga trafikskador samt skadeförebygga sitt hem för att undvika och begränsa brand- och vattenskador.

1600 besiktningar

Under året har vi gjort drygt 1600 besiktningar hemma hos våra kunder. Syftet är att säkerställa att de har ett bra grundskydd avseende försäkring och att försöka förhindra att de råkar ut för olyckor som enkelt kan undvikas. Processen för besiktningar kommer att förädlas under 2018 med målet att bidra till ökad trygghet i våra kunders vardag.

Kundmagasin Östgötarna

I vårt kundmagasin Östgötarna har vi bland annat tagit upp olika teman kopplat till hållbarhet. Våra kunder har kunnat läsa om hur de skadeförebygger sina hem och fått träffat Norrköpingskvinnan som har gett civilkuraget ett ansikte - Linnéa Claesson. Tidningen har getts ut med två nummer under året.

INTERVJU

Sophia Nygren
Affärsområdeschef
Skador

Skador

Hej Sophia! Hur skapar vi trygghet inom affärsområdet Skador?

– Det är viktigt att komma ihåg att varje skadehändelse är en ofrivillig händelse som drabbar våra kunder. Då finns vi där med kunskap, stöd och hjärta. I år har vi nästan 76 500 skador, tillfällen då vi på olika sätt mött våra kunder som råkat ut för skador som rån, bränder och olyckor i trafiken.

Jag är övertygad om att den känsla vi förmedlar i samband med en skada är avgörande för att skapa trygghet i våra kunders vardag och en bra upplevelse för kunden”.

Vilka är våra styrkor?

Att vi är lokalt kundägda. Det finns inget vi och dem, bara ett vi. Att kunden står i fokus skapar engagemang och lyhördhet hos våra medarbetare – oavsett via vilken kanal kunden väljer att kontakta oss i. Ett proaktivt arbetssätt med skaderegleringen har under året resulterat i snabba besked till kunderna. Att vi jobbar på rätt sätt bekräftas bland annat av att vi har de nöjdaste kunderna enligt Svenskt kvalitetsindex.

Vad kan vi göra bättre?

Vi drivs hela tiden framåt av vår värdegrund. Vi vill komma ännu närmare våra kunder genom att få dem att känna att vi är redo att hjälpa dem. 7 dagar i veckan, 24 timmar om dygnet. Vi vill bli än mer handlingskraftiga och ge snabba besked. Ju mer engagerade vi kan vara, desto tydligare upplever kunderna att vi ser deras behov i samband med en skada.

Med hjärtat i fokus

Våra medarbetare är utan tvekan vår mest värdefulla tillgång. Vi är säkra på att vår framgång bygger på samspelet mellan en väl förankrad värdegrund, ett starkt ledarskap och engagerade medarbetare. Minst lika övertygade är vi om att en inkluderande miljö och hälsofrämjande insatser leder till ett gott arbetsplatsklimat och gör oss till en attraktiv arbetsgivare.

Över 338 medarbetare i Östergötland jobbar för att skapa värde för våra kunder och driver en affär baserad på integritet, samarbete och en vilja att göra skillnad. Våra värderingar och förhållningssätt är gemensamma för alla medarbetare inom Länsförsäkringar Östgöta. Vår HR-policy, tillsammans med vår uppförandekod och våra värderingar, kommunicerar hur vi agerar i vår vardag och säkerställer att vi följer lagar och regler.

Attraktiv arbetsgivare

Vårt mål är att vara den mest attraktiva arbetsgivaren i Östergötland och vi har redan i dag många stolta ambassadörer i våra medarbetare. För att vi fortsatt ska vara en attraktiv arbetsgivare och säkra kompetensförsörjningen framåt, har vi under året tagit fram en strategi som ska stärka vårt arbetsgivarvarumärke.

Tillsammans har medarbetarna själva fått definiera vad som kännetecknar vår kultur, vad vi anser är ett gott ledarskap och hur en bra kollega bör vara. Resultatet av den processen är vårt nya koncept – Med hjärta. I korthet innebär det att "allt vi på Länsförsäkringar Östgöta gör, det gör vi med hjärtat – för kollegorna, för kunderna och för vår utveckling framåt".

Medarbetare med fokus på utveckling

Årets resultat från vår medarbetarundersökning, Länsipulsen, visar att vi är bra på de saker vi anser som viktigast. Vi har många engagerade medarbetare, ett starkt ledarskap och en väl förankrad värdegrund. Medarbetarnas förmåga till innovation och lärande blir än mer avgörande framåt, med tanke på våra kunders ständigt föränderliga behov. Under året har vi

därför jobbat med att stärka vår utvecklings- och innovationsprocess. En del i det är ett arbete som vi kallar "förbättringar i vardagen" och vi har också infört "tankesmedjor", som ska genomföras fyra gånger per år. Syftet är att i olika forum ta tillvara goda idéer inom konkreta utvecklingsområden. Under årets tankesmedjor genererade våra medarbetare 624 nya idéer.

Satsning på ledarskap

Vi strävar hela tiden efter att låta våra medarbetare utvecklas och växa. Allt utvecklingsarbete ställer speciellt höga krav på våra ledare, de som leder företagets förändringsarbete. De förväntas vara förebilder, fokusera på kunderna och samtidigt inspirera sina medarbetare att lyckas i sina uppdrag. Under året har vi genomfört en rad satsningar för att stärka ledarskapet – bland annat anordnat ett ledarutvecklingsprogram med fokus på kommunikation och förändringsledning.

Vi har också jobbat med teamutveckling för ledningsgrupper och med coachande ledarskap. Utöver dessa specifika insatser har vi ett omfattande ledarprogram för alla nya ledare.

En frisk arbetsplats

Som arbetsgivare har vi ett ansvar att främja en hälsosam arbetsmiljö och vårt mål är att ingen ska bli sjuk på grund av sitt arbete. Ledarna är återigen viktiga här, då de utgör en friskfaktor. Genom att hålla ner antalet medarbetare per chef kan tecken på ohälsa och/eller för hög arbetsbelastning fångas upp redan tidigt. Antal medarbetare per chef uppgick under 2017 till tio i snitt. Vid höstens medarbetarundersökning valde vi att extra noggrant belysa och följa upp arbetsmiljö-

frågor, genom att samla frågor som rör psykosocial arbetsmiljö till ett eget index. Undersökningen visade att den psykosociala arbetsmiljön är bra (indexvärde 77).

Vi uppmuntrar överlag till hälsosamma val och till en sund livsstil, både på och utanför jobbet.

Genom vår sjukvårdsförsäkring kan våra medarbetare göra hälsoprofiler och delta i hälsofrämjande program. Alla kan också få snabb hjälp i form av till exempel samtalsstöd och

FTF – alla ska trivas på jobbet!

– FTF:s uppdrag är att hjälpa och stötta medlemmarna vid behov, att vara delaktiga i alla större förändringar och att säkerställa att kollektivavtalen följs. Att vi har ett gott samarbete med bolaget gör det så mycket enklare.

I slutändan har vi ju ändå samma mål, alla ska trivas på jobbet säger **Kristina Ottosson**, ordförande för facket för försäkring och finans.

hälsocoach. Under 2017 har vi också bjudit in alla medarbetare till föreläsningar kring kost och motion och alla har haft möjlighet att delta i en hälsobingo och i olika motionslopp.

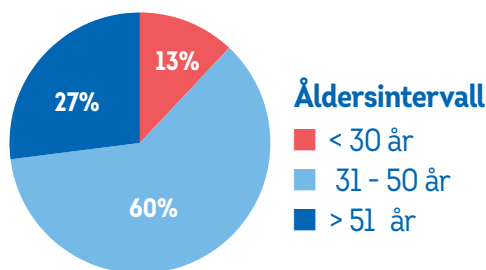
Mångfald och inkludering

Vi gör allt vi kan för att sätta oss in i våra kunders vardag. Det är en av orsakerna till varför det är viktigt att våra medarbetare

har olika bakgrund och kan bidra med olika erfarenheter utifrån sina egna förutsättningar. Vi är övertygade om att olikheter av alla de slag ökar kreativitet och förståelse. Det gör oss helt enkelt bättre och starkare. Under året har ledningsgruppen haft workshop på temat mångfald vilket bland annat resulterade i en ny arbetsgrupp, som ska driva mångfalds- och inkluderingsarbetet vidare i organisationen.

Vi har nolltolerans mot alla former av kränkande särbehandlingar och har tydliga riktlinjer och rutiner vid misstanke om att sådant förekommit. Under 2017 har inga anmälningar inkommit. Vi fortsätter att ha en bra balans i antalet män och kvinnor, såväl på chefspositioner som i ledningsgruppen. Den årliga lönekartläggningen visar att det inte finns några löneskillnader som kan kopplas till kön.

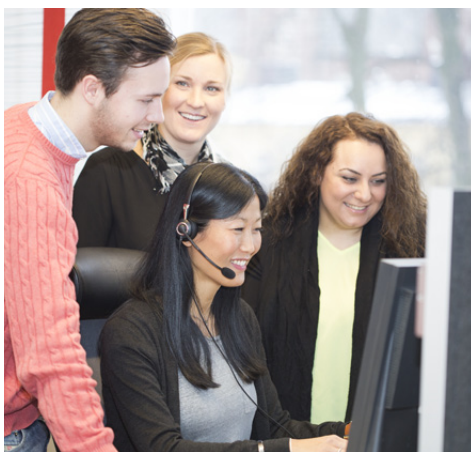
Medarbetarstatistik

Sjukfrånvaro

3,4%

	LF Östgöta	BM (Benchmark)
Ledarindex	81	75
Engagemangsindex	84	77
Psykosocial-arbetsmiljöindex	77	72

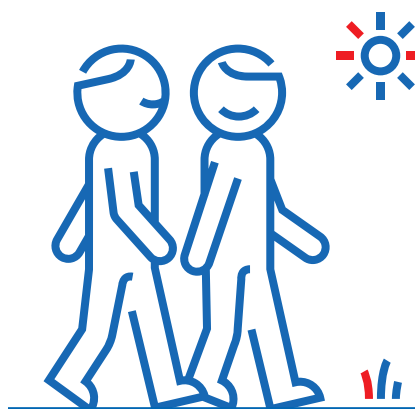
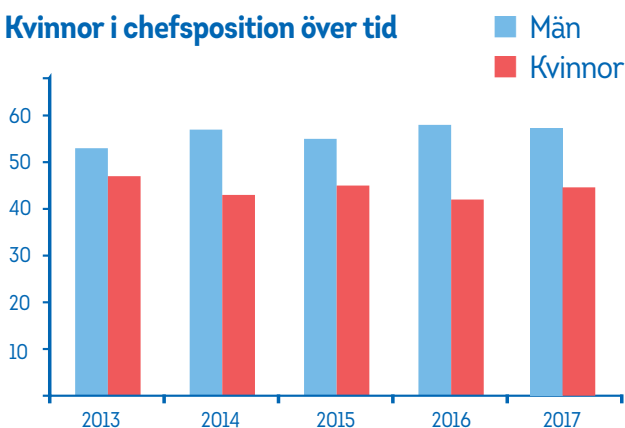
Omsättning på personal

Andel medarbetare som har slutat under året exklusive de som har gått till andra länsbolag eller franchise men inklusive pensionärer.

7,1%

Andel kvinnor	%
i fullmäktige	26
i styrelse	43
i ledningsgrupp	43
i chefsposition	44
i bolaget	58

Kvinnor i chefsposition över tid

Frisktal

Andel medarbetare som har varit sjuk fem eller färre dagar vid max två tillfällen

72,2%

Tre kollegor — INTERVJU —>

Dragana Pavlovic

– Jag jobbar på skadeavdelningen där vi är ca 80 personer - handläggare, tekniker, besiktningsmän, utredare och jurister. Vi hjälper våra försäkringstagare med skadeförebyggande tips och reglerar också reseskador, inbrott, vattenskador och bränder, oavsett skadans storlek och karaktär. Vår skadejour finns tillgänglig dygnet runt, antingen via telefon eller genom personligt besök. Själv jobbar jag med olika typer av byggnadsskador och jag är också regressansvarig för byggskadegruppen. Som regressansvarig säkerställer jag att vi i första hand hjälper våra försäkringstagare för att sedan återkräva ersättning från den som är ansvarig för skadan. Jag är oerhört stolt över att vara en del av ett kundägt bolag där det alltid är lätt att sätta kundens behov först.

Utöver mina arbetsuppgifter ingår jag i en grupp på bolaget som arbetar med frågor gällande mångfald och inkludering. Jag har möjlighet att vara delaktig i att utveckla verksamheten till att ännu bättre förstå och representera östgötarna.

Samun Onus

– Vi är ett 70-tal kollegor inom bank som jobbar som rådgivare inom privatmarknaden, företag, lantbruk och placeringar. Vi jobbar brett med kundservicefrågor och möter våra kunder bland annat på telefon och på internet. Några av oss jobbar mer med personliga kundmöten på våra kontor. Det bästa med mitt jobb är just att jag varje dag får träffa kunder, få dem att känna sig sedda och i bästa fall skapa en långvarig relation. Har jag tur får jag följa kunden genom olika livssituationer och finnas där, både i med- och i motgång.

Under våren hade jag nöjet att vara en av medlemmarna i kommittén som utsåg finalisterna i Östgötapriset. Det var en väldigt kul, men också utmanande uppgift, att koka ner 30 helt fantastiska östgötska initiativ till 10 nominerade finalbidrag.

Johanna Wiig

– Mitt jobb är att utbilda nyanställda medarbetare på bolaget, alla de som ska jobba med försäkringar på privatsidan. När jag inte planerar eller håller utbildningar, jobbar jag som coach på Kundservice Försäkring. Här tar ett gäng på 23 personer hand om våra kunder och deras sakförsäkringar. I huvudsak arbetar vi med inkommande samtal, en grupp jobbar med skriftliga ärenden och en grupp arbetar särskilt med att försöka behålla kunder som kanske, av olika anledningar, är på väg bort från oss.

Jag ingår i en projektgrupp som jobbar med att utveckla vårt samarbete mellan skador, bank och försäkring. Vi vill införa ett nytt arbetssätt som gör att kunder som erbjuds en försäkringsgenomgång också ska få tips om vår bank. Vi vill presentera bolagets bredd och helhetserbjudande i mycket större utsträckning än vad vi gör idag. Det är ett väldigt roligt projekt som vi i gruppen verkligen tror på och ser fram emot att dela med oss av.

Ett starkt 2017...

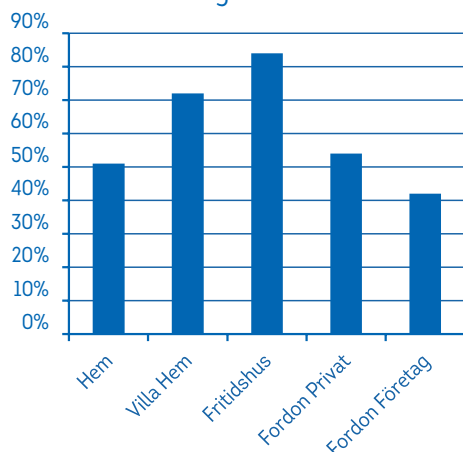
AFFÄRSOMRÅDE **SAK**

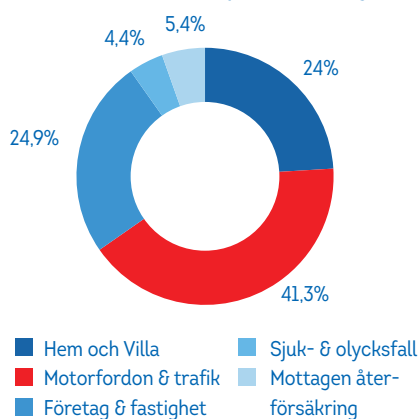
Premiebestånd, +4%

1,536 mdr

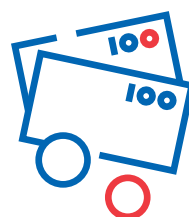
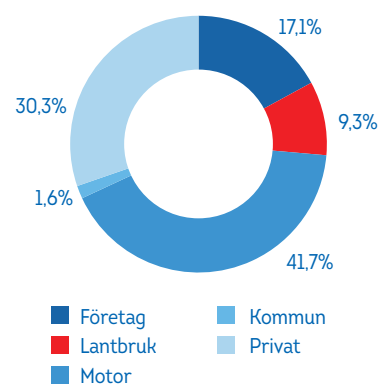
Marknadstäckning

Premieintäkt, andel per rörelsegren

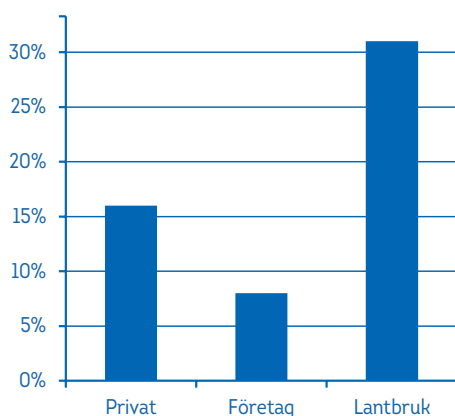

Premieintäkt, andel per segment

AFFÄRSOMRÅDE **BANK**

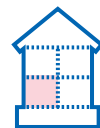
Marknadstäckning

Affärsvolym

29,1 mdr

... ger återbäring 2018!

Långsiktig lönsamhet är en viktig förutsättning för att vi ska kunna fortsätta att investera i bättre kundupplevelser, vara konkurrenskraftiga och säkerställa vår uthållighet över tid. För att lyckas med dessa saker behöver samtliga affärsgränar vara lönsamma och bidra till vår tillväxt.

Under 2017 ökade Länsförsäkringar Östgötas affärsmarginal med 2,3 procentenheter till 11,0 procent. Affärsmarginalen avser bolagets lönsamhet på totalnivå och visar det sammanlagda resultatet för områdena sak, liv och bank i förhållande till respektive affärsgräns intäkt. Årets utfall överträffar därmed målet med 5,8 procent.

Ett starkt affärsresultat 2017

Med ett starkt affärsresultat och en gynnsam kapitalförvaltning för 2017 har styrelsen återigen beslutat att dela ut återbäring. Totalt kommer drygt 234 Mkr att återbetalas till våra sakförsäkringstagare under 2018. Vi är säkra på att det fortsätter att stärka kundernas, tillika våra ägares, uppfattning kring mervärdet av ett lokalt kundägt bolag.

Starkt år för sakrörelsen

Under 2017 har vi haft fortsatt tillväxt inom hela affärsrörelsen – sak, liv och bank. Antalet försäkringar ökade med närmare 17 000 stycken till 441 188 och sakbeståndet ökade under året med 86 Mkr vilket motsvarar 5,9 procent. Detta är den största ökningen någonsin. Framförallt har företagsbeståndet vuxit och vi slår dessutom rekord i ökningen av villahem-försäkringar.

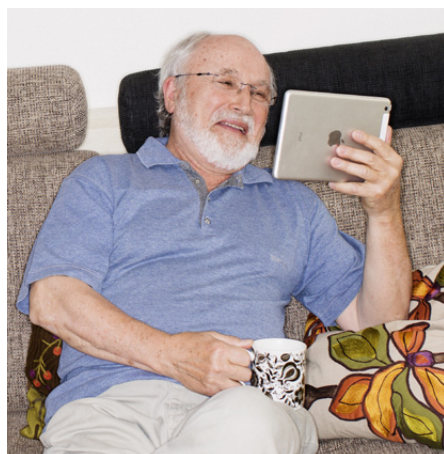
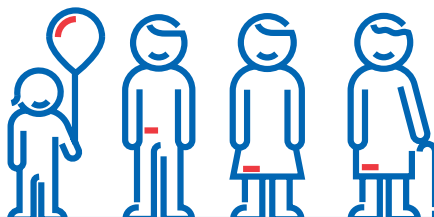
2017 var även ett bra år för Liv och Pension på Länsförsäkringar Östgöta. Det förvaltade försäkringskapitalet ökade från 13 miljarder till 14,3 miljarder. Den goda tillväxten berodde på bra avkastning på våra kunders sparande och på en bra premieinkomst. Vår marknadstäckning är fortsatt hög med en

nivå på ca 27 procent. Glädjande nog är vi marknadsledande i Östergötland på den så viktiga tjänstepensionsmarknaden. Resultatet i Liv och Pensionsrörelsen var bättre än budget. Den positiva avvikelser beror främst på högre intäkter mot budget.

Tillväxt för bank och ökning av skador

Bankens totala tillväxt i Östergötland under 2017 blev 3 474 Mkr vilket motsvarar en tillväxt på 14 procent. Det ger en sammanlagd affärsvolym på 29 113 Mkr. Totalt sett har ca 4 000 kunder valt oss som bank under året. Två viktiga nyheter under 2017 var lanseringen av Sparnavigatören och möjligheten att bli bankkund digitalt. Sparnavigatören är en funktion i vår app som möjliggör upprättandet av mål för sparande. Appen och dess

AFFÄRSOMRÅDE LIV

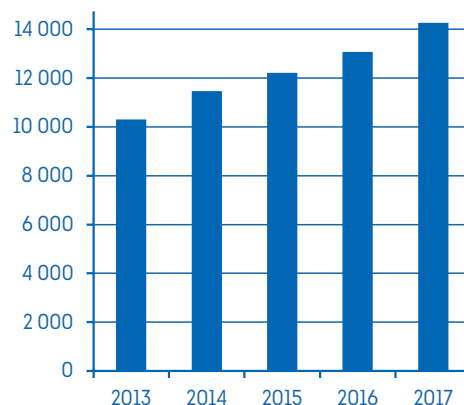
Förvaltad kapital

14,3 mdr

Marknadstäckning

27%

Förvaltad kapital, Mkr, de senaste 5 åren

funktioner ska underlätta för kunderna att nå sina drömmar på kort och lång sikt.

Vi har hanterat nästan 76 500 skador under 2017. 32 av dessa var skador över en miljon, så kallade storskador. Våra tilläggsförsäkringar genererar en ökning i antalet skadeanmälningar. Framför allt har reseskador ökat. Det är till följd av flera faktorer bland annat på grund av att det utökade rese-skyddet nu ingår i boendeförsäkringen och att vi reser mer och högre upp i åldrarna.

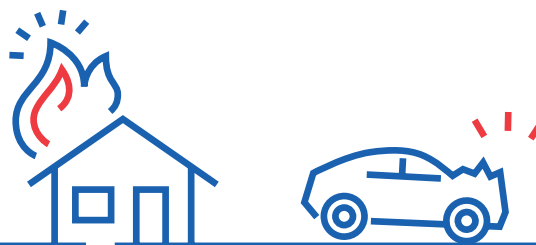
Rätt ersättning till rätt person

Vi jobbar alltid för att skapa den bästa skaderegleringen och för att säkerställa att vi betalar ut rätt ersättning till rätt person. Vi är medvetna om att bedrägerier förekommer och har en utredarverksamhet vars syfte är att förebygga, förhindra och hantera försäkringsrelaterade brott.

Under 2017 uppgick den sammantagna ersättning som avböjts att utbetalas, tillsammans med värdet på egendom som återställts, till cirka 7 100 000 kronor.

Ärenden hos utredarverksamheten varierar i storlek, det kan röra sig om arrangerade trafikolyckor, arrangerade inbrott i bostäder, påhittade vindsinbrott, simulerade personskador med mera.

SKADOR

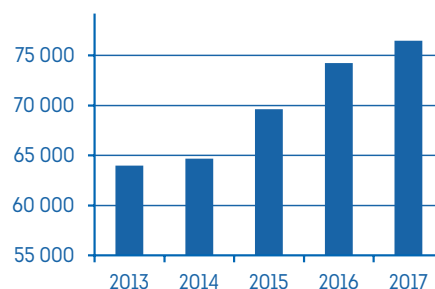
Antal skador, 76 500

+3,4%

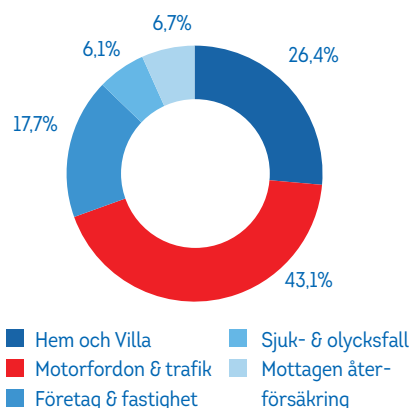
Skadekostnad

999 Mkr

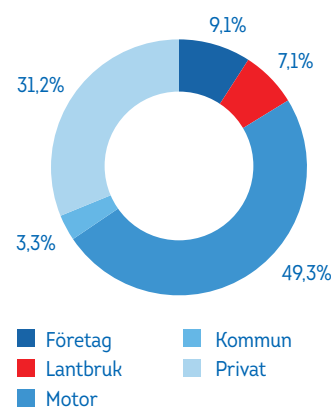
Antal skador, de senaste fem åren

Försäkringsersättningar, andel per rörelsegrupp

Försäkringsersättningar, andel per segment

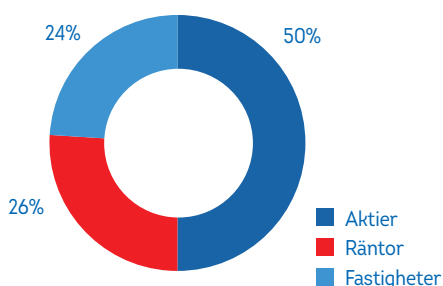
KAPITALFÖRVALTNING

Kapitalavkastning: 692 Mkr

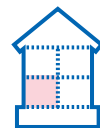
+9,1%

Portföljallokering

Topp 5-noterade aktieinnehaven

Tillgång	Mkr	% av totalportfölj
Atlas Copco	65	0,79
Nordea	61	0,74
Volvo	58	0,71
Swedbank	35	0,42
Apple	32	0,39

Anders Rahm
Finanschef

Finansåret 2017 och fokus framåt

INTERVJU

Hej Anders! Hur skulle du sammanfatta finansåret 2017?

– Finansåret 2017 var ett år med en stark utveckling som inte påverkades lika mycket som förväntat av politisk osäkerhet. En osäkerhet som bottnade i exempelvis Storbritanniens ansökan om utträde ur EU och i den hetsiga retoriken mellan USA och Nordkorea. 2017 blev istället ytterligare ett år präglad av en stigande marknad, där flertalet börser världen över nådde nya högstanivåer.

Hur påverkar detta marknaden och hur ser framtiden ut?

– Baserat på de senaste årens utveckling tycks hushåll och företag vara relativt okänsliga för politisk osäkerhet, åtminstone vad gäller investeringsbeslut. Riskapiten är därmed fortsatt hög, vilket till exempel demonstrerades av kryptovalutornas framfart under hösten och vintern. 2018 kommer med stor sannolikhet också att präglas av politiska händelser och beslut, bland annat i form av riksdagsvalet i Sverige under hösten.

Vad kan du berätta om vår tillgångsportfölj?

– Kapitalförvaltningens uppgift är att garantera att Länsförsäkringar Östgöta alltid kan fullfölja sina betalningsåtaganden. Tillgångsportföljen är därför robust och väldiversifierad, i syfte att klara även oroliga marknadsförhållanden. Portföljen innehöll vid årsskiftet 281 enskilda innehav, där 30 procent utgjordes av noterade och onoterade aktie-tillgångar, 21 procent av organisationsaktier, 26 procent av räntebärande tillgångar samt 24 procent av fastigheter. Genom att sprida kapitalet över flera marknader, sektorer och tillgångsslag reduceras risken i portföljen.

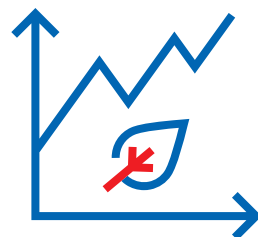
Hur har tillväxten varit under året?

– Totalportföljen hade en mycket god tillväxt under året, som resulterade i en avkastning på 9,1 procent. Liksom 2016 var fastigheter det tillgångsslag som uppvisade högst avkastning 2017, speciellt bolagets innehav i Humlegården AB som är aktivt på Stockholms fastighetsmarknad. Även aktietillgångarnas utveckling under året var god och samtliga geografiska marknader bidrog positivt till portföljens avkastning. På grund av den lågräntemiljö vi befinner oss i blev avkastningen för portföljens ränteplasseringar under 2017 dock relativt låg.

Hållbarhet i kapitalförvaltningen

Det hållbarhetsarbete Länsförsäkringar Östgöta utför inom ramen för kapitalförvaltningen bygger på samma värdegrund som svenska staten ger uttryck för genom de internationella konventioner som Sverige har undertecknat inom områdena miljö, mänskliga rättigheter, barnarbete, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen, och genom det stöd som Sverige ger till initiativ såsom FNs Global Compact och OECDs riktlinjer för multinationella bolag.

Länsförsäkringar Östgöta avstår från att investera i bolag vars aktiviteter strider mot denna värdegrund. Dessa bolag finns på en lista som uppdateras kontinuerligt i samband med att kränkningar verifieras respektive upphör. Vid årsskiftet fanns 33 bolag på listan över icke investeringsbara bolag. Aktieportföljens noterade innehav genomlysas och stäms regelbundet av mot listan, i syfte att

säkerställa att samtliga innehav är förenliga med värdegrunden. Vår värdegrund och processen för hantering av bolag som inte är investeringsbara finns beskrivna i Länsförsäkringar Östgötas placeringspolicy.

Portföljens koldioxidavtryck

Som ett led i kapitalförvaltningens hållbarhetsarbete redovisas koldioxidavtrycket

för de noterade aktieinnehaven i portföljen. Måttet består av Länsförsäkringar Östgötas ägarandel av innehavens absoluta utsläpp av växthusgaser (scope 1 och 2 enligt GHG-protokollet) i ton koldioxidequivallenter (CO₂e) relativt ägarandelen av innehavens intäkter i miljoner kronor. Baserat på senast tillgänglig data från Bloomberg är koldioxidavtrycket 14,27 ton CO₂e per miljon kronor och andelen rapporterade bolag 64 procent.

Måttet omfattar inte allt och ger bara en ögonblicksbild av koldioxidavtrycket för vår aktieportfölj. Till exempel inkluderas bara vissa av de indirekta utsläppen. Det redovisade koldioxidavtrycket visar därför inte den totala portföljens sammanlagda miljöpåverkan.

Hållbarhet skapar förutsättningar

Att investera i finansiella instrument innebär alltid ett risktagande, så även vid investeringar i hållbara tillgångar. Länsförsäkringar Östgötas utgångspunkt är dock att bolag som aktivt arbetar med hållbarhet i sin verksamhet skapar bättre förutsättningar för en långsiktig god utveckling än de som inte gör det. I takt med ökad reglering gällande exempelvis bolags klimatpåverkan kan investeringar i verksamheter som bidrar till stora utsläpp, på sikt, utgöra en finansiell risk. En eventuell investering i ett icke hållbart bolag kan dessutom innebära en varumärkesrisk för Länsförsäkringar Östgöta eftersom vi då kan komma att associeras med aktiviteter

som strider mot vår värdegrund, vilket i sin tur kan få finansiella konsekvenser för oss.

Vårt angreppssätt

Det finns i dagsläget ingen allmänt vedertagen definition av hållbara investeringar och begreppet ändrar karaktär över tid.

Det innebär att det finns en risk att Länsförsäkringar Östgötas angreppssätt gällande hållbarhet i kapitalförvaltningen, både i form av metod och exkluderade bolag, framöver inte anses vara fullgott. För att motverka en sådan utveckling tar kapitalförvaltningen kontinuerligt del av ny information och nya rön inom området.

Utöver det, kan det valda angreppssättet potentiellt innebära en finansiell risk på kort sikt i de fall de exkluderade bolagen avkastar väl, eftersom portföljen då kan få svårt att matcha avkastningen för sitt jämförelseindex.

Exkluderingen av bolag kan dessutom innebära en ökad risk i portföljen på grund av underdiversifiering och en större koncentration till få bolag. Länsförsäkringar Östgötas bedömning är dock att fördelarna med vårt angreppssätt överstiger eventuella negativa effekter och risker.

Koldioxidavtryck, ton CO₂e

14,27

Händelser under året

Förvaltningen har;

- Sål de ETF:er som ingick i portföljen och istället investerat i fonder, vilkas placeringspolicyer är i linje med Länsförsäkringar Östgötas värdegrund.
- Investerat i ett flertal så kallade "Gröna obligationer". Till exempel investerades tio miljoner kronor i en grön obligation emitterad av Specialfastigheter AB.

Koldioxidavtryck, sektorer med högst bidrag

Sektor	Bidrag (%)	Täckning (%)
Energi	40	91
Kraftförsörjning	28	52
Material	17	48
Industri	4	41
Dagligvaror	4	71

Exkluderade bolag per 31/12-17

Sektor	Antal bolag	Täckning (%)
Kärnvapen	18	55
Mänskliga rättigheter	9	27
Kontroversiella vapen	4	12
Miljö	1	3
Arbetsrätt	1	3
Totalt	33	100

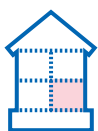
Miljoner tillbaka till kunderna – allt blir bättre när man delar!

För tredje året i rad fick bolagets kunder under hösten 2017 ta del av återbäring. Detta tack vare ett starkt affärsresultat och gynnsam kapitalförvaltning under 2016. Totalt delades 235 miljoner kronor ut till bolagets sakförsäkringskunder.

Parallellt med beskedet och utbetalningen till kunderna genomfördes även en marknadskampanj. Kampanjen syftade till att nå ut med återbäringsbudskapet och byggde på konceptet att "Allt blir bättre när man delar". Ett budskap då våra kunder 2017 delade på 235 miljoner i återbäring.

Kampanjen var framgångsrik, nådde drygt 230 000 östgötar och ledde till en ökad lojalitet till Länsförsäkringar Östgöta.

Tillsammans för en stark region

Länsförsäkringar Östgöta vill bidra till ett säkrare Östergötland. Trygga människor skapar starkare verksamheter och mer stabila samhällen. Genom att dela med oss av vår kunskap inom bank och försäkring - och med ett starkt engagemang i Östergötlands utveckling - hoppas vi kunna bidra till en tryggare och mer självsäker region, full av möjligheter.

Parallellt med det trygghetsskapande bank- och försäkringsarbete som utförs i vår verksamhet, satsar vi också på olika insatser för vårt lokala samhälle. Vi vill minska riskerna och öka tryggheten där människor lever, arbetar och är aktiva. Vi gör det bland annat genom att göra vår expertis tillgänglig för östgötarna, stötta idrotten och lyfta initiativ som bidrar till trygghet och gemenskap i Östergötland. Arbetet med att reducera vår klimatpåverkan är också en viktig del. Under 2017 har Länsförsäkringar Östgöta varit en del av ett flertal initiativ, alla med syfte att göra gott i samhället.

Sveriges största Brandövning

Statistik visar att 8 av 10 av alla bränder där människor skadas eller dör, sker i hemmet. Ändå har 85 procent av östgötarna aldrig genomfört en brandövning hemma. Det visar en undersökning som vi gjorde under 2016. Vi tog då initiativ till Sveriges största Brandövning, ett arrangemang som skedde i samarbete med Räddningstjänsterna och Brandskyddsföreningen i Östergötland. Samma initiativ gjordes i år, med den glädjande skillnaden att vi fick med oss nio andra länsförsäkringsbolag, vilka också höll brandövningar i sina regioner. Totalt beräknas två miljoner kunder ha nåtts av budskapet om vikten av att arrangera brandövningar i sina hem.

Respekt i fotboll

Som samarbetspartner till olika idrottsföreningar i Östergötland ser vi ofta exempel på

idrottens trygghetsskapande kraft. Samtidigt ser vi en utveckling där attityder i allmänhet blir tuffare och hårdare. Projektet "Respekt i Fotboll" syftar till att förbättra klimatet på och utanför fotbollsplanen och är ett samarbete med Östergötlands Fotbollsförbund. Under året finansierade vi inspelningen av en film på temat, med medverkande av bland annat Marija Banusic, anfallare i Linköpings Fotbolls Club. Filmen sprids nu i regionens fotbollsklubbar för att få igång en diskussion om vad budskapet betyder för dem och deras lag.

Östgötapriset 2017

Med Östgötapriset vill vi lyfta fram och hylla initiativ som bidrar till trygghet i Östergöt-

land. Prissumman är på 175 000 kronor. Årets huvudpris tilldelades Novahuset för deras arbete med att stå upp mot övergrepp och ge stöd och rådgivning till personer som blivit sexuellt utsatta. Övriga vinnare var initiativen Locker Room Talk, Good News of Norrköping och Under Kevlaret. Priset delades ut under ett välbesökt hållbarhetsseminarium på Flygeln i Norrköping. Talare under eftermiddagen var Louise Berg, Sibship, en av förra årets vinnare till Östgötapriset, Shanga Aziz Locker Room Talk, Karl Eklöf vd Stadium och Edna Eriksson, föreläsare.

#starkareillsammans

Under hösten 2017 påbörjade Länsförsäkringar Östgöta ett samarbete med initiativet

Portalen i Norrköping. #starkareillsammans är ett upprop från Portalen som drivs av Hyresbostäder Norrköping i samarbete med ytterligare fyra organisationer. Portalen är sedan sex år tillbaka en mötesplats som syftar till att fler människor ska kunna försörja sig själva. Verksamheten bedrivs på två platser i Norrköping – Hageby och Ringdansen. Länsförsäkringar Östgöta bidrar här bland annat med fyra medarbetare som på arbetstid får vara mentorer.

Vi kommer även att anordna utbildningar inom bank och försäkring och dela med oss av våra egna livsberättelser i syfte att hjälpa nyanlända in i det svenska samhället.

Antal volontärstimmar

450

Antalet timmar våra medarbetare har varit ute och spridit trygghet och möjligheter i Östergötland genom att exempelvis föreläsa för nyanlända och dela ut reflexer.

NOVAHUSET, vinnare av Östgötapriset 2017

Paulina Bengtsson, grundare och verksamhetsansvarig, Novahuset

– Vi är väldigt tacksamma och stolta över att få ta emot Östgötapriset, säger Paulina Bengtsson. Målet med vår verksamhet är först och främst att fånga upp sexuellt utsatta och ge dem stöd, men även att få bort de skadliga myter och attityder som genomsyrar samhället. Exempelvis skuldbeläggningen som offer för övergrepp oftast får utstå. Det är så positivt och viktigt att de här frågorna lyfts upp i detta sammanhang och vinstpengarna kommer göra det möjligt för oss att nå ut till ännu fler!

Sarah Kindblom, ordförande, Novahuset

– Pengarna kommer att bland annat gå till att utbilda tjugo nya volontärer. De kommer inrikta sig mot killar som utsatts för sexuella övergrepp samt barn som blivit utsatta för övergrepp av närstående. Vi kommer även skapa en spetsgrupp som ska vidareutbildas inom människohandel och prostitution, berättar Sarah Kindblom.

Vi har medverkat till:
80 tillfällen Nattfotboll
med **600 unika utövare**

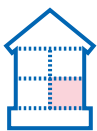
Ewa Lindholtz, sponsoransvarig

– Vårt stöd till idrottsföreningar gör att vi är med och skapar en meningsfull fritid för nära 35 000 barn och ungdomar runt om i länet.

Jag är säker på att idrott definitivt kan bidra till lösningen på vissa samhällsutmaningar och vi som sponsor spelar en viktig roll. Det är häftigt att se att vårt eget arbete med jämställdhet också speglar sig i vår sponsring. Vi har länge varit en av de svenska mästaras – LFCs –

största sponsorer, vilket gör vår sponsring av fotboll på elitnivå jämlik. Under året har vi uppdaterat våra sponsringsriktlinjer och bestämt att vår sponsring ska bidra till samhällsförändring, bland annat just genom att vara jämställd.

Vi har beslutat att minst 10 procent av vår sponsring ska gå till sociala projekt som Nattfotbollen i Skäggetorp och Hageby. Det är viktigt att vi ställer krav på de föreningar som får stöd från oss så att de agerar i linje med vår värdegrund, att de jobbar för en idrott fri från kränkningar. Under hösten har vi genomfört en pilot tillsammans med Locker Room Talk som arbetar för jämställd idrott. Vi vill bidra till att alla känner sig välkomna och kan delta utifrån egna förutsättningar. Till en idrott som skapar trygghet och möjligheter.

INTERVJU

Skadeförebyggande arbete

Hej Helena! Berätta lite om skadeförebygg, vad är det egentligen?

– Vi brukar säga att den bästa skadan är den som aldrig skett. Det är just det skadeförebyggande arbete handlar om. Att ligga steget före och förhindra att skador överhuvudtaget sker. Det är så vi vill skapa trygghet. Vi jobbar förebyggande inom flera områden; bland annat brand, vatten och trafik. Vi har även börjat titta på området naturskador inom Länsförsäkringsgruppen.

I vilka sammanhang sker vårt skadeförebyggande arbete?

– Överallt där vi har möjlighet! Jag och mina kollegor delar med oss av vår kunskap och ger gärna tips och råd till våra kunder. Du kan också läsa en hel del på vår webb där vi ger förslag på saker som hur man kan säkra sitt hem och undvika olyckor i trafiken.

Sedan har vi förstås vår stora aktivitet Sveriges största Brandövning, där vi vill få så många som möjligt att brandöva hemma och kampanjen "Vi syns", som syftar till att få fler Östgötar att synas i trafiken. Allt vi gör handlar om att skapa trygghet i östgötarnas vardag.

Ge gärna ett exempel på ett av dina skadeförebyggande projekt?

– Vi har ett cykelprojekt som ligger mig varmt om hjärtat. Alldeles för många Östgötar "blir av" med sina cyklar i Linköping. Totalt anmäldes drygt 4000 cykelstölder i Östergötland och Länsförsäkringar Östgötas kostnader för cykelstölder har ökat för femte året i rad. Vi ville kraftsamla för att få bukt med problemet och under året startade vi samarbeten med Polisen, Linköpings- och Motala kommun, Region Östergötland, Stångåstaden, Studentbostäder, Bostadsstiftelsen Platen, Sankt Kors, Lejonfastigheter, Willhem och Victoria Park - och med flera lokala cykelhandlare.

Alla arbetar på olika sätt tillsammans för att minska cykelstölderna. Vi tipsar om hur Östgötarna kan skydda sig mot cykelstölder

Helena Hellstén
Ansvarig
Skadeförebygg

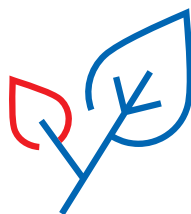
och ger råd om hur man förebygger att stulna cyklar säljs vidare. Under arbetets gång har vi vid tio tillfällen träffat drygt 5000 studenter och informerat om vikten av att låsa fast cykeln, att skriva ner sitt ramnummer och att anmäla vid stöld.

Vilka resultat har samarbetet resulterat i?

Polisens statistik visar att cykelstölderna har minskat under 2017. Samtidigt som anmälningsbenägenheten av cykelstölder ökar. Vår statistik stödjer att antalet stölder har minskat något, så totalt sett verkar vi vara på rätt väg.

Klimat & miljö

Jordens klimatmässiga marginaler är små. För att hålla den globala temperaturökningen under 2 grader – vilket var det mål världens länder enades om vid klimatmötet COP21 – måste vi alla bidra med vad vi kan. Länsförsäkringar Östgöta arbetar strukturerat och målmedvetet i enlighet med vår miljöpolicy för att i möjligaste mån minska vår egen negativa miljöpåverkan.

Vi har som mål att reducera våra totala CO₂-emissioner med 6 procent till 2019, jämfört med 2016 års nivå. Med ett miljöledningssystem baserat på ISO 14001 arbetar vi strukturerat med att samla in och rapportera den negativa miljöpåverkan som vår verksamhet orsakar.

Under 2017 uppgick den negativa miljöpåverkan till 254 ton CO₂ och orsakades av tjänsteresor, användandet av papper och energiförbrukningen i våra arbetsytor. Det är just energiförbrukningen, specifikt uppvärmningen av våra arbetsytor, som står för majoriteten av våra totala CO₂-utsläpp. Vi har under lång tid arbetat för att reducera utsläppen vilket har gett resultat.

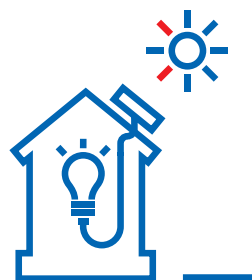
Solceller på våra tak

Mellan åren 2005 och 2017 minskade vi energiförbrukningen med över 13 procent i våra fastigheter. Åtgärder som vi genomfört under året är att bland annat investera i sol-

celler på taket av några av våra fastigheter, el som vi kommer använda till vår verksamhet.

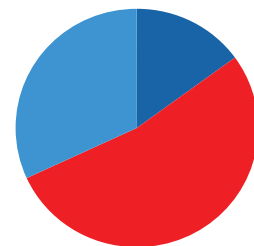
Reducera CO₂-utsläpp

Fokus framöver kommer vara att reducera CO₂-utsläppen från våra tjänsteresor, som framförallt görs med bil och tåg. Dels genom att bygga ut vår digitala mötesplattform och öka användandet av den. Dels genom att ta hänsyn till miljöaspekten när vi väl behöver förflytta oss. Under året har vi minskat utsläppen som vårt bilresande orsakar med 20% jämfört med 2016.

	CO ₂
Energi	152 ton
Resor i tjänsten	110 ton
Papper	8 ton
Totalt	254 ton

Direkta och indirekta CO₂-utsläpp.

SCOPE 1	38 ton	15%
SCOPE 2	135 ton	53%
SCOPE 3	81 ton	32%

Våra direkta CO₂-utsläpp (scope 1) orsakas av resor med våra företagsägda tjänstebilar. De indirekta (scope 2) orsakas av kontorsel och uppvärmningen av våra kontorslokaler. Övriga indirekta CO₂-utsläpp (scope 3) inkluderar utsläppen från vår pappersförbrukning och när anställda gör tjänsteresor i privatägda bilar.

Bra Miljöval

All el som Länsförsäkringar Östgöta köper baseras på förnybara energikällor och är märkt med Bra Miljöval.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för
Länsförsäkringar Östgöta avger härmed
årsredovisning för 2017, bolagets 176:e verksamhetsår.

Verksamhet

Länsförsäkringar Östgöta är ett ömsesidigt försäkringsbolag som verkar inom Östergötlands län. Privatpersoner, företag och lantbrukare erbjuds heltäckande försäkringsskydd inom sak- och livförsäkring samt banktjänster. Bolaget är marknadsledande i länet inom sakförsäkring.

Verksamheten inom skadeförsäkringsrörelsen bedrivs med egen koncession medan livförsäkring förmedlas till Länsförsäkringar Fondliv, banktjänster och fondsparande till Länsförsäkringar Bank samt djur- och grödaförsäkring till Agria Djurförsäkring. Samtliga dessa bolag ingår i en koncern med Länsförsäkringar AB som moderbolag.

För de förmedlade affärerna har Länsförsäkringar Östgöta ansvaret för kundrelationen.

Total affärsvolym

Den totala affärsvolymen för bolagets affärer fördelar sig enligt nedan, Mkr:

Tabell 1 - affärsvolym

Sakförsäkring, Mkr	2017
<i>Direkt försäkring före avgiven återförsäkring:</i>	
Premieintäkt	1 411
<i>Mottagen återförsäkring:</i>	
Premieintäkt	75
Livförsäkring, Mkr	
Premieinkomst	907
Finansiella tjänster, Mkr	
Bank, inlåning	7 970
Bank, utlåning	18 322
Spara (marknadsvärde)	2 821

Organisation och struktur

Länsförsäkringar Östgöta ingår som ett av 23 ömsesidiga, lokala i huvudsak länsvis verksamma bolag i Länsförsäkringsgruppen. Gemensamt äger gruppen Länsförsäkringar AB (LFAB), som i sin tur äger bland annat Länsförsäkringar Fondliv AB och Länsförsäkringar Bank AB. Länsförsäkringar Östgöta äger 7,46 (7,46) procent av aktierna i LFAB.

Länsförsäkringar Östgöta deltar också i Länsförsäkringsgruppens gemensamma återförsäkringssystem. Avgiven återförsäkring går till LFAB och mottagen återförsäkring kommer därifrån.

Länsförsäkringar Östgöta äger dotterbolagen Östgöta Brandstodsbolag Kapitalförvaltning AB och Östgöta Brandstodsbolag Fastighet AB som tillsammans utgör koncernen.

Bolaget är självständigt och bolagsformen är ömsesidig, vilket betyder att ägarna utgörs av bolagets sakförsäkrings-

tagare. Dessa har inflytande över verksamheten och väljer 75 fullmäktigeledamöter som företräder dem på bolagsstämman. Bolagsstämman utser bolagets styrelse som under året bestått av sju ledamöter. Därutöver ingår två personalrepresentanter i styrelsen.

Utveckling av bolagets verksamhet, resultat och ställning

Sammanfattning

- Bolagets sakförsäkringsrörelse stärkte ytterligare sin marknadsposition i Östergötland. Premieintäkten ökade med 61 Mkr till 1 411 Mkr under året. Samtliga rörelsegrenar ökade sina premiebestånd, Företag och motor med 5 procent, privat med 8 procent och lantbruk med 3 procent.
- Skadorna år 2017 ökade i antal och kostnad jämfört med föregående år. Antalet skador ökade med 3 procent, till 76 500 skador. Antalet inrapporterade skador över 1 Mkr uppgick till 32 (29) stycken och totalkostnaden för dessa uppgick till 102 (240) Mkr.
- Koncernens försäkringstekniska resultat före återbäring och rabatter uppgick 2017 till 157 (99) Mkr. Högre premieintäkt och lägre driftskostnader neutraliserar de högre skadekostnaderna.
- Koncernens finansportföljer uppvisade ett resultat på 692 (654) Mkr. Totalavkastning blev 9,1 (9,3) procent. Resultatet berodde främst på en god utveckling i bolagets fastighets- och aktieportfölj.
- Bolagets bankverksamhet utvecklades positivt under 2017. Affärsvolymen, det vill säga den samlade förändringen av inlåning, utlåning och fondkapital, ökade med 14 procent eller 3,5 Mdr till totalt 29,1 Mdr. Verksamhetens resultat ökade till 18 (-1,2) Mkr.
- Inom bolagets livverksamhet ökade inbetalda premier i förhållande till 2016 med 5 procent till 907 Mkr under året. Försäljningen minskade med 2 procent. En ny ersättningsmodell från Länsförsäkringar Fondliv AB har bidragit till en positiv intäktsutveckling. Livverksamhetens resultat uppgick till 12 (-0,7) Mkr.
- Det sammanlagda rörelseresultatet före återbäring för sak- och livförsäkring samt bankverksamheten uppgick till 187 (97) Mkr. Koncernens resultat före skatt blev en vinst på 583 (464) Mkr. Det förbättrade resultatet beror främst på högre rörelseresultat och en högre kapitalavkastning.
- Bolagets styrelse fattade beslut om att reservera 240 Mkr till återbäring vilket kommer att återbetalas till bolagets kunder under hösten 2018. Efter lämnad återbäring har bolaget en fortsatt stark finansiell ställning.
- Länsförsäkringar Östgöta var fortsatt franchisegivare åt Länsförsäkringar Fastighetsförmedlings verksamheter i Östergötland. Fastighetsförmedlingen var under 2017 länets näst största mäklare av villor och fritidshus.

Premieintäkt och marknad

Total premieintäkt före avgiven återförsäkring uppgick till 1 486 Mkr (1 425) Mkr. Uppdelningen av premieintäkten mellan direkt försäkring och mottagen återförsäkring framgår av tabell 2.

Tabell 2 - premieintäkt

Premieintäkt, Mkr	2017	2016
Direkt försäkring	1 411	1 350
Hem, villa, fritidshus	347	331
Företag, kommun, lantbruk	402	389
Motorfordon	380	351
Trafik	218	227
Olycksfall	63	52
Mottagen återförsäkring:	75	75
Summa	1 486	1 425
Avgiven återförsäkring	-100	-97
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring	1 386	1 327

Premieökningen i den direkta affären blev 61 Mkr eller 4,5 procent. Motsvarande ökning under 2016 var 54 Mkr och 4 procent.

Marknadsandelarna för bolagets sakförsäkringar redovisas i tabell 3. Redovisningen avser bolagets marknadsandelar i Östergötlands län.

Tabell 3 - marknadsandelar

Marknadstäckning, %	2017	2016
Direkt försäkring		
Hem	51	51
Villahem	72	72
Fritidshus	84	85
Trafikförsäkringspliktiga fordon totalt, privat	54	54
Trafikförsäkringspliktiga fordon totalt, företag	42	43

Skador

Under året 2017 ökade antal skador med 3 procent till 76 500, främst beroende på ökad skadefrekvens. Skador som översteg 1 Mkr ökade till 32 (29) stycken medan kostnaden för dessa skador minskade till totalt 102 (240) Mkr.

De totala försäkringsersättningarna efter avgiven återförsäkring, inkl. mottagen återförsäkring, ökade till 999 (964) Mkr. Skadekostnaden inklusive skadereglerings kostnader i den direkta försäkringsaffären blev 932 (889) Mkr.

Tre skador har inrapporterats med en skadekostnad som har överstigit bolagets självbehåll. I Norrköping brann en förskola med en total skadekostnad på 13 Mkr. Två ansvarsskador från förberande markarbeten har inrapporterats med en total skadekostnad på 5 Mkr.

I direkt försäkring, exklusive Motorfordon, reglerades 38 500 (38 300) skador. Skadekostnaden, exklusive skaderegleringskostnader, uppgick till 463 (576) Mkr.

För motorfordonsförsäkring, inklusive Trafik, reglerades 38 000 (35 900) skador. Skadekostnaden för motorfordons-

försäkring, exklusive skaderegleringskostnader beräknas uppgå till 448 (410) Mkr.

Avvecklingen av tidigare års avsättningar för oregrerade skador medförde en positiv resultateffekt i direkt försäkring på 76 (112) Mkr. Resultatanalysen redovisar hur avvecklingsresultatet fördelas på olika produktområden.

Livförsäkring

Bolagets premieinkomst ökade med 5 procent och försäljningen minskade med 2 procent jämfört med 2016. Totalt förvaltad kapital fortsatte att öka och uppgick vid årsskiftet till 14,3 Mdr. Livförsäkringsverksamheten uppvisade ett resultat på 12 (-0,7) Mkr.

Tabell 4 - livförsäkringsverksamheten

Mkr	2017	2016
Försäljningsvärde	1 465	1 499
Premieinkomst	907	867
Förvaltad kapital	14 260	13 068

Bank

Bankverksamheten i Länsförsäkringar Östgöta hade under året en positiv tillväxt och affärsvolymen ökade med 14 procent eller 3 474 Mkr till 29 113 Mkr. Hypoteksutlåning och sparaområdet stod för merparten av tillväxten. Verksamhetens resultat efter kreditförluster ökade till 18 (-1,2) Mkr.

Tabell 5 - bankverksamheten

Mkr	2017	2016
Antal kunder (st)	64 334	60 345
Antal vardagsekonomikunder	37 214	33 415
Inlåning	7 970	7 337
Utlåning	18 322	16 090
Spara	2 821	2 211
Affärsvolym	29 113	25 638

Fastighetsförmedling

Fastighetsförmedlingen i Östergötland finns representerade i Linköping, Norrköping, Motala, Mjölby och Kisa, det vill säga på samtliga orter där bolaget har kontor. Marknadsandelen ökade under året från 20,1 procent till 20,4 procent.

Tabell 6 - fastighetsförmedling

Mkr	2017	2016
Antal försäljningar i länet	606	566
Andel av total marknad i länet %	20	20
Andel finansiering till LF Hypotek %	30	32

Kapitalförvaltning

Finansåret 2017 kännetecknades av starka aktiemarknader med stigande kurser och en stark synkroniserad världskonjunktur. Världsindex för aktier, MSCI World, steg med 22 procent (i lokal valuta) medan Stockholmsbörsen steg med 10 procent. Svenskt ränteindex avslutade året med en avkastning på 0,4 procent.

Den svenska kronan steg i värde mot den amerikanska dollarn men försvagades mot euron under 2017. Då bolagets

utländska aktieinvesteringar förvaltas med öppna valutapositioner hade detta sammantaget en negativ effekt på motsvarande 1,4 procent på finansresultatet.

Utvecklingen i bolagets fastighetsinvesteringar hade en positiv utveckling under året. Egna fastigheter hade en total-avkastning på 10 procent medan innehavet i Humlegården Fastighets AB avkastade 21 procent. Den sammanlagda avkastningen på hela fastighetsportföljen blev 237 Mkr eller 14 procent.

Marknadsvärdet på bolagets placeringstillgångar, inkl. rörelsefastighet uppgick vid verksamhetsårets slut till 8 200 (7 571) Mkr.

Totalavkastningen på 9,1 procent på förvaltrade tillgångar redovisas i tabell 7. Resultatet för direktägda fastigheter i tabellen inkluderar 11 Mkr i interna hyror samt värdeförändringen i rörelsefastigheten. Bolagets aktier i Humlegården Fastigheter AB redovisas nedan som Fastighetsbolag. Posten likvida medel avser moderbolagets bankmedel och i dess totalresultat inkluderas bankräntor och utländska skatter medan det finansiella resultatet i den mottagna återförsäkringen exkluderas. Övriga poster avser koncernnivå.

Resultat

Årets sammanlagda resultat för koncernen före skatt uppgick till 583 (464) Mkr och efter skatt till 480 (386) Mkr.

Försäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter uppgick till 157 (99 Mkr) och efter återbäring och rabatter till -81 (-127) Mkr. Summan av bolagets försäkringstekniska resultat före återbäring och rabatter samt resultaten i liv- och bankaffären uppgick till 187 (97) Mkr.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret och efter dess slut

Under året har det sista steget av överlåtelsen av Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna från Länsförsäkringar Sak AB genomförts. Överlåtelsen har skett i följande steg:

1. I februari 2016 började länsförsäkringar Östgöta nyteckna Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna. Samtidigt upphörde Länsförsäkringar Sak med nyteckning av affären.
2. Från januari 2017 förnyades försäkringsavtalen förfallomånadsvis hos bolaget samtidigt som försäkringarna annullerades hos Länsförsäkringar Sak.
3. I december 2017 överläts beståndet av samtliga öppna skador till Länsförsäkringar Östgöta.

Bolagets styrelse fattade i februari 2018 beslut om att reservera 240 Mkr i återbäring till bolagets kunder och ägare för utbetalning under hösten 2018.

Förväntad utveckling för 2018

Enligt bolagets målsättning bör affärgrenarna sak, liv och bank ha en sammanlagd affärsmarginal på 7 procent. Det kan komma att infrias om skadeutvecklingen blir enligt de senaste årens genomsnittliga utfall samt att liv och bank fortsätter sin positiva utveckling. Avkastningen på bolagets placeringstillgångar antas bli 2,8 procent för 2018.

Tabell 7 - totalavkastningstabell Tkr

Tillgångsslag	Markn. Värde 2016-12-31	Omplac. Ins/Uttag	Markn. Värde 2017-12-31	Direkt-avkastning	Resultat	Total-avkastning	Vikt 2016-12-31	Vikt 2017-12-31
Ränteportfölj	2 030 312	119 818	2 129 536	41 877	21 283	1,0%	26,8%	26,0%
Penningmarkn & Obligationer	1 888 765	74 736	1 942 301	37 954	16 754	0,9%	24,95%	23,7%
Likvida medel	141 547	45 082	187 235	3 923	4 529	1,9%	1,9%	2,3%
Aktieportfölj	3 781 842	-	4 091 314	81 182	433 749	11,7%	50,0%	49,9%
Svenska aktier	779 434	-	762 117	55 983	76 388	10,8%	10,3%	9,3%
Utländska aktier	1 352 518	11 855	1 537 613	22 138	195 378	14,4%	17,9%	18,8%
LF AB	1 563 488	-	1 724 272	-	160 784	10,3%	20,7%	21,0%
Övr. onoterade innehav	86 401	-	67 312	3 060	1 198	1,5%	1,1%	0,8%
Fastighetsportfölj	1 759 200	6 246	1 978 745	23 451	236 750	13,6%	23,2%	24,1%
Direktägda fastigheter	1 185 550	6 246	1 282 050	23 451	113 706	9,7%	15,7%	15,6%
Fastighetsbolag	573 650	-	696 695	-	123 045	21,5%	7,6%	8,5%
Totalt	7 571 354	82 969	8 199 595	146 509	691 782	9,1%	100%	100%

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som bolaget står inför

Försäkringsrisker

Bolaget tecknar direkt skadeförsäkring och mottagen skade-återförsäkring inom områdena sjukdom- och olycksfalls-försäkring, egendom-, ansvar-, motorfordon- och trafik-försäkring samt mottagen livåterförsäkring. Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms ha samma riskprofil som tidigare år. Den genomsnittliga skadeprocenten för egen räkning på 72 (72) procent under den senaste 5-årsperioden återspeglar försäkringsrisken.

Den mottagna affären består huvudsakligen av svensk affär. Premieintäkten uppgick under verksamhetsåret till 75 (75) Mkr eller 5 (5) procent av den totala premieintäkten före avgiven återförsäkring.

Den största risken i mottagen affär är på 3,0 miljoner euro eller cirka 29,3 Mkr, vilket är oförändrat från föregående år.

För att begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte tillsammans med de övriga länsbolagen. Hanteringen av riskutbytet administreras inom det gemensamt ägda bolaget Länsförsäkringar AB. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa, av styrelsen - per riskslag - fastställda belopp (självbehåll), per skada, per händelse och totalt per skadeår. Återförsäkringen har som syfte att begränsa bolagets kostnad för egen räkning, i första hand per enskild skada, i andra hand per händelse och i tredje hand för det totala årsresultatet.

Aktiekursrisker

Aktiekursrisk är risken för att verkligt värde på en aktie varierar på grund av förändringar i marknadspriser, detta oavsett om förändringarna orsakas av faktorer relaterade till en enskild specifik aktie eller dess emittent eller faktorer som påverkar alla liknande finansiella instrument som handlas på marknaden.

Totalt har bolaget en exponering av noterade aktier på cirka 2 300 Mkr. Bolaget begränsar risken i aktieportföljen genom att investera i olika bolag, branscher och geografiska regioner.

Valutarisker

Valutarisker uppgick till 16 (16) procent av placeringstillgångarna och bestod av bolagets positioner av utländska aktier. De totala valutapositionerna uppgick på balansdagen till 1 349 Mkr investerade i fem olika valutor. Dessa positioner är helt öppna. USD-exponeringen svarar för 61 procent av de utländska valutorna eller 10 procent av det totala placeringskapitalet. Placeringarna i EUR, GBP, CHF och DKK var 20, 11, 8 respektive 1 procent av de utländska valutapositionerna. Som andel av det totala placeringskapitalet var positionerna i EUR, GBP, CHF och DKK 3, 2, 1 respektive 0,1 procent. För ytterligare information avseende bolagets hantering av valutarisk, se not 2.

Ränte- och kreditrisker i obligationsportföljen

Ränterisken i bolagets obligationsportfölj var vid årsskiftet 1,5 procent. Detta innebär att obligationernas marknadsvärde förändras med 1,5 procent om marknadsräntan förändras med 1 procent.

Investeringar i räntebärande papper sker till övervägande del i instrument utgivna av stat, företag eller kreditinstitut som av externa bedömare, i enlighet med en internationell rating, betraktas som säkra. Kreditrisken i ränteportföljen får därför anses vara låg.

Kreditrisker för bank

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras bolagets ersättning för den förmedlade bankaffären. Enligt detta avtal framgår det även att Länsförsäkringar Östgötas provisionersättning ska avräknas belopp om minst 80 % motsvarande de kreditförluster som banken bedömer kommer att belasta banken. Avtalet innehåller en begränsning vilken innebär att avräkning av kreditförluster maximalt kan ske till det framtida värdet av samtliga utbetalningar av provisionersättning från LF Bank.

Information om icke-finansiella resultatindikatorer

Hållbarhet

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har Länsförsäkringar Östgöta valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport. I den kan man läsa om hur vi arbetar långsiktigt hållbart inom våra fokusområden; Våra kunder, Våra medarbetare, Vår lönsamhet och Vårt Östergötland. Hållbarhetsrapporten finns tillgänglig på <https://www.lansforsakringar.se/ostgota/om-oss/>

Medarbetare

Länsförsäkringar Östgöta hade, omräknat till helårsanställda, 338 (339) medarbetare, varav 58 (57) procent kvinnor och 42 (43) procent män. Medelåldern uppgår till 43 (43) år. Av bolagets 34 ledare är 44 (42) procent kvinnor och 56 (58) procent män.

Bemanningsbehovet var stort under året och totalt nyrekryterades 30 tillsvidareanställda. Den interna rörligheten har ökat under de senaste åren, så även under 2017. Detta skapar möjligheter för medarbetare som vill utvecklas och gå vidare i sin karriär inom bolaget eller inom LF gruppen. Alla lediga tjänster utannonseras internt och vid behov externt.

Attraktiv arbetsgivare

I en arbetsmarknad som präglas av hög utvecklingstakt och föränderliga kundbehov är medarbetarnas delaktighet och engagemang väsentlig. För att stärka Länsförsäkringar Östgötas attraktionskraft som arbetsgivare har en strategi utarbetats med målsättning att bli länets mest attraktiva arbetsgivare.

Engagerade medarbetare och ledarskap

Årets medarbetarundersökning visade att bolaget har många stolta, lojala och engagerade medarbetare, ett bra ledarskap, en välförankrad värdegrund och många ambassadörer. Under året har bolaget valt att genomföra en rad satsningar för att stärka ledarskapet och för att forma framtidens ledare.

Arbetsmiljö och hälsa

Alla medarbetare erbjuds ett friskvårdsbidrag, för att kunna träna och motionera. Sjukfrånvaron under 2017 uppgick till 3,4 (3,1) procent. Alla medarbetare har en sjukvårdsförsäkring som ger snabb tillgång till privat vård. I försäkringen ingår även sjukvårdsrådgivning, samtalsstöd samt förebyggande hälso-tjänster. Både hälsa och prestation följs upp kontinuerligt mellan chef och medarbetare.

Kriskommittén

Bolagets ledningsgrupp ansvarar för det strategiska krisarbetet. Ledningsgruppen har en krishanteringsgrupp till sitt förfogande, som ansvarar för det operativa krisarbetet. Genom kontinuitetsplaner och beredskapsplaner ska bolagets affärskritiska processer fortsätta på en godtagbar nivå tills verksamheten går att återställa till ett normalt läge.

Krishanteringsgruppen har under 2017 genomgått en repetitionsutbildning i stabsmetodik där övningsexemplen innehöll realistiska scenarier som skulle hanteras. Syftet med övningen var att testa beredskapsplaner, kontinuitetsplaner och att öva stabsmetodik.

Dotterbolag

Länsförsäkringar Östgöta har två helägda dotterbolag.

Östgöta Brandstodsbolag Kapitalförvaltning AB är ett värdepappersbolag, inriktat på kapitalförvaltning. Bolaget har ett förvaltningsavtal med moderbolaget avseende förvaltning av dess tillgångar. Från och med 2018 kommer kapitalförvaltningen att utföras i moderbolaget och värdepappersbolaget likvideras.

Det andra dotterbolaget, Östgöta Brandstodsbolag Fastighet AB, äger aktier i Fastighetsbolaget Humlegården Fastigheter AB.

Koncernen

Koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Östgöta (522001-1224) samt de helägda dotterbolagen Östgöta Brandstodsbolag Kapitalförvaltning AB (556661-0514) och Östgöta Brandstodsbolag Fastighet AB (556666-1111).

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman att 2 843 Mkr balanseras i ny räkning.

Tabell 8 -vinstdisposition

Vinstdisposition	2017
Årets resultat i moderbolaget	326 Mkr
Jämte balanserade vinstmedel om	2 517 Mkr
Summa	2 843 Mkr

Femårsöversikt för koncernen (tkr)

Resultat	2017	2016	2015	2014**	2013
Premieintäkt	1 386 054	1 327 276	1 260 685	1 262 113	1 123 779
Premieinkomst	1 427 794	1 345 808	1 287 064	1 287 335	1 170 739
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	21 221	28 059	11 147	3 751	28 359
Försäkringsärsättningar	-998 794	-964 404	-897 957	-825 717	-906 609
Återbäring och rabatter	-237 563	-226 052	-206 533	-224 700	-3
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-80 557	-126 725	-82 167	-12 230	6 460
Årets resultat	479 972	385 924	262 986	478 555	264 952
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar (värderade till verkligt värde)	7 874 426	7 304 733	6 746 182	6 191 527	5 206 523
Försäkringstekniska avsättningar	3 004 032	2 859 720	2 709 628	2 632 118	1 916 292
Konsolideringskapital	5 576 806	4 986 851	4 520 657	4 234 984	3 591 532
Kapitalbas *	-	-	4 420 576	4 075 221	3 509 272
Erforderlig solvensmarginal *	-	-	248 729	242 413	204 854
Konsolideringsgrad	391%	371%	351%	329%	307%
Solvensrelaterade uppgifter					
Kapitalbas, primärkapital	5 339 350	5 007 109	-	-	-
Minimikapital	570 018	498 605	-	-	-
Solvenskapitalkrav	2 280 071	1 994 419	-	-	-
Nyckeltal					
Resultat av skadeförsäkringsrörelsen (efter avgiven återförsäkring)					
Skadeprocent	72%	73%	71%	65%	81%
Driftskostnadsprocent	18%	21%	19%	17%	21%
Totalkostnadsprocent	90%	94%	91%	83%	102%
Totalavkastning	9,1%	9,3%	6,5%	12,1%	8,4%
Övrigt					
Driftskostnad för egen räkning	-244 817	-281 056	-245 337	-216 297	-239 066
Återstående kapitalavkastning	633 147	592 721	386 477	620 247	369 054
Resultat förmedlad liv-, bank- och fondaffär	30 172	-1 967	12 451	-720	-23 413
Resultat före skatt	582 762	464 029	316 761	607 297	352 101

För definitioner hänvisas till avsnittet "Ord och uttryck"

* Värden avser moderbolaget. Från och med 2016 redovisas Solvensrelaterade uppgifter enligt Solvens2-regelverket.

** Värden för 2014 har omvärderats med hänsyn till retroaktiv tillämpning av ny redovisningsprincip, se not 1.

Resultaträkning för koncernen (tkr)

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	Not	2017	2016
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	1-2		
Premieinkomst	3	1 527 873	1 443 143
Premier för avgiven återförsäkring		-100 078	-97 335
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-41 740	-18 532
		1 386 054	1 327 276
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	21 221	28 059
Övriga tekniska kostnader	7	-6 658	-10 547
Försäkringsärsättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsärsättningar	5		
Före avgiven återförsäkring		-973 578	-915 959
Återförsäkrarens andel		60 802	53 881
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-44 134	-118 221
Återförsäkrarens andel		-41 884	15 895
		-998 794	-964 404
Återbäring och rabatter	8	-237 563	-226 052
Driftskostnader	6, 33-36	-244 817	-281 056
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-80 557	-126 725
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-80 557	-126 725
Kapitalavkastning, intäkter	9	253 113	296 648
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	9	575 660	401 578
Kapitalavkastning, kostnader	9	-164 832	-77 447
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9	-9 573	0
Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen	4	-21 221	-28 059
Intäkter förmedlad livaffär		53 538	44 741
Kostnader förmedlad livaffär		-41 575	-45 473
Resultat livaffär		11 963	-732
Intäkter förmedlad bank- och fondaffär		163 581	146 219
Kostnader förmedlad bank- och fondaffär		-145 372	-147 454
Resultat bank- och fondaffär		18 209	-1 235
Resultat före skatt		582 762	464 029
Skatt på årets resultat	11	-102 790	-78 104
Årets resultat		479 972	385 924

Resultaträkning för moderbolaget (tkr)

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	Not	2017	2016
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	1-2		
Premieinkomst	3	1 527 873	1 443 143
Premier för avgiven återförsäkring		-100 078	-97 335
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-41 740	-18 532
		1 386 054	1 327 276
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	21 221	28 059
Övriga tekniska kostnader	7	-6 658	-10 547
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	5		
Före avgiven återförsäkring		-973 578	-915 959
Återförsäkrares andel		60 802	53 881
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-44 134	-118 221
Återförsäkrares andel		-41 884	15 895
		-998 794	-964 404
Återbäring och rabatter	8	-237 563	-226 052
Driftskostnader	6, 33-36	-237 741	-273 594
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-73 481	-119 262
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-73 481	-119 262
Kapitalavkastning, intäkter	9	253 113	296 648
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	9	464 030	310 673
Kapitalavkastning, kostnader	9	-168 784	-82 339
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9	-9 573	0
Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen	4	-21 221	-28 059
Intäkter förmedlad livaffär		53 538	44 741
Kostnader förmedlad livaffär		-41 575	-45 473
Resultat livaffär		11 963	-732
Intäkter förmedlad bank- och fondaffär		163 581	146 219
Kostnader förmedlad bank- och fondaffär		-145 372	-147 454
Resultat bank- och fondaffär		18 209	-1 235
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		474 255	375 694
Bokslutsdispositioner			
Förändring av säkerhetsreserv		-73 099	-35 472
Förändring av periodiseringsfond		19 400	18 824
Bokslutsdispositioner	10	-53 699	-16 648
Resultat före skatt		420 556	359 046
Skatt på årets resultat	11	-94 162	-76 756
Årets resultat		326 394	282 289

Rapport över totalresultat (tkr)

RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT FÖR KONCERNEN

1 januari - 31 december

	2017	2016
Årets resultat	479 972	385 924
Övrigt totalresultat		
Årets omvärdering av rörelsefastighet	16 197	12 210
Skatt	-3 563	-2 686
Årets övrigt totalresultat	12 633	9 524
Årets totalresultat	492 605	395 448

RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT FÖR MODERBOLAGET

1 januari - 31 december

	2017	2016
Årets resultat	326 394	282 289
Övrigt totalresultat	-	-
Årets övrigt totalresultat	-	-
Årets totalresultat	326 394	282 289

Resultatanalys för moderbolaget (tkr)

2017

	Sjuk- och olycksfall	Hem och villa	Företag o fastighet	Motor-fordon	Trafik	Summa Direkt försäkring	Mottagen åter-försäkring	Totalt
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat								
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	60 588	333 192	344 949	367 917	204 249	1 310 896	75 158	1 386 054
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	1 537	1 466	2 101	1 305	7 973	14 381	6 840	21 221
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	-49 132	-263 676	-177 173	-273 559	-168 227	-931 766	-67 028	-998 794
Driftskostnader	-14 244	-57 382	-86 832	-48 750	-29 803	-237 010	-731	-237 741
Övriga tekniska kostnader					-6 658	-6 658		-6 658
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före rabatter och återbäring	-1 250	13 601	83 044	46 913	7 535	149 843	14 239	164 082
Återbäring och rabatter (efter återförsäkring)	-12 010	-59 980	-65 001	-66 369	-34 203	-237 563		-237 563
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-13 260	-46 379	18 043	-19 456	-26 669	-87 720	14 239	-73 481
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat fg år	-8 909	-19 556	-62 820	-26 127	-9 890	-127 301	8 039	-119 262
Avvecklingsresultat:								
Bruttoresultat	12 951	-5 133	18 044	6 850	27 183	59 896	-2 238	57 658
Återförsäkrarens andel		134	-4 212	-108	20 445	16 259		16 259
Nettoresultat	12 951	-4 999	13 832	6 742	47 629	76 155	-2 238	73 917
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring								
Ej intjänade premier o kvardröjande risker	32 876	172 186	146 987	181 754	95 861	629 664	4 777	634 441
Oreglerade skador	265 145	117 845	290 699	57 902	1 015 041	1 746 633	869 326	2 615 958
Återbäring och rabatter	11 756	59 159	67 454	66 766	34 864	240 000		240 000
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	309 778	349 189	505 140	306 423	1 145 767	2 616 296	874 103	3 490 399
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar								
Oreglerade skador	141	668	87 504	-23	398 077	486 367		486 367
Summa återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	141	668	87 504	-23	398 077	486 367		486 367
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)								
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	71 102	357 794	407 967	403 806	210 860	1 451 529	76 344	1 527 873
Premier för avgiven återförsäkring	-2 719	-13 693	-57 200	-12 390	-14 075	-100 078		-100 078
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-7 794	-10 908	-5 817	-23 499	7 464	-40 555	-1 185	-41 740
Summa premieintäkter(efter avgiven återförsäkring)	60 588	333 192	344 949	367 917	204 249	1 310 896	75 158	1 386 054
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)								
Utbetalda försäkringsersättningar								
Före avgiven återförsäkring	-38 837	-237 567	-249 913	-271 694	-125 931	-923 941	-49 637	-973 578
Återförsäkrarens andel		-3 138	44 815	750	18 375	60 802		60 802
Förändring i avsättning för oreglerade skador								
Före avgiven återförsäkring	-10 338	-25 754	73 846	-1 757	-62 741	-26 743	-17 392	-44 134
Återförsäkrarens andel	43	2 783	-45 921	-858	2 070	-41 884		-41 884
Summa försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	-49 132	-263 676	-177 173	-273 559	-168 227	-931 766	-67 028	-998 794

Balansräkning för koncernen (tkr)

TILLGÅNGAR	Not	2017-12-31	2016-12-31
	1-2		
Immateriella tillgångar			
Andra immateriella tillgångar	12	14 851	-
		14 851	-
Placeringstillgångar			
Förvaltningsfastigheter	13	1 160 050	1 078 750
Aktier och andelar	15, 17	4 788 009	4 355 492
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16-17	1 926 367	1 870 491
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	17	864	926
		7 875 290	7 305 659
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador	26	486 367	528 251
Fordringar			
Övriga fordringar avseende direkt försäkring	18	406 065	384 797
Fordringar avseende återförsäkring		46 660	48 029
Övriga fordringar		116 029	94 547
		568 754	527 373
Andra tillgångar			
Rörelsefastigheter	13	122 000	110 000
Materiella anläggningstillgångar	19	18 312	15 182
Aktuell skattefordran		26 809	23 546
Likvida medel	20, 37	196 435	149 162
		363 556	297 889
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter	21	15 962	18 291
Förutbetalda anskaffningskostnader	22	25 687	20 520
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23	28 942	4 102
		70 591	42 913
Summa tillgångar		9 379 410	8 702 086
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	Not	2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital	24		
Andra fonder		1 182 087	1 141 519
Reserver		22 157	9 524
Balanserad vinst inklusive årets resultat		3 439 695	3 000 292
		4 643 940	4 151 334
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	25	634 441	592 701
Oreglerade skador	26	2 615 958	2 560 035
Återbäring och rabatter		240 000	235 234
		3 490 399	3 387 971
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Uppskjuten skatteskuld	11	932 867	835 516
Pensioner	30	1 145	6 220
Övriga avsättningar		400	400
		934 412	842 136
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		185 114	175 726
Skulder avseende återförsäkring		49 713	30 582
Övriga skulder	27	30 165	49 889
		264 992	256 197
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	45 667	64 447
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		9 379 410	8 702 086

Balansräkning för moderbolaget (tkr)

TILLGÅNGAR	Not	2017-12-31	2016-12-31
Immateriella tillgångar	12	14 851	-
		14 851	-
Placeringsstillgångar			
Byggnader och mark	13	1 282 050	1 188 750
Placeringar i koncern- och intresseföretag	14	140 815	140 815
Aktier och andelar	15, 17	4 091 314	3 781 842
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16-17	1 926 367	1 870 491
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	17	864	926
		7 441 410	6 982 823
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador	26	486 367	528 251
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	18	406 065	384 797
Fordringar avseende återförsäkring		46 660	48 029
Övriga fordringar		141 262	119 510
		593 987	552 336
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	19	18 312	15 182
Aktuell skattefordran		26 809	23 546
Kassa och bank	20, 37	186 957	141 260
		232 078	179 988
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter	21	15 962	18 291
Förutbetalda anskaffningskostnader	22	25 687	20 520
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23	28 942	4 015
		70 591	42 826
Summa tillgångar		8 839 284	8 286 224

Balansräkning för moderbolaget (tkr)

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	Not	2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital	24		
Reservfond / Bundna fonder		32 600	32 600
Uppskrivningsfond		78 728	78 728
Balanserad vinst		2 517 233	2 234 944
Årets resultat		326 394	282 289
		2 954 955	2 628 561
Obeskattade reserver	10	1 473 675	1 419 975
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	25	634 441	592 701
Oreglerade skador	26	2 615 958	2 560 035
Återbäring och rabatter		240 000	235 234
		3 490 399	3 387 971
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Uppskjuten skatteskuld	11	608 658	522 750
Pensioner	30	1 145	6 220
Övriga avsättningar		400	400
		610 203	529 370
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		185 114	175 726
Skulder avseende återförsäkring		49 713	30 582
Övriga skulder	27	29 802	49 855
		264 629	256 163
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	45 423	64 183
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		8 839 284	8 286 224

Rapport över förändringar i eget kapital

Koncernen

	Omvärderings- reserv	Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat	Summa eget kapital
Ingående eget kapital 2016-01-01	0	3 755 886	3 755 886
Justerat eget kapital 2016-01-01	0	3 755 886	3 755 886
Årets totalresultat			
Årets resultat		385 924	385 924
Årets övrigt totalresultat	9 524		9 524
Årets totalresultat	9 524	385 924	395 448
Utgående eget kapital 2016-12-31	9 524	4 141 810	4 151 334
Ingående eget kapital 2017-01-01	9 524	4 141 810	4 151 334
Årets totalresultat			
Årets resultat		479 972	479 972
Årets övrigt totalresultat	12 633		12 633
Årets totalresultat	12 633	479 972	492 605
Utgående eget kapital 2017-12-31	22 157	4 621 782	4 643 940

Moderbolaget

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		
	Reservfond / Bundna fonder	Upp- skrivnings- fond	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående eget kapital 2016-01-01	32 600	78 728	2 137 111	97 833	2 346 272
Justerat eget kapital 2016-01-01	32 600	78 728	2 137 111	97 833	2 346 272
Årets resultat				282 289	282 289
Årets övrigt totalresultat					
Årets totalresultat	0	0	0	282 289	282 289
Vinstdisposition			97 833	-97 833	0
Utgående eget kapital 2016-12-31	32 600	78 728	2 234 944	282 289	2 628 561
Ingående eget kapital 2017-01-01	32 600	78 728	2 234 944	282 289	2 628 561
Årets resultat				326 394	326 394
Årets övrigt totalresultat					
Årets totalresultat	0	0	0	326 394	326 394
Vinstdisposition			282 289	-282 289	0
Utgående eget kapital 2017-12-31	32 600	78 728	2 517 233	326 394	2 954 955

Kassaflödesanalys (direkt metod, tkr)

	Not 37	Koncernen		Moderbolaget	
		2017	2016	2017	2016
Den löpande verksamheten					
Premieinbetalningar		1 498 726	1 431 301	1 498 726	1 431 301
Premieutbetalningar till återförsäkrare		-53 203	-42 125	-53 203	-42 125
Skadeutbetalningar		-821 070	-767 452	-821 070	-767 452
Skadeinbetalningar från återförsäkrare		60 802	53 881	60 802	53 881
Driftsutgifter		-595 693	-571 476	-595 693	-571 476
Utbetalning av återbäring		-232 563	-196 335	-232 563	-196 335
Kontant ersättning vid beståndsoverlåtelse		-16 973		-16 973	
Övriga in- och utbetalningar		145 168	124 662	145 168	124 662
Betald skatt		-19 374	-32 088	-19 374	-32 088
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-34 181	368	-34 181	368
Investeringsverksamheten					
Investeringar i:					
- byggnader och mark		-2 460	-44 900	-2 460	-44 900
- aktier och andelar		-255 120	-676 677	-255 120	-676 677
- obligationer och andra räntebärande värdepapper		-369 289	-472 519	-369 289	-472 519
Försäljning av:					
- aktier och andelar		384 377	567 562	384 377	567 562
- obligationer och andra räntebärande värdepapper		237 518	482 164	237 518	482 164
Investeringar i materiella tillgångar		-11 667	-6 595	-11 667	-6 595
Försäljning av materiella tillgångar		2 750	355	2 750	355
Övrigt ¹		95 344	105 420	93 769	104 115
Kassaflöde från investeringsverksamheten		81 453	-45 189	79 878	-46 495
Årets kassaflöde					
Likvida medel vid periodens början		47 273	-44 821	45 697	-46 127
Likvida medel vid periodens slut		196 435	149 162	186 957	141 260
¹ Varav					
Kassaflöde dotterbolag		1 575	1 306		
Ränteinbetalningar		40 816	52 199	40 816	52 199
Ränteutbetalningar		-1 337	-915	-1 337	-915
Erhållna utdelningar		54 289	52 831	54 289	52 831
Summa		95 344	105 420	93 769	104 115

Noter och kommentarer

Nedanstående noter avser både koncernen och moderbolaget om inget annat anges.

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Allmänna förutsättningar

Bolagsinformation

Årsredovisningen avges per den 31 december 2017 och avser Länsförsäkringar Östgöta som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Linköping. Adressen till huvudkontoret är Platensgatan 11, Linköping och organisationsnumret är 522001-1224. Redovisningen avser verksamhetsåret 2017. Den finansiella rapporten blir föremål för fastställelse på bolagets årsstämma den 15 mars 2018. I denna not beskrivs koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, undantaget de avvikelser som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper". I de efterföljande noterna redovisas samma siffror för koncern och moderbolag om inget annat anges.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapportering rekommenderat RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats. Tillämpliga delar i Finansinspektionens föreskrifter om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2015:12, har även tillämpats i koncernredovisningen.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 2018-03-01.

Lagbegränsad IFRS och RFR 2 har tillämpats vid upprättandet av moderbolagets resultat och balansräkning.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att försäkringsbolagets ledning gör bedömningar, uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden antas vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte framgår tydligt från andra källor. Verkliga utfall kan senare komma att avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna, om inte annat framgår nedan.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Försäkringsbolagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, undantaget vissa finansiella tillgångar och skulder vilka värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade antingen som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet eller som finansiella tillgångar som kan säljas samt finansiella skulder i fondförsäkringar. Även fastigheter är värderade till verkligt värde.

Anläggningstillgångar och avyttringsgrupper som innehas för försäljning redovisas, med vissa undantag, från och med klassificeringen som sådana tillgångar, till det lägsta av det vid omklassificeringstidpunkten redovisade värdet och det verkliga värdet efter avdrag för försäljningskostnader.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ytterligare ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen samt resultatet från bolagets bank- och livverksamhet. Kapitalavkastningen inkluderar realiserade värdeförändringar. Realiserade värdeförändringar med avdrag för uppskjuten skatt redovisas inom Eget fritt kapital.

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten för egen räkning samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador för egen räkning under året. Som kalkylränta används avkastningen på de tillgångar som täcker försäkringstekniska skulder. De försäkringstekniska avsättningarna är till 75 procent placerade i en bred ränteportfölj och till 25 procent i egna fastigheter. Kalkylräntan för 2017 redovisas till 0,54 procent.

Bolagets försäkringstekniska avsättningar i den direkta affären avseende trafik- och olycksfallsförsäkring diskonteras. Genom diskonteringen nuvärdesberäknas framtida förväntade kassaflöden från trafik- och olycksfallsreserven till balansdagen. Skillnaden i värde mellan diskonterad och ej diskonterad avsättning av reserverna uppgår vid balansdagen till 44,4 Mkr. Den räntesats som används vid diskonteringen av trafikreserven är baserad på medelvärdet av räntan på sjuåriga svenska statsobligationer medan olycksfalls affären baseras på räntan i en 10 årig statsobligation. För 2017 är räntefoten för trafikaffären 0,40 procent och för olycksfall 0,60 procent.

Ändrade redovisningsprinciper

Utöver förändrade krav på upplysningar och tillkommande informationskrav avseende kapital i femårsöversikten förväntas inte de ändrade reglerna i FFFS 2015:12 innebära någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade IFRS träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: IASB har genom IFRS 9 färdigställt ett helt "paket" av förändringar avseende redovisning av finansiella instrument. Paketet innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en

framåtblickande ("expected loss") nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkrings-redovisning.

IFRS 9 träder ikraft 2018-01-01 men tidigare tillämpning är tillåten. De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för innehav i skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en "mismatch" i redovisningen. För innehav i eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

Ändring av IFRS 4 Tillämpning av IFRS 9 Finansiella instrument med IFRS 4 Försäkringsavtal.

IFRS 9 Finansiella instrument har ett samband med val av tillämpning av principer för redovisning i den kommande redovisningsstandarden för försäkringsavtal, IFRS 17. Sambandet påverkar val av presentation av ränteeffekter i resultaträkningen eller i övrigt totalresultat vid värdering av åtaganden hänförliga till försäkringsavtal. Sambandet mellan redovisningsstandarderna har medfört att IASB gett ut en förändring av den nuvarande standarden för redovisning av försäkringsavtal, IFRS 4. Förändringen godkändes av EU under 2017. Förändringen medger två valmöjligheter för försäkringsföretag. Ett alternativ är att företag som bedriver försäkringsverksamhet, om vissa kriterier är uppfyllda, kan skjuta upp tillämpningen av IFRS 9. Det andra alternativet innebär att de försäkringsföretag som enligt IFRS 9 klassificerar finansiella instrument till verkligt värde via resultaträkningen som under IAS 39 inte var klassificerade till verkligt värde via resultaträkningen medges en alternativ tillämpning av IFRS 9. Förändringen i nuvarande IFRS 4 har analyserats av bolaget och innebär att företaget skjuter på tillämpningen av IFRS 9 till den tidpunkt IFRS 17 börjar tillämpas.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 är en heltäckande standard för att bestämma hur stora intäkter som ska redovisas och när dessa intäkter ska redovisas. Den uppskattade effekten på företagets finansiella rapporter bedöms som ringa.

IFRS 16 Leases

IFRS 16 Leases ersätter existerande IFRS relaterade till redovisning av leasingavtal, såsom IAS 17 *Leasingavtal* och IFRIC 4 *Fastställande av huruvida ett avtal innehåller ett leasingavtal*. Standarden gäller från den 1 januari 2019. Denna standard bedöms inte få någon effekt på företagets finansiella rapporter.

IFRS 17 Insurance Contracts

IFRS 17 Insurance Contracts publicerades i maj 2017 av IASB. Ikraftträdandedatum är 1 januari 2021. Tidigare tillämpning är, när/om EU godkänt standarden, möjlig för bolag som samtidigt applicerar IFRS 9 Finansiella instrument och IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder. Företaget bevakar utvecklingen men en konsekvensanalys avseende IFRS 17 har ännu inte påbörjats. LFAB har tillsatt en projektgrupp med uppdrag att beakta LF-gruppens påverkan i den finansiella redovisningen av IFRS 17.

Övriga nya och ändrade IFRS med framtida tillämpning förväntas inte komma att ha någon väsentlig effekt på företagets finansiella rapporter.

Konsolideringsprinciper

Dotterbolag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Moderbolaget AB. Bestämmande inflytande föreligger om Moderbolaget AB har inflytande över investeringsobjektet, är exponerat för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt engagemang samt kan använda sitt inflytande över investeringen till att påverka avkastningen. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier samt om de facto control föreligger.

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion genom vilken koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapital- eller skuldinstrument, som uppkommer redovisas direkt i årets resultat.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter och kostnader samt orealiserade vinster och förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag och joint ventures elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i bolaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Försäkringsbolagets funktionella valuta är svenska kronor och vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas netto i resultaträkningen på raden Kapitalavkastning, intäkter eller raden Kapitalavkastning, kostnader. Se värderingsprinciper.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av bank- och fondtjänster

Bolaget förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag.

För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, det vill säga när tjänsten utförts.

Hyresintäkter

Hyresintäkter från förvaltningsfastigheter redovisas linjärt i resultaträkningen baserat på villkoren i hyresavtalet. Den sammanlagda kostnaden för lämnade förmåner redovisas som en minskning av hyresintäkterna linjärt över hyresperioden.

Intäkter från fastighetsförsäljning

Intäkt från fastighetsförsäljningar redovisas normalt på tillträdesdagen, såvida risker och förmåner inte övergått till köparen vid ett tidigare tillfälle. Om risker och förmåner förknippade med tillgången (det vill säga kontrollen över den) övergått till köparen vid ett tidigare tillfälle än tillträdes-tidpunkten, intäktsredovisas fastighetsförsäljningen vid denna tidigare tidpunkt. Vid bedömningen av redovisningstidpunkt beaktas vad som avtalats mellan parterna beträffande risker och förmåner samt engagemang i den löpande förvaltningen. Därutöver beaktas omständigheter som kan påverka affärens utgång, vilka ligger utanför säljarens och/eller köparens kontroll. Under 2017 har inga fastighetsförsäljningar genomförts.

Ränteintäkter

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderats till verkligt värde) redovisas ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden.

Finansiella instrument

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits). Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för delar av finansiella tillgångar. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för delar av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto.

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderas till verkligt värde) redovisas ränteintäkter och räntekostnader med tillämpning av effektivräntemetoden. Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas på särskild rad i balansräkningen som upplupen ränteintäkt eller räntekostnad, separat från tillgången eller skulden som räntan löper på.

Finansiella instrument samt derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument, vilka klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen, består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader (till exempel courtage) för dessa instrument kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader.

Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedanstående.

Klassificering av finansiella instrument

Länsförsäkringar Östgöta förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer, derivat och fastigheter) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus

främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat (förutom i de fåtal fall när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt). Detta innebär att även placeringar i noterade aktier, såsom i LFAB, ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde, med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen, ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Östgöta alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar som finansiella tillgångar, värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen, förutom (i) när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och (ii) när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än de som ingår i koncernen samt obligationer.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet (i enlighet med IAS 39). Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen.

Lånefordringar och kundfordringar

Låne- och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderar bolaget om det finns objektiva indikationer att låne- och kundfordringar är i behov av nedskrivning.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen

Denna kategori instrument utgörs av derivat med negativa marknadsvärden som inte används för säkringsredovisning. Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras (i enlighet med IAS 39) som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet. Finansiella skulder som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av skulder till kreditinstitut och övriga skulder. Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades när skulden togs upp.

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel, omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och om dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Verkligt värde på finansiella tillgångar som

är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan avdrag för framtida transaktionskostnader. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt derivat.

De använda värderingsteknikerna för onoterade finansiella tillgångar bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter medan företagsspecifika uppgifter används i så låg utsträckning som möjligt. Bolaget kalibrerar med regelbundna intervall värderingstekniken och prövar dess giltighet genom att jämföra utfallen från värderingstekniken med priser från observerbara aktuella marknadstransaktioner i samma instrument. Tillgångar värderade med värderingstekniker utgörs i balansräkningen av onoterade aktieinnehav i LFAB, LF Mäklarservice, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling, Länsförsäkringsbolagens Franchisesupport, Humlegården Holding, samt andelar i Innovationskapital och SEB Private Equity Opportunity 2, 3 och 4. För en detaljerad beskrivning av de värderingstekniker Länsförsäkringar Östgöta tillämpar, se not 17 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder.

Av ett totalt finansresultat på 692 Mkr uppgick den samlade resultateffekten från finansiella tillgångar och skulder, värderade med hjälp av värderingstekniker till 399 Mkr.

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument som värderas till verkligt värde över resultaträkningen redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen.

Övriga tillgångar

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar som förvärvats av koncernen redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Förvärvet av Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna "OSV", som slutfördes under 2017 redovisas som en immateriell tillgång och skrivs av på 8 år. Avskrivningen redovisas linjärt i resultaträkningens driftskostnader.

Byggnader och mark

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att erhålla hyresintäkter och/eller avkastning genom värdestegring. Initialt redovisas förvaltningsfastigheter till anskaffningskostnad, vilket inkluderar till förvärvet direkt hänförliga utgifter. Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Det verkliga värdet baseras helt och hållet på värderingar av utomstående oberoende värderingsmän med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värdering av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Värdering sker årligen. Om det under löpande år föreligger indikationer på väsentliga värdeförändringar på fastigheterna (enskilda fastigheter eller delar av beståndet), sker en omvärdering av de aktuella fastigheterna i samband med kvartalsrapporteringen till Finansinspektionen. Omvärdering av verkligt värde under löpande år sker genom en intern värdering.

Verkligt värde är det pris som skulle erhållas vid en försäljning av en tillgång eller den ersättning som skulle erläggas för att överföra en skuld i en normal transaktion mellan marknadsaktörer vid tillfället där värderingen görs.

Verkligt värde på förvaltningsfastigheterna har fastställts, av en extern värderingsman, genom en kombinerad tillämpning av ortsprismetod och avkastningsmetod. Uppgifter om verkligt värde stöds av faktiska transaktioner i Linköping och Norrköping. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida faktiska kassaflöden i form av driftsnetton, som successivt marknadsanpassats, samt av det bedömda restvärdet år 5. Restvärdet har bedömts genom en evighetskapitalisering av ett uppskattat marknadsmässigt driftsnetto år 6.

Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen. Hyresintäkter och intäkter från fastighetsförsäljningar redovisas i enlighet med de principer som beskrivs under avsnittet intäktsredovisning.

Tillkommande utgifter för förvaltningsfastigheter läggs till det redovisade värdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med utgiften kommer att komma bolaget till del och om anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Utgifter som avser utbyten av hela eller delar av identifierade komponenter av fastigheten aktiveras liksom utgifter för helt nya komponenter. Reparationer av förvaltningsfastigheter kostnadsförs i samband med att utgiften uppkommer.

Den fastighet i Linköping där bolaget har kontorslokaler redovisas som rörelsefastighet.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgångar i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och om anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att nyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter, konsulttjänster och juristtjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivningsprinciper för materiella tillgångar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, mark skrivs inte av. Koncernen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen.

Den beräknade nyttjandeperioden för inventarier, verktyg, installationer och datainventarier är 5 år. Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

En rörelsefastighet består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaden består

emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperioder varierar. Nyttjandeperioderna har bedömts variera mellan 10 – 100 år på dessa komponenter.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på rörelsefastigheten:

- Stomme 100 år
- Markanläggning 50 år
- Tak 40 år
- Fasad 40 år
- Installationer; värme, el, VVS, ventilation m.m. 20 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning m.m. 15 år

Nedskrivningsprövning

De redovisade värdena för materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterbolag prövas vid varje balansdag. Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas enligt IAS 36 tillgångens återvinningsvärde. En nedskrivning belastar resultatet.

Leasing

Leasingavtal klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiella eller operationella. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren. Om ekonomiska risker och förmåner förknippade med tillgången kvarstår hos leasegivaren klassificeras avtalet som operationell leasing. Operationell leasing förekommer i bolaget.

Vid operationell leasing kostnadsförs leasingavgiften över löptiden med utgångspunkt i nyttjandet, vilken kan skilja sig åt från vad som de facto erlagts som leasingavgift under året.

Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i resultaträkningen linjärt över leasingperioden. Förmåner erhållna i samband med tecknandet av ett avtal redovisas i resultaträkningen som en minskning av leasingavgifterna linjärt över leasingavtalets löptid. Variabla avgifter kostnadsförs i de perioder de uppkommer. Leasingavtalen avser inventarier och tjänstebilar.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med FFFS 2015:12 och IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas antingen som finansiella instrument (lån) eller som serviceavtal. Enligt de kontrakt bolaget tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Även i de fall ersättningen är liten i absoluta tal, är beloppet betydande i relation till det belopp som utbetalas om den försäkrade händelsen inte inträffar (då ingen ersättning utgår). Samtliga försäkringskontrakt i Länsförsäkringar Östgöta har därför bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten

från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda till bolaget eller ej. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen i skaderesultatet.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivåillägg). Denna bedömning innefattar bland annat uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder och då i huvudsak med Chain Ladder-metoden. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För större skador och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan.

Bolagets försäkringstekniska avsättningar med avseende på trafikförsäkring diskonteras. Genom diskonteringen nuvärdesberäknas framtida förväntade kassaflöden från trafikreserven till balansdagen.

Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risker för en felaktig avsättning kommenteras i avsnittet om risker. Där åskådliggörs även nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Förlustprovning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna provas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats utan diskontering med undantag av trafikförsäkringens kassaflöden vilka diskonteras. Om provningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader redovisas förändringen i resultaträkningen.

Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iakttas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäkts-posten Premieinkomst och är tidsproportionerligt periodiserade. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar. Återförsäkrarnas andel av avsättningen för trafikskador diskonteras enligt samma regler som vid diskonteringen i affär för egen räkning. Skillnaden i värde mellan diskonterad och ej diskonterad avsättning är vid balansdagen 15,4 Mkr. Även reserven för mottagen trafik- och olycksfallsförsäkring diskonteras med en negativ diskonteringseffekt på 36 Mkr. Det medför att den sammanlagda diskonteringseffekten av avgiven och mottagen återförsäkring är minus 20,6 Mkr. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader avskrivs på 12 månader.

Återbäring och rabatter

Bolaget tillämpar fullt ut en riskbaserad rabatt, förmåns-kundsrabatt. Rabatten ges till kunder på basis av deras totala engagemang i bolaget. Kunder med stort engagemang får hög rabatt medan enproduktskunder ej rabatteras. I resultaträkningen redovisas premieintäkten efter avdrag för förmånskundsrabatt. Rabatter har utgått med sammanlagt 79 Mkr. Som återbäring har totalt 240 Mkr reserverats i bokslutet. Cirka 234 Mkr kommer att utbetalas till bolagets kunder och delägare och cirka 6 Mkr avser administrationskostnader för återbäringen. Resultatet för 2017 belastas med endast 237 Mkr

till följd av förekomsten av kvarvarande medel från tidigare års återbäring.

Andra redovisningsprinciper av betydelse

Avsättningar och eventalförpliktelser

En avsättning redovisas i balansräkningen då en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och då det även är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek tillförlitligt kan uppskattas. Om effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, diskonteras det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar, och om det är lämpligt, de risker som är förknippade med förpliktelsen.

En eventalförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras bolagets ersättning för den förmedlade bankaffären. Enligt detta avtal framgår det även att Länsförsäkringar Östgötas provisionersättning ska avräknas belopp om minst 80 % motsvarande de kreditförluster som banken bedömer kommer att belasta banken. Avtalet innehåller en begränsning vilken innebär att avräkning av kreditförluster maximalt kan ske till det framtida värdet av samtliga utbetalningar av provisionersättning från LF Bank.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader som inte beaktas är skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill samt första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baseras på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas genom tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Ersättningar till anställda

Förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer för ersättningar efter avslutad anställning redovisas som en kostnad i resultaträkningen när de uppstår.

Kostnader för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om bolaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En avsättning för förväntade kostnader för prestationsersättning redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar, till följd av att tjänster erhållits från anställda, föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Pensioner

Avgiftsbestämda pensionsplaner är planer enligt vilka bolaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Planen är förmånsbestämd för anställda födda 1971 eller tidigare och avgiftsbestämd för anställda födda 1972 eller senare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19 Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner.

För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information, varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 30 IAS 19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

För de medarbetare som har möjlighet att gå i pension vid fyllda 62 år (den så kallade 62 årsregeln som gäller för tjänstemän födda 1955 och tidigare) görs avsättningar i bokslutet. Avsättningen baseras på det faktiska antal som under året anmält intresse att utnyttja regeln under 2018.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolagets redovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12) med ändringsföreskrifter och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 (januari 2015). Försäkringsbolaget tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFS 2015:12. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Av detta avsnitt framgår på vilka punkter moderbolagets redovisningsprinciper avviker från koncernens. De nedan

angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter.

Dotterbolag

Andelar i dotterföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Som intäkt redovisas endast erhållna utdelningar under förutsättning att dessa härrör från intjänade vinstmedel. Utdelningar som överstiger dessa intjänade vinstmedel betraktas som återbetalning av investeringen och reducerar andelens redovisade värde. Nedskrivningsbehov provas löpande.

Anteciperade utdelningar

Anteciperad utdelning från dotterföretag redovisas i de fall moderbolaget ensamt har rätt att besluta om utdelningens storlek och moderbolaget har gjort detta innan moderbolaget publicerat sina finansiella rapporter.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Rörelsefastigheter

Bolagets huvudkontorsfastighet i Linköping redovisas som en rörelsefastighet. Det medför att faktiska driftskostnader redovisas som en driftskostnad i koncernredovisningen. Dessutom belastas driftskostnaderna i koncernen av den särskilda komponentavskrivning som görs i fastigheten. Eventuell värdestegring redovisas i rapport över totalresultatet. I moderbolagets redovisning återfinns ovan redovisade resultateffekter i kapitalavkastningen.

NOT 2 UPPLYSNING OM RISKER OCH RISKHANTERING

Inledning

Bolagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av place-ringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten i Länsförsäkringar Östgöta. Denna not omfattar en beskrivning av försäkringsföretagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

Mål, principer och metoder för bolagets riskhantering

Syftet med bolagets riskhantering är att identifiera, mäta och styra samtliga risker som företaget är exponerat för – både försäkringsrisker, finansiella risker och andra typer av risker. En god riskhantering är ett viktigt verktyg för att säkerställa att bolaget har en betryggande solvens i förhållande till de risker företaget är exponerat för.

Styrelsen fastställer bolagets attityd till risk genom att bestämma bolagets riskaptit, det vill säga vilka risker bolaget får utsätta sig för och i vilken utsträckning. Den övergripande risktoleransen uttrycks som en lägsta nivå som kapitalbasen alltid ska överstiga. Den övergripande risktoleransen är bestämd utifrån bolagets riskprofil samt det faktum att bolaget alltid ska ha en tillräcklig kapitaliseringsnivå för att uppfylla försäkringsåtaganden och minimera risken att det legala kapitalkravet påverkar bolagets strategiska handlingsutrymme. Hur bolagets risker utvecklas rapporteras fortlöpande till styrelsen.

Riskorganisation och arbetssätt

Bolagets riskhanteringssystem är integrerat i bolagets system för intern kontroll. Ramverket för riskhantering beslutas av styrelsen och omfattar bland annat och styrande dokument gällande riskhantering.

Styrelsen ansvarar ytterst för att verksamheten bedrivs med god riskhantering. Vd ansvarar för intern styrning och kontroll av den operativa verksamheten och enligt styrelsens delegering. Bolagets styrelse har även ett revisionsutskott och ett ersättningsutskott som bereder frågor avseende riskhantering inför styrelsens behandling.

Chefer på alla nivåer i företaget ansvarar för att det inom deras respektive ansvarsområde finns en ändamålsenlig kontroll samt att risker hanteras, åtgärdas samt rapporteras. Chefer har i uppdrag att säkerhetsställa att medarbetare inom ramen för sitt ansvarsområde har fått information om de styrande dokument som berör den enskilda medarbetaren.

Riskhanteringsfunktionen rapporterar om bolagets väsentliga risker till styrelsen. Det övergripande målet är att ge styrelsen en allsidig och saklig bild av bolagets risker samt agera rådgivare till vd och styrelse i riskhanteringsfrågor.

Compliancefunktionen rapporterar till styrelsen och vd om regelverk, bedömning av risker för bristande regelefterlevnad och lämnar råd till styrelsen och vd om förebyggande av bristande efterlevnad.

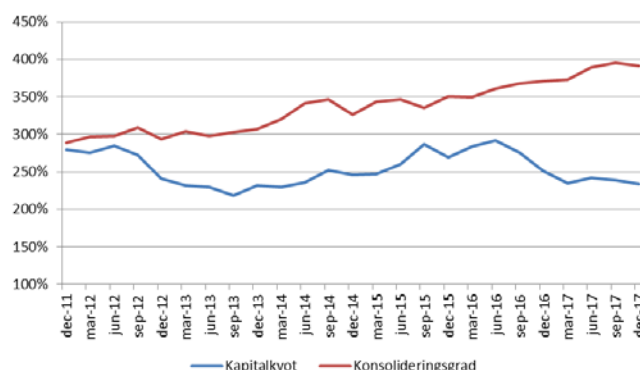
Aktuariefunktionen ska årligen yttra sig om bl. a. de försäkringstekniska avsättningarna och huruvida dessa är tillräckliga för att kunna uppfylla åtaganden mot försäkringstagarna samt även bidra till riskhanteringssystemet med yttranden kring teckning av försäkring och val av återförsäkringsskydd.

Internrevisionsfunktionen ska bl. a. granska och regelbundet utvärdera bolagets riskhantering utifrån den beslutade riskstrategin och riskaptiten.

Beräkning och rapportering

Enligt gällande regelverk beräknar bolaget sitt solvenskapitalkrav, vilken är baserad på standardformeln enligt Solvens II. Utgångspunkt i beräkningarna är den största förlust som bolaget kan förväntas drabbas av ett enskilt år under en 200-årsperiod. I modellen ingår att mäta följande riskkategorier: skade- och livförsäkringsrisk, marknadsrisk, motpartsrisk och operativ risk. Det totala kapitalkravet sätts i relation till bolagets kapitalbas vilket ger den så kallade kapitalkvoten. För att uppfylla de legala krav som ställs ska denna kvot vara lägst 100 procent, figur 1 beskriver bolagets kapitalkvotsutveckling. Kapitalkvoten var 234 procent 2017-12-31.

Figur 1 - Konsolideringskapital/totalt riskbelopp samt konsolideringsgrad för bolaget. Perioden 2011-12-31-2017-12-31, %

Bolaget rapporterar kapitalbas och solvenskapitalkrav varje kvartal och årligen till tillsynsmyndighet. Bolagets styrelse erhåller löpande rapportering om bolagets uppfyllelse av kapitalkrav och andra riskmått.

Under året har styrelsen genomfört en egen risk och solvensanalys "ERSA" som har rapporterats till tillsynsmyndigheten. Analysen syftar till att bedöma och säkerhetsställa att bolagets kapital är och förblir tillräckligt för att bära de risker som bolagets riskprofil och affärsplan innebär. Analysen har sin utgångspunkt i affärsplanen och inkluderar olika typer av scenarios samt stresstester. De nya lagstiftningskraven innebär även att bolaget på sin webbsida offentliggör en "SFCR" rapport om solvens och finansiell ställning, vilken innehåller mer detaljerade upplysningar om bolagets riskhanteringssystem, riskprofil, solvenskrav och kapitalhantering.

Risker i försäkringsverksamheten

Bolaget tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mot-tagen skadeåterförsäkring inom områdena sjuk- och olycksfall-försäkring, egendoms-, ansvars-, motorfordons- och trafikför-säkring.

Risker i de försäkringar som bolaget tecknar består av premierisk, reservsättningsrisk och katastrofrisk. Innebörden av dessa begrepp och bolagets generella metoder för att hantera riskerna beskrivs nedan.

Premierisk

Premierisken är risken för att den beräknade premien och övriga intäkter i försäkringen inte kommer att motsvara de faktiska skade- och driftkostnaderna som är förknippade med försäkringen. Osäkerhet kan t ex uppstå beroende på brister i prissättningsprocessen, att bolagets tarifierings- och premiekalkylmodeller är felspecificerade eller bygger på felaktiga antaganden samt otillräcklig konkurrensbevakning alt omvärldsanalys. Oavsett risk- eller osäkerhetsfaktor kan sådana fel leda till moturval

som resulterar i ett sämre försäkringstekniskt resultat än förväntat.

Bolaget hanterar denna risk genom att kontinuerligt följa upp lönsamheten i de olika delarna av affären och göra lämpliga anpassningar av premienivå, villkor eller självrisker.

Reservsättningsrisk

Reservsättningsrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte är tillräcklig för att reglera inträffade skador. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador. Bolaget diskonterar skadelivräntor, direkt och mottagen trafikaffär samt olycksfall. Väsentliga parametrar i beräkning av reserver är t ex antagande om inflation, vilken bygger på gemensamma rekommendationer inom länsförsäkringsgruppen.

Reservsättningsrisken är störst i försäkringsportföljer med lång avvecklingstid såsom trafik-, sjuk- och olycksfallförsäkring. Dessa utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador. När det gäller trafikskador tillkommer en osäkerhet om framtida kostnadsutveckling på grund av förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand som kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Reservsättningsrisk omfattar även livförsäkringsrisk som avser risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa. För bolaget utgörs dessa risker av bolagets skadelivräntor som påverkas av osäkerhet i länglevnadsrisk, kostnadsutveckling samt förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut.

Katastrofrisk

Bolagets verksamhetsområde är i första hand begränsat till Östergötlands län, vilket innebär att de risker bolaget tecknat är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk för att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en brand- eller stormskada. Främst är det olika typer av egendomsförsäkringar (exempelvis fastighets-, lantbruk/skogs- och villaförsäkring) som är särskilt känsliga för denna geografiska koncentration.

Genom det i nästa avsnitt beskrivna interna riskutbytet är bolaget också exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsbolagen. Åtagandet är bolagets enskilt största risk och utgör ett belopp som motsvarar 15 procent av bolagets konsolideringskapital vid årets ingång. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Riskhantering i skadeförsäkringsrörelsen

Bolaget tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfallsförsäkring, egendom, ansvar, motorfordon och trafikförsäkring.

För att reducera försäkringsrisken finns det olika metoder att tillgå. Riskminskning med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal uppnås dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, dels genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess, så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen. För att säkerställa detta görs det inom ramen för prissättningsprocessen löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs även justeringar av dessa. Därutöver är huvudmetoden för styrning av teckningsrisker den affärsplan som utformas årligen och fastställs av styrelsen.

Bolaget upprättar även detaljerade interna riktlinjer, riskurvalsregler, för att säkerställa en riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Riskurvalsreglerna revideras minst en gång per år. Ett viktigt led i detta är även besiktning av

nya och befintliga risker. Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden (limiter). I riktlinjerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer som bolaget är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen.

Majoriteten av alla sakförsäkringskontrakt löper på högst ett år med en inbyggd rättighet för försäkringsföretaget att avböja förlängning, eller att ändra villkor och förutsättningar vid förlängning.

För att ytterligare begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte tillsammans med de övriga länsbolagen i länsbolagsgruppen. Hanteringen av riskutbytet administreras inom det gemensamt ägda bolaget Länsförsäkringar AB. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa, av styrelsen, per riskslag, fastställda belopp (självbehåll), per skada, per händelse och totalt per skadeår. Återförsäkringen syftar till att begränsa bolagets kostnad för egen räkning, i första hand per enskild skada, i andra hand per händelse och i tredje hand för det totala årsresultatet.

Den del av skadekostnaden som överstiger självbehållet, netto efter återvinning från de skydd som Länsförsäkringar AB i sin tur upphandlat på den externa återförsäkringsmarknaden för skadorna som omfattas av riskutbytet, sprids ut över länsbolagen och Länsförsäkringar AB, med fastställda andelar, som beror på affärsvolym, valda självbehåll och historiskt skadeutfall. Återförsäkringsprogrammen ger, med undantag för vissa risker, ett automatiskt skydd och kapacitet att teckna risker upp till vissa beloppsgränser (teckningsmaximaler). Risker som inte omfattas av den automatiska kapaciteten återförsäkras på marknaden för fakultativ återförsäkring. Programmen gäller kalenderårsvis och de förnyas eller omförhandlas varje år.

Tabell 9 – fördelning av exponering, externt återförsäkringsskydd

Återförsäkringsfordringar	Kreditbetyg	Andel 2017 %	Andel 2016 %
Ratinginstitut			
Standard and Poor	AA	39	42
Standard and Poor	A	59	56
Standard and Poor	BBB	0	0
AM Best	A	-	-
Saknar rating		2	2

Skyddet för trafikskador är anpassat till begränsningarna i Trafikskadelagen. För skador som inträffat utomlands i länder med obegränsat ansvar finns en tilläggsförsäkring som ger ett obegränsat skydd.

Det externa katastrofskyddet har under året varit begränsat till 8 miljarder totalt för de 23 länsbolagen och LFAB tillsammans.

För katastrofskador som överstiger 8 miljarder kronor har det under verksamhetsåret funnits ett internt återförsäkringsskydd inom länsförsäkringsgruppen som omfattar ytterligare 3 miljarder kronor.

Premie- och reservrisken är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år fram i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador.

När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklingsresultatet, det vill säga en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker för att täcka kostnaden för inträffade skador. Dessa genomgångar innebär att alla skadehandläggare går igenom sina oreglerade skador och kontrollerar att den kvarvarande reserven är tillräcklig för att slutreglera skadan. Detta görs minst fyra gånger per år.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som antytts ovan. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svår att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkringen. I tabell 10 redovisas känslighetsanalyser som genomförts genom att mäta effekten på brutto- och nettoavsättningar, vinst före skatt och eget kapital, av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande, med övriga antaganden konstanta och utan någon hänsyn till eventuella diversifieringseffekter.

Tabell 10 – känslighetsanalys skadeförsäkringar

Mkr	2017	2016
1 % försämring i Totalkostnadsprocent		
Resultateffekt	-18	-13
Inverkan på eget kapital	-14	-10
1 % ökning i premienivån		
Resultateffekt	14	13
Inverkan på eget kapital	11	10
1 % ökning i skadefrekvens		
Resultateffekt	-10	-9
Inverkan på eget kapital	-8	-8
10 % ökning i premier för avgiven återförsäkring		
Resultateffekt	-10	-10
Inverkan på eget kapital	-8	-7

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Utöver känslighetsanalysen utgör även tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår ett mått på bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen 11 visar kostnadsutvecklingen för skadeåren 2012 – 2017 i den direkta försäkringsaffären, det vill säga före återförsäkring.

Av den övre delen av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår utvecklas årsvis. Den nedre delen visar hur stor del av detta som finns i balansräkningen.

Tabell 11 – kostnadsutveckling, skadeår 2012-2017

Skadeår	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Uppskattad skadekostnad							
-i slutet av skadeåret	700 386	797 170	724 996	849 670	985 505	906 651	
-ett år senare	713 195	774 637	705 365	813 389	978 505		
-två år senare	687 791	748 702	675 900	806 068			
-tre år senare	678 965	741 463	670 203				
-fyra år senare	681 145	736 041					
-fem år senare	674 974						
Nuvarande skattning av total skadekostnad	674 974	736 041	670 203	806 068	978 505	906 651	4 772 442
Totalt utbetalt	621 473	678 261	595 977	708 973	737 850	463 308	3 805 842
Summa kvarstående skadekostnad	53 501	57 780	74 226	97 095	240 656	443 343	966 600
Avsättning upptagen i balansräkningen	53 501	57 780	74 226	97 095	240 656	443 343	966 600
Avsättning avseende skadeår 2011 och tidigare							699 924
Total avsättning upptagen i balansräkningen	53 501	57 780	74 226	97 095	240 656	443 343	1 666 524

Marknadsrisker

Förändringar i räntesatser, valutakurser, aktiekurser och fastighetspriser påverkar marknadsvärdena för finansiella tillgångar och skulder. Marknadsrisken är risken för att verkligt värde på eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i dessa marknadspriser.

För Länsförsäkringar Östgöta är aktiekursrisken den mest påtagliga risken, medan fastighets-, ränte-, och valutariskerna är av mindre betydelse. Känslighetsanalysen för aktier i tabell 12 innefattar ej aktier i Humlegården AB.

Tabell 12 – känslighetsanalys marknadsrisker i koncernen

Känslighetsanalys	Värdepåverkan	Eget kapital
Kursnedgång aktier 10 %	-409	- 319
Ränteuppgång 1 %	-33	- 26
Ökning av direktavkastningskrav fastigheter 1 %	-214	- 167
Valutakursnedgång aktier 10 %	-155	- 121

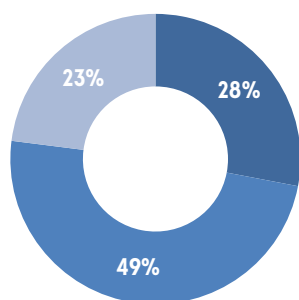
För bolagets kapitalförvaltning finns policy och riktlinjer. Dessa regler fastställs årligen av bolagets styrelse och utgör ramar för hur bolagets kapital ska placeras. Kapitalförvaltningens övergripande mål är att:

1. Tillförsäkra att bolagets betalningsåtagande alltid kan fullföljas.
2. Långsiktigt producera en sådan avkastning på placeringstillgångarna att:
  - en konkurrenskraftig kalkylränta kan lämnas till försäkringsrörelsen.
  - en skälig avkastning uppnås på placeringstillgångarna.
  - variationen i framtida värde och avkastning beaktas.

En central del i dessa regler är den årliga ALM-analysen (Asset Liability Management) som ligger till grund för framtagandet av bolagets normalportfölj. Normalportföljen beskriver i vilka tillgångsslag bolagets kapital ska placeras samt fördelningen dem emellan.

Figur 2 visar normalportföljens uppbyggnad för 2017.

Figur 2 – normalportföljen 2017

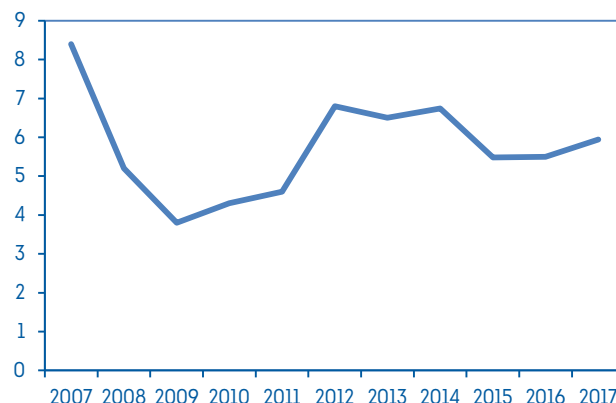
■ Räntebärande instrument ■ Aktier ■ Fastigheter

Det är bolagets styrelse som beslutar om normalportföljen och de avvikelser som är tillåtna.

En gång per månad erhåller bolagets styrelse och kontrollfunktioner en förvaltningsrapport som i detalj beskriver resultatet av förvaltningen, hur kapitalet är placerat och vilka avvikelser som är aktuella i förhållande till bolagets policy och placeringssiktlinjer.

Figur 3 visar den genomsnittliga 10-årsavkastningen på bolagets placeringstillgångar.

Figur 3 – genomsnittlig 10-årsavkastning i procent

Aktiekursrisk

Aktiekursrisk är risken för att verkligt värde på, eller framtida kassaflöden från, en aktie varierar på grund av förändringar i marknadspriser. Detta oberoende av om förändringarna orsakas av faktorer relaterade specifikt till aktien eller dess emittent, eller faktorer som påverkar alla liknande finansiella instrument som handlas på marknaden.

Totalt har koncernen en exponering mot aktier och andelar på 4788 Mkr. Fördelningen inom aktier och andelar framgår av tabell 13.

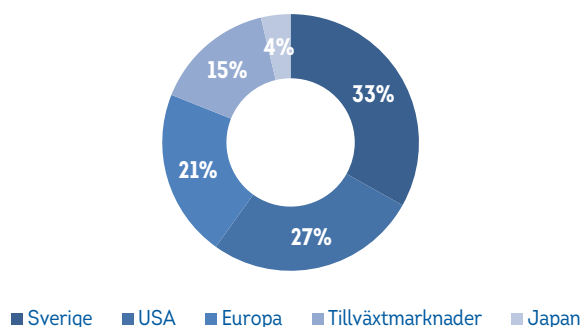
Tabell 13 – exponering aktier och andelar

	2017	2016
Noterade aktier	2 300	2 132
Aktier i LFAB (inkl service-bolag)	1 724	1 563
Aktier i Humlegården AB	697	574
Övriga onoterade aktier	67	86
Summa	4788	4355

Aktiekursrisken i bolagets portfölj av noterade aktier är en resultateffekt på 230 Mkr om portföljen faller med 10 procent.

Bolaget reducerar risken i aktieportföljen genom att sprida risken på flera geografiska regioner.

Figur 4 - geografisk fördelning, noterade aktieplaceringar

Valutakursrisk

Valutarisk är risken för att verkligt värde på eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i valutakurser.

Koncernens valutaexponering framgår av tabell 14.

Tabell 14 - valutaexponering i koncernen

	2017		2016	
	Mkr	%	Mkr	%
SEK	6 851	84	6 337	84
USD	817	10	767	10
EUR	269	3	245	3
GBP	143	2	132	2
CHF	109	1	82	1
DKK	11	0	9	0
Totalt	8 200	100	7 571	100

Enligt bolagets placeringsriktlinjer får den totala valutaexponeringen maximalt uppgå till 30 procent av det totala tillgångsvärdet. Bolaget väljer i normalfallet att ha öppna valutapositioner, det vill säga ej skyddade mot valutakursförändringar, för de utländska aktieplaceringarna. Detta eftersom det i vetenskapliga studier påvisats att den totala risken i en aktieportfölj blir lägre om portföljen inte skyddas mot valutakursförändringar.

Den totala bruttotillgångsfördelningen i olika valutor visas ovan. I tabell 15 anges valutaexponeringen och värdepåverkan av en appreciering av SEK på 10 procent.

Tabell 15 - valutaexponering netto

Valuta	Valutaexponering netto Mkr	Påverkan på skulder och egna kapitalet	
		Värdepåverkan av 10 % starkare SEK	Effekt på egna kapitalet
USD	817	-82	-64
EUR	269	-27	-21
GBP	143	-14	-11
CHF	109	-11	-9
DKK	11	-1	-1
Totalt	1 349	-135	-105

Kreditrisk

Kreditrisk avser de resultateffekter som uppstår om en utgivare eller emittent av ett ränteinstrument inte kan fullgöra sina förpliktelser.

För att begränsa kreditrisken i ränteplaceringarna har bolaget fastställt vilken lägsta långsiktiga kreditvärdering (rating) en emittent får ha. Dessutom finns det fastställda begränsningar för hur mycket bolaget kan placera hos olika emittenter, dessa begränsningar styrs med utgångspunkt i gällande skuldtäckningsregler.

Bolagets placeringar i räntebärande värdepapper uppgick vid årsskiftet till 1 942 Mkr. Bolagets ränteportfölj består av statsobligationer, bostadsobligationer, kommunobligationer, företagsobligationer och förlagslån. Av ränteportföljen är 4,8 procent emitterat av svenska staten, 62,2 procent av svenska bostadsinstitut, 30,5 procent av svenska banker, svenska kommuner eller svenska företag samt 2,5 procent av utländska banker och företag.

Kreditvärdigheten på ränteportföljen är mycket hög, 73,2 procent av ränteportföljen har högsta eller näst högsta kreditvärdighet (bolaget använder kreditvärdering från kreditvärderingsinstituten Standard and Poor's och Moody's). I tabell 16 visas bolagets räntebärande investeringar fördelat på ratingkategori och tabell 17 visar procentuell fördelning av ränteportföljen per ratingkategori och typ av räntebärande instrument.

Tabell 16 - Marknadsvärden per ratingkategori

Marknadsvärden per ratingkategori	2017		2016	
	Mkr	%	Mkr	%
AAA + AA	1 421	73,2	1 403	74,3
A	159	8,2	161	8,5
BBB	215	11,1	194	10,3
BB	52	2,7	41	2,2
B	-	-	3	0,2
CCC	-	0,0	-	0,0
Utan rating	96	4,9	87	4,6
Summa	1 942	100	1 889	100

Den kreditrisk som finns i bolagets avgivna återförsäkring beskrivs under avsnittet återförsäkringsrisk ovan.

Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning eller är nedskrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Bolaget har inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oreglerade.

Tabell 17 – finansiella tillgångar fördelat per ratingkategori

Finansiella tillgångar fördelat per ratingkategori

Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar %	AAA	AA	A	BBB	BB	B	Utan rating	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper								
Svenska statsskuldväxlar								
Svenska statsobligationer	4,8							4,8
Svenska bostadshypotek	62,2							62,2
Övriga svenska emittenter	0,9	5,2	6,6	10,2	2,7		4,9	30,5
Utländska stater								
Övriga utländska emittenter			1,6	0,9				2,5
Lån med säkerhet i fast egendom								
Övriga lån								
Lån till kreditinstitut								
Derivat								
Övriga finansiella placeringar								
Fordringar								
	67,9	5,2	8,2	11,1	2,7		4,9	100,0

Ränterisk

Ränterisk är risken för att verkligt värde på eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadsräntor.

För att undvika att ränteförändringar påverkar tillgångsvärdet så att det inte längre överensstämmer med värdet på skulderna, matchas räntetillgångarna helt eller delvis med skulden.

Vid årsskiftet skulle en teoretisk räntestegring på 100 räntepunkter (1 procentenhet) innebära att räntetillgångarna minskade i värde med 33,5 Mkr. Netto (när både tillgångs- och avsättningsidan inkluderas) är ränterisken dock störst för bolaget vid sjunkande räntor. Vid ett räntefall på 100 räntepunkter skulle räntetillgångarna visserligen öka med 33,5 Mkr men skuldernas värde skulle öka med 165,5 Mkr och bolagets kapitalbas reduceras med 86,2 mkr.

Fastighetsrisk

Marknadsvärdet på bolagets fastighetsbestånd har skrivits upp med 90,3 Mkr under 2017 och uppgår exklusive pågående nyanläggning till 1 282 Mkr. Förutom en kontorsfastighet i Norrköping finns förvaltningsfastigheterna i Linköpings tätort och består huvudsakligen av bostadsfastigheter. Därutöver har bolaget en exponering mot den kommersiella fastighetsmarknaden i Stockholm genom innehav i Humlegården AB. Exponeringen i Humlegården är 696,7 Mkr.

Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena går ned till följd av olika omvärldsförändringar. För Länsförsäkringar Östgöta är fastighetsrisken för det egna beståndet relativt begränsad eftersom bostadsfastigheter har en lugnare prisutveckling och därmed lägre risk än kommersiella fastigheter. Den totala fastighetsexponeringen utgör 24,1 procent av placeringstillgångarna.

Tabell 18 – känslighetsanalys direktägda fastigheter

Känslighetsanalys, fastighetsrisk, Mkr	2017	2016
Inverkan på vinst före skatt		
Avkastningskravet höjs med 1 procent	-213,7	-197,6
Sänkning av hyresnivåerna med 10 procent	-8,4	-8,4

Motpartsrisiker

Med motpartsrisk avses risken för förluster till följd av att motparter inte kan fullfölja sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran.

Motpartsrisk inom kapitalförvaltningen omfattar risken att en motpart i handel med finansiella derivat, eller en bank som hanterar bolagets likvida medel, inte kan fullfölja sina åtaganden. Denna risk begränsas av att bolaget ställer krav på vilka motparter som godtas vad gäller handel med finansiella derivat samt deponering av bolagets likvida medel. Dessutom måste motpart ha en kreditrating på lägst BBB+ enligt Standard & Poor.

Tabell 19 – motparter som hanterar likvida medel

Bank / motpart	Limit
Danske Bank A/S, Danmark, Sverige Filial, Org nr 516401-9811	300 Mkr
Länsförsäkringar Bank Aktiebolag, Org nr 516401-9878	300 Mkr
Nordea Bank Sverige AB, Org nr 502010-5523	300 Mkr
Skandinaviska Enskilda Banken AB, Org nr 502032-9081	300 Mkr

Tabell 20 – finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska avsättningar enligt Solvens 2

Finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska avsättningar 2017-12-31

Mkr	Totalt	Redovisat värde		Kassaflöden				
		Utan förfall	Med förfall	1-3 mån	4-12 mån	2019-2023	2024-2033	2034-
Finansiella tillgångar	8 200	6 258	1 942	128	111	1 675	46	0
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r (netto)	2 345		-2 345	-210	-629	-531	-528	-448

Finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska avsättningar 2016-12-31

Mkr	Totalt	Redovisat värde		Kassaflöden				
		Utan förfall	Med förfall	1-3 mån	4-12 mån	2018-2022	2023-2032	2033-
Finansiella tillgångar	7 571	5 682	1 889	45	264	1 591	13	0
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r (netto)	2 248		-2 248	-193	-580	-506	-501	-468

Tabellen ovan visar en analys av kassaflödet där de finansiella tillgångarna och skulderna enligt Solvens 2 delas in i kontrakt med kända kassaflöden och kontrakt för vilka flödena inte är kända.

Likviditets risk

Likviditetsrisk är risken för att ett företag får svårigheter att fullgöra åtaganden som är förenade med finansiella och försäkringstekniska skulder. Likviditetsrisker uppstår då tillgångar och skulder inklusive derivatinstrument har olika löptider.

Bolagets strategi för att hantera likviditetsrisker syftar till att stäva mot att balansera förväntade in- och utbetalningar vilket bl.a. uppnås genom att balansera tillgångsportföljens kassaflöden. Likviditeten följs löpande och stresstester utförs för olika scenarios.

Bolagets exponering mot likviditetsrisk påverkas gynnsamt av att premier inbetalas innan skadeutbetalningar sker, normalt är stora skadeutbetalningar kända långt innan förfall. Vidare tas särskild hänsyn till placeringarnas likviditet vid investeringstillfället och en väsentlig andel av bolagets tillgångar är marknadsnoterade och bedöms kunna göras likvida inom några dagar.

Under en normal månad har bolaget utbetalningar avseende driftskostnader, skadekostnader och återförsäkringspremier på cirka 119 Mkr. Inbetalningarna i form av premier, ersättningar från återförsäkrare och ersättning från Länsförsäkringar Bank och Länsförsäkringar Liv uppgår till cirka 134 Mkr.

Risker i övrig verksamhet

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Fondliv respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Som ersättning för detta erhåller Länsförsäkringar Östgöta provisionersättning. Från provisionersättningen avräknas belopp om minst 80 procent motsvarande de kreditförluster som banken bedömer kommer att belasta banken för de lån som förmedlats av bolaget. Avräkning kan ske högst ske mot vad som motsvarar samtliga framtida utbetalningar av provisionersättningar.

Operativa risker

Operativ risk definieras som. risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser.

Målet för bolagets arbete med operativa risker är att säkerställa att de operativa riskerna inte ska begränsa möjligheterna att nå uppsatta verksamhetsmål. Strategin för hantering av operativa risker utgår från insikten att operativa risker är en del av bolaget verksamhet.

De operativa riskerna hanteras i den interna kontrollmiljön. Upprätthållande av en god intern kontroll är en pågående process i bolaget och omfattar t ex ändamålsenliga rutiner och instruktioner, definierad ansvars- och arbetsfördelning för medarbetarna, behörighetssystem, kontroller, informations- och rapporteringssystem samt informationssäkerhet.

På olika nivåer inom bolaget genomförs riskanalyser som syftar till att identifiera och bedöma risker i syfte att vidta riskreducerande åtgärder om risknivån överstiger beslutad toleransnivå. Valet av åtgärd för att reducera en operativ risk varierar i hög grad som följd av riskernas olikartade karaktär.

Som ett stöd till riskhanteringen finns ett system för rapportering och uppföljning av incidenter. Incidenter följs upp och åtgärder vidtas för att händelsen inte ska upprepas.

Bolagets kontinuitetsshantering handlar om att upprätta beredskaps- och kontinuitetsplaner för krishantering. Bolaget genomför regelbundet övningar för att säkerställa att bolaget har en god förmåga att hantera krissituationer.

NOT 3 PREMIEINKOMST

<i>tkr</i>	Koncernen	
	2017	2016
Direkt försäkring i Sverige	1 451 529	1 369 566
Mottagen återförsäkring	76 344	73 577
Premier för avgiven återförsäkring	-100 078	-97 335
Summa premieinkomst	1 427 794	1 345 808

Bolaget tillämpar fullt ut en riskbaserad rabatt, förmånskundsrabatt.

I resultaträkningen redovisas premieintäkten efter avdrag för denna rabatt.

NOT 4 KAPITALAVKASTNING ÖVERFÖRD FRÅN FINANSRÖRELSEN

<i>tkr</i>	Koncernen	
	2017	2016
Överförd kapitalavkastning till sakrörelsen	21 221	28 059
Summa överförd kapitalavkastning	21 221	28 059
Räntesats %, exkl Trafikaffär	0,54%	0,00%
Räntesats %, Trafikaffären	0,54%	0,00%

Basen för kapitalavkastningen av skadeförsäkringsverksamhetens kassaflöden bestäms som summan av halva premieintäkten f.e.r och genomsnittet under året av avsättning för oreglerade skador f.e.r. Som kalkylränta används avkastningen på de tillgångar som täcker försäkringstekniska skulder. De försäkringstekniska avsättningarna är till 75 procent placerade i en bred ränteportfölj och till 25 procent i egna fastigheter. För skadelivränterörelsen bestäms kapitalavkastningen till motsvarande de räntefaktorer som ligger till grund för reservberäkningen. Se även redovisningsprinciper i not 1.

NOT 5 UTBETALDA FÖRSÄKRINGERSÄTTNINGAR

<i>tkr</i>	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrars andel		Försäkringsärsättningar f.e.r.	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Utbetalda försäkringsärsättningar	893 457	831 258	60 802	53 881	832 655	777 378
Driftskostnader för skadereglering	80 121	84 701	0	0	80 121	84 701
Utbetalda försäkringsärsättningar	973 578	915 959	60 802	53 881	912 776	862 079

För upplysning om förändring i avsättning för oreglerade skador avseende känd skadereserv, okänd skadereserv och avsättning för skaderegleringskostnad, se not 26.

NOT 6 DRIFTSKOSTNADER

<i>tkr</i>	Direkt försäkring		Mottagen återförsäkring		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Funktionsindelade driftskostnader						
Anskaffningskostnader	-116 621	-118 851	-731	-762	-117 352	-119 612
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	5 167	-638			5 167	-638
Administrationskostnader	-124 805	-152 577			-124 805	-152 577
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	-752	-766			-752	-766
Driftskostnader Moderbolag	-237 010	-272 832	-731	-762	-237 741	-273 594
Kostnadsslagsindelad driftskostnad						
Provisioner och vinstandelar i mottagen åf			-731	-762	-731	-762
Personalkostnader	-279 188	-286 750			-279 188	-286 750
Lokal- och kontorsomkostnader	-29 131	-28 216			-29 131	-28 216
Ombudersättningar	-6 732	-13 541			-6 732	-13 541
Avskrivningar på maskiner och inventarier	-7 443	-6 836			-7 443	-6 836
Avskrivningar på immateriella tillgångar	-2 122				-2 122	
Övriga driftskostnader	-196 474	-219 554			-196 474	-219 554
Provision för all förmedlad affär	157 303	124 573			157 303	124 573
Total driftskostnad Moderbolag	-363 788	-430 325	-731	-762	-364 519	-431 086
Avgår:						
Driftskostnader för Finans- och fastighetsförvaltning	81 244	69 420			81 244	69 420
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	-5 167	638			-5 167	638
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	752	766			752	766
Resultat för förmedlad liv-, bank- och fondaffär	-30 172	1 967			-30 172	1 967
Skaderegleringskostnader	80 121	84 701			80 121	84 701
Summa avdrag	126 777	157 492			126 777	157 492
Driftskostnader Moderbolag	-237 010	-272 832	-731	-762	-237 741	-273 594
Avskrivningar	-4 782	-4 210			-4 782	-4 210
Övriga driftskostnader	-2 293	-3 253			-2 293	-3 253
Driftskostnader Koncern	-244 086	-280 295	-731	-762	-244 817	-281 056

NOT 7 ÖVRIGA TEKNISKA KOSTNADER

<i>tkr</i>	Koncernen	
Avräkning mot TFF	2017	2016
Premier och trafikförsäkringsavgifter	13 494	12 482
Skadeutbetalningar netto	-20 457	-21 763
Driftskostnader	149	-1 569
Kapitalavkastning	155	303
Nettounderskott TFF	-6 658	-10 547

Trafikförsäkringsföreningen (TFF) är ett samarbetsorgan för de försäkringsbolag som har rätt att meddela trafikförsäkring i Sverige. Dessa försäkringsbolag är enligt lag skyldiga att vara medlemmar i TFF. Föreningens verksamhet styrs till övervägande del av reglerna i trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen. Regeringen fastställer TFF:s stadgar. TFF:s egna intäkter utgörs främst av betalda trafikförsäkringsavgifter och finansiella intäkter. Driftskostnaderna och skadekostnaderna överstiger regelmässigt intäkterna och det uppkommer årligen ett nettounderskott i TFF:s verksamhet. Medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera föreningens nettounderskott. Nettounderskottet redovisas i enlighet med branschgemensam rekommendation. Länsförsäkringars totala andel av TFF:s underskott utgör 36,76 %. Länsförsäkringars andel fördelas sedan mellan länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak med hjälp av nyckeln intjänade premier för direkttecknade trafikförsäkringar. Länsförsäkringar Östgötas andel uppgår då till 7 %. Nettounderskottet redovisades för åren 2013 och tidigare i resultaträkningens poster Utbetalda försäkringssättningar respektive Driftskostnader.

NOT 8 ÅTERBÄRING OCH RABATTER

<i>tkr</i>	Direkt försäkring	
	2017	2016
Ingående tilldelad återbäring	235 000	206 000
Återbäring för tidigare år, utbetald under året	-232 563	-197 052
Utgående tilldelad återbäring	-240 000	-235 000
Återbäring och rabatter	-237 563	-226 052

NOT 9 ÅRETS NETTOVINST/FÖRLUST PER KATEGORI AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Finansiella instrument är värderade till verkligt värde med värdeförändringen redovisad i resultaträkningen. Låne- och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde.

<i>tkr</i>	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde		Låne-	
Koncernen	över resultatet	fordringar		Summa
Finansiella tillgångar, 2017				
Aktier och andelar	562 624			562 624
Obligationer och andra räntebärande papper	16 754			16 754
Derivat				
Förvaltnings- och rörelsefastighet	91 062			91 062
Övriga fordringar		1 526		1 526
S:a finansiella tillgångar	670 440	1 526		671 966
Finansiella tillgångar, 2016				
Aktier och andelar	484 873			484 873
Obligationer och andra räntebärande papper	46 154			46 154
Derivat				
Förvaltnings- och rörelsefastighet	103 813			103 813
Övriga fordringar		1 796		1 796
S:a finansiella tillgångar	634 839	1 796		636 635

NOT 9 fortsättning

<i>tkr</i>	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet		Låne-	
Moderbolaget			fordringar	Summa
Finansiella tillgångar, 2017				
Aktier och andelar	439 579			439 579
Obligationer och andra räntebärande papper	16 754			16 754
Derivat				
Byggnader och mark	102 476			102 476
Övriga fordringar		1 526		1 526
S:a finansiella tillgångar	558 809	1 526		560 336

Finansiella tillgångar, 2016				
Aktier och andelar	385 968			385 968
Obligationer och andra räntebärande papper	46 154			46 154
Byggnader och mark	111 813			111 813
Övriga fordringar		1 796		1 796
S:a finansiella tillgångar	543 934	1 796		545 730

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Kapitalavkastning, intäkter				
Driftsöverskott från byggnader och mark				
Hyresintäkter	72 855	70 268	72 855	70 268
Erhållna utdelningar	54 289	52 831	54 289	52 831
Räntointäkter				
Obligationer och andra räntebärande räntepapper	39 290	45 836	39 290	45 836
Övriga räntointäkter	1 526	1 796	1 526	1 796
Valutakursvinst, netto		57 554		57 554
Realisationsvinst, netto				
Aktier och andelar	85 152	68 364	85 152	68 364
Obligationer och andra				
Summa intäkter i kapitalförvaltningen	253 113	296 648	253 113	296 648

Kapitalavkastning, kostnader				
Driftskostnader från byggnader och mark	-60 634	-50 155	-60 634	-50 155
Kapitalförvaltningskostnader	-17 598	-15 856	-21 549	-20 748
Valutaförlust, netto	-73 637		-73 637	
Realisationsförlust, netto				
Aktier och andelar				
Obligationer och andra räntebärande räntepapper	-11 627	-10 521	-11 627	-10 521
Räntekostnader				
Fastighetslån				
Övriga räntekostnader	-1 337	-915	-1 337	-915
Summa kostnader i kapitalförvaltningen	-164 832	-77 447	-168 784	-82 339

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Orealiserad vinst				
Byggnader och mark	78 840	83 700	90 254	91 700
Aktier och andelar	496 820	306 125	373 775	207 219
Räntebärande värdepapper		11 753		11 753
Summa orealiserad vinst	575 660	401 578	464 030	310 673

Orealiserad förlust

Byggnader och mark				
Aktier och andelar				
Räntebärande värdepapper	-9 573		-9 573	
Summa orealiserad förlust	-9 573	0	-9 573	0

NOT 10 BOKSLUTSDISPOSITIONER

<i>tkr</i>	Moderbolaget		Obeskattade reserver	Moderbolaget	
	2017	2016		2017	2016
Förändring av säkerhetsreserv	-73 099	-35 472	Utgjenningsfond	42 650	42 650
Förändring av periodiseringsfond	19 400	18 824	Säkerhetsreserv	1 347 062	1 273 963
Summa bokslutsdispositioner	-53 699	-16 648	Periodiseringsfond	83 962	103 362
			Summa obeskattade reserver	1 473 675	1 419 975

NOT 11 SKATTER

<i>tkr</i>	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
REDOVISAT I RESULTATRÄKNINGEN				
Aktuell skatt				
Årets skattekostnad	-8 663	-11 487	-7 914	-11 178
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	-340	1 443	-340	1 443
	-9 003	-10 044	-8 254	-9 734
Förändring uppskjuten skattekostnad				
Uppskovsvärde andelsbyte	460	0	460	0
Uppskjuten skatt på skillnaden mellan redovisat och skattemässigt värde på placeringstillgångar	-81 787	-66 609	-85 350	-69 295
Uppskjuten skatt avseende övriga temporära skillnader	-12 460	-1 451	-1 018	2 273
	-93 787	-68 060	-85 908	-67 022
Totalt redovisad skattekostnad	-102 790	-78 104	-94 162	-76 756
Avstämning årets skattekostnad				
Redovisat resultat före skatt	582 762	464 029	420 556	359 046
Skatt enligt gällande skattesats (22 %)	-128 208	-102 086	-92 522	-78 990
Skatteeffekt av:				
-ej avdragsgilla kostnader	-874	-1 201	-867	-1 196
-ej skattepliktiga intäkter	27 070	22 170	0	411
-kupongskatt	-4 337	-2 432	-4 337	-2 432
-skatt hänförlig till tidigare år	3 997	3 876	3 997	3 876
-övrigt	-438	1 569	-433	1 575
Redovisad effektiv skatt	-102 788	-78 104	-94 162	-76 756
Gällande skattesats	22,0%	22,0%	22,0%	22,0%
Effektiv skattesats	17,6%	16,8%	22,4%	21,4%

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

	Koncernen			Moderbolaget		
	2017			2017		
	Före skatt	Skatt	Efter skatt	Före skatt	Skatt	Efter skatt
Omvärdering av rörelsefastighet	16 197	-3 563	12 633	12 210	-2 686	9 524
Övrigt totalresultat	16 197	-3 563	12 633	12 210	-2 686	9 524

REDOVISAT I BALANSRÄKNINGEN**Redovisade uppskjutna skattefordringar och skulder**

Uppskjutna skattefordringar och - skulder hänför sig till följande:

	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Koncernen						
Aktier och andelar, placeringstillgångar			-406 091	-342 817	-406 091	-342 817
Förvaltnings- och rörelsefastigheter			-192 718	-169 070	-192 718	-169 070
Obligationer och andra räntebärande värdepapper			-9 717	-11 290	-9 717	-11 290
Övrigt			-132	426	-133	426
Obeskattade reserver			-324 209	-312 766	-324 210	-312 766
Skattefordringar/-skulder, netto	0	0	-932 867	-835 516	-932 869	-835 516
Moderbolaget						
Aktier och andelar, placeringstillgångar			-406 091	-342 817	-406 091	-342 817
Byggnader och mark			-192 718	-169 070	-192 718	-169 070
Obligationer och andra räntebärande värdepapper			-9 717	-11 290	-9 717	-11 290
Övrigt			-132	426	-132	426
Skattefordringar/-skulder, netto	0	0	-608 658	-522 750	-608 658	-522 750

NOT 12 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

<i>tkr</i>	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	0	
Årets inköp	16 973	
Utgående anskaffningsvärde	16 973	
Ingående ackumulerade avskrivningar	0	
Årets avskrivningar	-2 122	
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 122	
Bokfört planmässigt restvärde	14 851	-

100 % av immateriella tillgångar avser förvärvet av olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna.

Immateriella tillgångar skrivs från ianspråkstagande planmässigt av på åtta år.

NOT 13 BYGGNADER OCH MARK**Förvaltningsfastigheter**

Redovisas enligt verkligt värdemetoden

<i>tkr</i>	Tillkommande/köpta förvaltningsfastigheter		Avgående/sålda förvaltningsfastigheter		Förvaltningsfastigheter ägda hela året	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Koncernen						
Ingående verkligt värde					1 078 750	950 150
Anskaffningsvärde		41 700			674 883	629 983
Investeringar i fastigheterna					2 460	3 200
Försäljning sålda fastigheter						
Utgående verkligt värde		41 000			1 160 050	1 037 750
Ack. realiserad värdeförändring		-700			482 707	404 567

Förvaltningsfastigheterna består av ett antal hyresfastigheter som hyrs ut till externa hyresgäster.

Hyreskontrakt avseende kontor och butiker upprättas initialt normalt på hyrestid som omfattar 3 år.

Byggnader och mark

Redovisas enligt verkligt värdemetoden

<i>tkr</i>	Tillkommande/köpta förvaltningsfastigheter		Avgående/sålda förvaltningsfastigheter		Förvaltningsfastigheter ägda hela året	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Moderbolaget						
Ingående verkligt värde					1 188 750	1 052 150
Anskaffningsvärde		41 700			727 487	682 587
Investeringar i fastigheterna					3 631	3 200
Försäljning sålda fastigheter						
Utgående verkligt värde		41 000			1 282 050	1 147 750
Ack. realiserad värdeförändring		-700			550 932	461 963

Rörelsefastigheter

Redovisas enligt omvärderingsmetoden

<i>tkr</i>	Tillkommande/köpta rörelsefastigheter		Avgående/sålda rörelsefastigheter		Rörelsefastigheter ägda hela året	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Koncernen						
Ingående verkligt värde					110 000	102 000
Anskaffningsvärde					52 604	52 604
Investeringar i fastigheterna					586	
Avskrivningar					-4 782	-4 210
Omvärderingseffekt mot omvärderingsreserv					16 196	12 210
Utgående verkligt värde					122 000	110 000

Rörelsefastigheter består av fastigheter där företaget bedriver egen verksamhet.

NOT 13 BYGGNADER OCH MARK, forts.

Koncernen/moderbolaget Geografisk marknad	Typ av fastighet	Initiala hyresintäkter / Bedömda marknadsmässiga hyresintäkter, tkr		Initialt driftnetto / Bedömt marknadsmässigt driftnetto, tkr		Kalkylräntekrav för diskontering av framtida kassaflöden, %		Direktavkastningskrav för bedömning av restvärde, %	
		2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Östergötlands län	Bostäder	65 834/66 794	63 790/66 105	32 852/38 978	25 636/38 734	4,75 - 6,50	4,95 - 6,75	2,75 - 4,50	3,00 - 4,75
	Kontor	18 355/20 967	19 349/19 635	-8 129/12 332	-8 288/7 804	7,85 - 8,25	7,95 - 8,50	5,85 - 6,25	6,00 - 6,50

Förvaltnings- och rörelsefastigheter - påverkan på periodens resultat

Hyresintäkter (inklusive interna hyror, 12 227 tkr)

Direkta kostnader för förvaltnings- och rörelsefastigheter som genererat hyresintäkter under perioden

(drift- och underhållskostnader, fastighetsskatt och tomträttsavgäld)

	2017	2016
Hyresintäkter (inklusive interna hyror, 12 227 tkr)	84 189	83 138
Direkta kostnader för förvaltnings- och rörelsefastigheter som genererat hyresintäkter under perioden (drift- och underhållskostnader, fastighetsskatt och tomträttsavgäld)	59 466	65 790

Fastigheter har värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångspunkt från en värderingsteknik som bygger på icke-observerbara indata (nivå 3).

NOT 14 PLACERINGAR I KONCERNFÖRETAG**Innehav i dotterföretag**

Östgöta Brandstodsbolag Kapitalförvaltning AB

Östgöta Brandstodsbolag Fastighet AB

Dotterföretagets säte

Linköping, Sverige

Linköping, Sverige

Ägarandel i procent	
2017	2016
100	100
100	100

Moderbolaget, tkr

Ingående ackumulerade anskaffningsvärden

Utgående ackumulerade anskaffningsvärden

Verkligt värde

Under året har inga inköp, aktieägartillskott eller uppskrivningar gjorts.

Bokfört värde	Bokfört värde
140 815	140 815
140 815	140 815
705 550	581 205

Specifikation av moderbolagets direkta innehav av andelar i dotterföretag**Dotterföretag/Organisationsnummer/Säte**

Östgöta Brandstodsbolag Kapitalförvaltning AB, 556661-0514, Linköping

Östgöta Brandstodsbolag Fastighet AB, 556666-1111, Linköping

Antal andelar	Andel i %	Bokfört värde
11 750	100	1 175
1 000	100	139 640

NOT 15 AKTIER OCH ANDELAR

<i>tkr</i>	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Verkligt värde	4 788 009	4 355 492	4 091 314	3 781 842
Anskaffningsvärde	2 332 377	2 310 524	2 246 549	2 224 696

NOT 16 OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE PAPPER

<i>tkr</i>	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
	2017	2016	2017	2016
Koncern och moderbolag				
Statsskuldväxlar	92 339	134 036	89 891	127 483
Svenska staten	1 196 744	1 124 271	1 205 347	1 123 315
Svenska bostadsinstitut	589 216	518 701	581 874	515 965
Övriga svenska emittenter				
Utländska stater	48 068	93 482	47 320	92 221
Övriga utländska emittenter				
Summa	1 926 367	1 870 491	1 924 433	1 858 984
Varav noterade värdepapper	1 926 367	1 870 491	1 924 433	1 858 984

Förfallostruktur obligationer och räntebärande papper

	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
	2017	2016	2017	2016
Mindre än 1 år	204 440	274 416	209 587	282 504
1-5 år	1 632 503	1 292 126	1 626 448	1 276 251
5-10 år	77 444	303 950	76 398	300 230
Mer än 10 år	11 980	-	12 000	-
Summa	1 926 367	1 870 491	1 924 433	1 858 984
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	84 534	94 221	-	-
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	-267	-1 030	-	-

NOT 17 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Finansiella instrument är värderade till verkligt värde med värdeförändringen redovisad i resultaträkningen.

Övriga tillgångar och skulder är värderade till upplupet anskaffningsvärde, se även not 1.

<i>tkr</i>	Koncernen 2017					Koncernen 2016				
Tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Finansiella tillgångar										
Aktier och andelar	4 788 009		4 788 009	4 788 009	2 332 377	4 355 492		4 355 492	4 355 492	2 310 524
Obligationer och andra räntebärande papper	1 926 367		1 926 367	1 926 367	1 924 433	1 870 491		1 870 491	1 870 491	1 858 984
Upplupna intäkter	15 934	27	15 962	15 962	15 962	18 274	17	18 291	18 291	18 291
Fordringar		864	864	864	864		926	926	926	926
Utlåning till kreditinstitut		196 435	196 435	196 435	196 435		149 162	149 162	149 162	149 162
Summa	6 730 310	197 327	6 927 637	6 927 637	4 470 071	6 244 257	150 105	6 394 361	6 394 361	4 337 886

NOT 17 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER, forts

Tillgångar	Moderbolaget 2017					Moderbolaget 2016				
	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Finansiella tillgångar										
Aktier och andelar	4 091 314		4 091 314	4 091 314	2 246 549	3 781 842		3 781 842	3 781 842	2 224 696
Obligationer och andra räntebärande papper	1 926 367		1 926 367	1 926 367	1 924 433	1 870 491		1 870 491	1 870 491	1 858 984
Upplupna intäkter	15 934	27	15 962	15 962	15 962	18 274	17	18 291	18 291	18 291
Fordringar		864	864	864	864		926	926	926	926
Utlåning till kreditinstitut		186 957	186 957	186 957	186 957		141 260	141 260	141 260	141 260
Summa	6 033 615	187 849	6 221 465	6 221 465	4 374 766	5 670 607	142 203	5 812 810	5 812 810	4 244 157

Skulder	Koncernen 2017					Koncernen 2016				
	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Finansiella skulder										
Skulder till kreditinstitut										
Derivat										
Andra skulder		30 165	30 165	30 165	30 165		49 889	49 889	49 889	49 889
Upplupna kostnader		6 319	6 319	6 319	6 319		7 985	7 985	7 985	7 985
Summa		36 484	36 484	36 484	36 484		57 874	57 874	57 874	57 874

Skulder	Moderbolaget 2017					Moderbolaget 2016				
	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Finansiella skulder										
Skulder till kreditinstitut										
Derivat										
Andra skulder		29 802	29 802	29 802	29 802		49 855	49 855	49 855	49 855
Upplupna kostnader		6 319	6 319	6 319	6 319		7 985	7 985	7 985	7 985
Summa		36 121	36 121	36 121	36 121		57 840	57 840	57 840	57 840

**NOT 17 REDOVISADE VÄRDEN FÖR FINANSIELLA
TILLGÅNGAR OCH SKULDER, forts**

Klassificering av finansiella instrument

	Koncernen			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Aktier och andelar	1 866 405	503 262	2 418 341	4 788 008
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 926 367			1 926 367
	Moderbolaget			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Aktier och andelar	1 866 405	503 262	1 721 646	4 091 314
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 926 367			1 926 367

I tabellen nedan presenteras en avstämning mellan ingående och utgående balans för sådana finansiella instrument som värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångspunkt från en värderingsteknik som bygger på icke-observerbara indata (nivå 3).

Koncernen	Aktier och andelar
Ingående balans nivå 3 2016-12-31	2 134 329
Redovisade vinster och förluster	
Redovisat i årets resultat	284 012
Anskaffningsvärde förvärv	-
Försäljningslikvid försäljning	-
Överföring från nivå 3	-
Överföring till nivå 3	-
Utgående balans nivå 3 2017-12-31	2 418 341
Orealiserade vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen	284 012

Moderbolaget	Aktier och andelar
Ingående balans nivå 3 2016-12-31	1 560 679
Redovisade vinster och förluster	
Redovisat i årets resultat	160 967
Anskaffningsvärde förvärv	-
Försäljningslikvid försäljning	-
Överföring från nivå 3	-
Överföring till nivå 3	-
Utgående balans nivå 3 2017-12-31	1 721 646
Orealiserade vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen	160 967

Känslighetsanalys, nivå 3	Påverkan på skulder och eget kapital		
	Värde- påverkan	Avsättning för uppskjuten skatt	Eget kapital
Kursnedgång LFAB/Humlegården 10 %	-241 834	-37 876	-203 958
Nivå 1: enligt priser noterade på en marknad för samma instrument			
Nivå 2: antingen direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1			
Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden			

Bolagets aktieinnehav i LFAB, LF Mäklarservice AB och Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så kommer aktierna att redovisas till detta lägre värde.

Bolagets onoterade aktieinnehav i Humlegården Fastigheter AB, som ägs genom Östgöta Brandstodsbolag Fastighet AB, har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Humlegården Fastigheter AB är ett fastighetsförvaltande bolag som varje år anlitar utomstående certifierade värderingsmän för värdering av fastighetsbeståndet. Eftersom marknadsvärdet på fastighetsbeståndet i allt väsentligt utgör substansvärdet, så representerar substansvärdet verkligt värde på balansdagen eftersom bolaget i grund och botten utgörs av fastigheterna.

Andelarna i Innovationskapital värderas i enlighet med International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines. Metoden har som målsättning att ge en uppskattning av det pris där två hypotetiska marknadsaktörer skulle enas om att utföra en transaktion. Huvudsakligen används priset vid den senaste transaktionen som underlag för bedömning av verkligt värde.

**NOT 18 FORDRINGAR AVSEENDE
DIREKT FÖRSÄKRING**

	2017	2016
Fordringar hos försäkringsföretag	36 075	36 605
Fordringar hos försäkringstagare	369 990	348 192
	406 065	384 797

NOT 19 MATERIELLA TILLGÅNGAR

Maskiner och inventarier:	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	190 011	183 771
Årets inköp	11 667	6 595
Årets försäljning	-2 750	-355
Utgående anskaffningsvärde	198 928	190 011
Ingående ackumulerade avskrivningar	-174 829	-168 135
Årets avskrivningar	-7 443	-6 836
Återförd avskrivning	1 657	142
Utgående ackumulerade avskrivningar	-180 615	-174 829
Bokfört planmässigt restvärde	18 312	15 182

Maskiner och inventarier skrivs planmässigt av på fem år.

NOT 20 LIKVIDA MEDEL/KASSA OCH BANK

tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Summa likvida medel / kassa och bank	196 435	149 162	186 957	141 260

NOT 21 UPPLUPNA RÄNTE- OCH HYRESINTÄKTER

tkr	2017	2016
Upplupna ränteintäkter	15 934	18 274
Upplupna hyresintäkter	27	17
	15 962	18 291

Allt förväntas bli återvunnet inom 12 månader.

NOT 22 FÖRUTBETALDA ANSKAFFNINGSKOSTNADER

tkr	2017	2016
Föregående års avsättning för förutbetalda anskaffningskostnader	20 520	21 158
Årets avskrivning	-20 520	-21 158
Årets avsättning	25 687	20 520
Förutbetalda anskaffningskostnader vid årets utgång	25 687	20 520

Samtliga anskaffningskostnader skrivs av på ett år.

NOT 23 ÖVRIGA FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Förutbetalda hyror	1 210	172	1 210	172
Övriga förutbetalda kostnader	27 732	3 930	27 732	3 843

Summa övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter **28 942** **4 102** **28 942** **4 015**

Allt förväntas bli återvunnet inom 12 månader.

NOT 24 EGET KAPITAL**Bundet eget kapital***Uppskrivningsfond*

Posten omfattar belopp som satts av till en uppskrivningsfond enligt bestämmelserna i 4 kap.1-2 § ÅRFL.

Avser omstrukturering av Humlegården.

Reservfond

Var tidigare ett lagkrav att sätta av till detta. Man har utgått från bolagsordning eller en procentandel av ev vinst.

Fritt eget kapital*Omräkningsreserv*

Omklassificeringsjusteringar framgår av rapport över totalresultat.

Balanserade vinstmedel

Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reservfondavsättning och efter att eventuell vinstutdelning lämnats. Utgör tillsammans med årets resultat summa fritt eget kapital.

NOT 25 AVSÄTTNING FÖR EJ INTJÄNADE PREMIER OCH KVARDRÖJANDE RISKER

tkr	2017			2016		
	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans	592 701		592 701	574 169		574 169
Premieinkomst	1 527 873	-100 078	1 427 794	1 443 143	-97 335	1 345 808
Intjänade premier under perioden	-1 486 132	100 078	-1 386 054	-1 424 611	97 335	-1 327 275
Utgående balans	634 441		634 441	592 701		592 701

NOT 26 AVSÄTTNING FÖR OREGLERADE SKADOR

tkr	2017			2016		
	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto
Inträffade och rapporterade skador	1 174 766	-198 163	976 603	1 215 660	-242 560	973 100
Inträffade men ej rapporterade skador IBNR	1 361 083	-288 204	1 072 879	1 271 607	-285 691	985 916
Skaderegleringskostnader	80 108		80 108	72 768		72 768
Summa	2 615 958	-486 367	2 129 591	2 560 035	-528 251	2 031 785
Ingående balans	2 560 035	-528 251	2 031 784	2 441 815	-512 356	1 929 459
Förväntad kostnad för skador som inträffat under den innevarande perioden	530 675	-14 353	516 322	612 576	-111 447	501 128
Utbetalt/överfört till försäkringsskulder för skador som inträffat under tidigare år	-486 540	56 237	-430 303	-494 356	95 552	-398 803
<i>Effekt av beståndsöverlåtelse</i>						
Verkligt värde av övertaget bestånd Olycksfalls- och sjukförsäkring (redovisat i balansräkningen)	11 788					
Utgående balans	2 615 958	-486 367	2 129 591	2 560 035	-528 251	2 031 784

För skadelivräntor, inklusive mottagen återförsäkring avseende skadelivräntor, används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %. För övrig försäkring används en fast räntesats baserad på den statsobligation som har löptid närmast åtagandenas genomsnittliga duration. För direkt trafikförsäkring och mottagen proportionell trafikåterförsäkring används räntesatsen 0,40 %, baserad på de senaste fem årens 7-åriga statsobligation. För mottagen icke-proportionell trafikåterförsäkring samt för sjuk- och olycksfallsförsäkring, såväl direktförsäkring som mottagen återförsäkring, används räntesatsen 0,60 %, baserad på de senaste fem årens 10-åriga statsobligation.

NOT 27 ÖVRIGA SKULDER

tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Leverantörsskulder	18 472	27 387	18 325	26 963
Trafikpremieskatt	2 099	8 889	2 099	8 889
Övriga skulder	9 594	13 614	9 378	14 004
Summa övriga skulder	30 165	49 889	29 802	49 855

NOT 28 UPPLUPNA KOSTNADER

tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Semesterlöneskuld	15 778	20 760	15 632	20 584
Prestationslön	10 909	11 247	10 909	11 247
Sociala kostnader	6 491	6 958	6 395	6 869
Hyror inbetalade ej förfallna	6 319	7 985	6 319	7 985
Övrigt	6 168	17 499	6 168	17 499
Summa upplupna kostnader	45 667	64 447	45 423	64 183

NOT 29 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

tkr	2017-12-31	2016-12-31
Registerförda placeringstillgångar för skuldtäckning	2 247 593	2 185 938

I enlighet med 6 kap. 11§ Försäkringsrörelselagen (FRL) har bolaget registerfört de placeringstillgångar som används för skuldtäckning. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Tillgångarna kan tas i anspråk vid bolagets insolvens.

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av Trafikförsäkringsföreningens stämma. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina egna förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras bolagets ersättning för den förmedlade bankaffären. Enligt detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Östgöta ska stå för 80 procent av konstaterade kreditförluster på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Avtalet innehåller en begränsning vilken säger att avräkning av kreditförluster maximalt kan ske till det framtida värdet av samtliga utbetalningar av provisionersättning från LF Bank.

NOT 30 PENSIONER

Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas genom försäkring i FPK. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. För räkenskapsåret 2017 har bolaget inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan. Pensionsplanen enligt som tryggas genom en försäkring i FPK redovisas därför som en avgiftsbestämd plan. Årets avgifter för pensionsförsäkringar som är tecknade i FPK uppgår till 18,9 Mkr (15 Mkr). FPKs överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2017 uppgick FPKs överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 121 procent (117 procent). Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på FPKs tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt FPKs försäkringstekniska beräkningsåtaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19.

Förtida pensionsavgång kan ske på tjänstemannens (födda 1955 och tidigare) initiativ fr. o. m. månaden efter uppnådda 62 års ålder om inte företaget och den lokala FTF-organisationen överenskommer om annat. Villkor framgår av FTP 12 (Försäkringsbranschens tjänstepensionsplan). Den utgående avsättningen för 62-årsavgångar gällande avtalspension var per 2017-12-31 1 145 tkr. Företaget följer kollektivavtal mellan FAO/FTF och FAO/SACO vad gäller pensionsvillkor. Enda undantaget är företagets VD - se not 35. Se även not 1 under avsnittet om förmånsbestämda pensionsplaner.

NOT 31 NÄRSTÅENDE**Närstående relationer**

De 23 länsförsäkringsbolagen har valt att organisera vissa gemensamma verksamheter i Länsförsäkringar AB koncernen. Koncernen har i uppdrag att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom Länsförsäkringar.

Som närstående juridiska personer räknas Länsförsäkringar AB koncernen, vilken i tabellen nedan inkluderar Länsförsäkringar Mäklarservice AB och Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB samt de 23 övriga länsförsäkringsbolagen med dotterbolag. Östgöta Brandstodsbolag Kapitalförvaltning AB och Östgöta Brandstodsbolag Fastighet AB är två helägda dotterbolag som också räknas som närstående.

Inom länsförsäkringsgruppen förekommer transaktioner av såväl engångskaraktär som löpande karaktär. Till transaktioner av löpande karaktär hör tjänster som tillhandahålls av Länsförsäkringar AB koncernen. Dessa tjänster inhandlas på marknadsmässiga villkor och inkluderar IT-drift, utvecklingskostnader, marknadsföring, pensionsförsäkringar, utbildning med mera.

NOT 31 NÄRSTÅENDE, fots.

	Försäljning av varor och tjänster till närstående		Inköp av varor och tjänster från närstående		Fordran på närstående per 31/12		Skuld till närstående per 31/12	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Moderbolaget								
Östgöta Brandstodsbolag Kapitalförvaltning AB	2 016	2 016	7 142	6 528	410	390	-	-
Östgöta Brandstodsbolag Fastighet AB	-	-	-	-	25 327	25 309	-	-
Länsförsäkringsbolag	5 060	4 739	1 445	2 008	1 379	1 141	57	3
Länsförsäkringar AB (koncernen)	3 076	4 660	128 179	123 614	559	655	3 443	3 130

NOT 32 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR ANGÅENDE FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN

	Försäkringsklasser						Summa	
	Sjuk- och olycksfall	Motor- fordon	Egen- dom	Ansvar	Rätts- skydd		Direkt försäkring	Mottagen återförsäkring
tkr								Totalt
Premieinkomst, brutto	120 486	614 666	641 180	43 675	31 522		1 451 529	76 344
Premieintäkt, brutto	111 343	598 632	627 224	42 965	30 811		1 410 975	75 158
Driftskostnader, brutto	-22 671	-78 552	-120 908	-9 014	-5 864		-237 010	-731
Försäkringsersättningar, brutto	-86 444	-462 123	-366 232	-24 478	-11 407		-950 684	-67 028
Resultat avgiven återförsäkring	-2 677	-6 128	-72 355	0	0		-81 160	
Skadeprocent brutto	77,6%	77,2%	58,4%	57,0%	37,0%		67,4%	89,2%

NOT 33 ANSTÄLLDA OCH PERSONALKOSTNADER**Kostnader för ersättning till anställda**

	Tjänstemän och fastighetshetsanställda			
	Styrelse och VD		2017	2016
tkr				
Kostnader för ersättning till anställda, Koncernen				
Löner och ersättningar	5 938	5 686	171 523	164 166
Pensionsavgifter	1 427	1 358	29 940	25 077
Sociala kostnader på löner, ersättningar och förmåner	2 719	2 166	57 167	54 542
	10 084	9 209	258 630	243 784

Kostnader för ersättning till anställda, Moderbolaget

	Styrelse och VD		2017	2016
Löner och ersättningar	5 004	4 710	170 748	163 510
Pensionsavgifter	1 084	1 077	29 902	25 060
Sociala kostnader på löner, ersättningar och förmåner	2 344	1 817	56 908	54 345
	8 432	7 604	257 558	242 915

Medelantalet anställda

	Koncernen				Moderbolaget			
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Män	Kvinnor	Totalt	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Totalt
Verkställande direktör	2	0	2	2	1	0	1	1
Tjänstemän *)	148	190	338	339	147	189	336	337
Fastighetsanställda *)	0	1	1	1	0	1	1	1

*) Omräknat till helårsarbete

Könsfördelning företagsledningen, %

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
	Andel	Andel	Andel	Andel
	kvinnor	kvinnor	kvinnor	kvinnor
Moderbolaget				
Styrelsen	31%	31%	40%	50%
Övriga ledande befattningshavare	43%	43%	43%	43%

NOT 34 ARVODE OCH KOSTNADERSÄTTNING TILL REVISORER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
tkr				
Koncernen				
KPMG				
Revisionsuppdrag	1 180	1 355	1 044	1 218
Skatterådgivning	140	177	140	177
Andra uppdrag	69	0	69	0
	1 389	1 532	1 253	1 396

Lån till anställda

Samtliga lån till anställda och VD går via Länsförsäkringar Bank. En sedvanlig kreditprövning görs på samtliga. Skillnaden mellan verklig ränta och den ränta som de anställda betalar betalas av företaget. Summan för ränteskillnaden uppgick 2017 till 5 879 tkr. Personalen förmånsbeskattas enligt gällande regler.

NOT 35 ERSÄTTNING TILL STYRELSELEDAMÖTER, VD OCH ANDRA LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

	Grundlön styrelsearvode	Rörlig* ersättning	Övriga förmåner	Pensions kostnad	Summa kronor
Styrelsens ordförande, Peter Lindgren	459 727				459 727
Styrelseledamot, vice ordförande, Anna-Karin Cronstedt	256 363				256 363
Styrelseledamot, Carl Falkenberg	196 770				196 770
Styrelseledamot, Rikard Sagent	170 270				170 270
Styrelseledamot, Sten Lundqvist	135 770				135 770
Styrelseledamot, Eva Holmgren	135 770				135 770
Styrelseledamot, Torbjörn Gunnarsson	92 050				92 050
Styrelseledamot, Ingegerd Engquist	27 720				27 720
Verkställande direktör, Sven Eggefall	3 374 858		83 140	1 084 164	4 542 162
Andra ledande befattningshavare	6 312 254	155 050	395 604	2 504 200	9 367 108
Summa	11 161 552	155 050	478 744	3 588 364	15 383 710

* Rörliga ersättningar avser utbetalning av prestationsbaserad ersättning. Nivåskillnaden avseende arvoden mellan styrelsemedlemmarna beror på att ledamöterna i olika grad har andra uppdrag inom koncernen. Bland dessa engagemang återfinns uppdrag i presidiet, dotterbolagsstyrelser, utskott och inom länsförsäkringsgruppen. Bland övriga förmåner återfinns bland annat kostnader för tjänstebil, sjukförsäkring och låneförmåner.

Principer för bestämmande av ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare

Prestationsbaserad ersättning

Förutom fast grundlön till ledande befattningshavare utgår prestationsbaserad ersättning enligt samma modell som till bolagets övriga anställda. Vd får inte någon prestationsbaserad ersättning. Den prestationsbaserade ersättningen är maximerad till ett halvt basbelopp. Beslut om prestationsbaserad ersättning fattas av bolagets styrelse.

Pensioner

För Moderbolagets vd utgår pensionsförmåner till en årlig sammanlagd premie motsvarande 35 % av den pensionsgrundande lönen. För övriga befattningshavare i bolagets ledning finns inga särskilda villkor avseende pension, utan försäkringsbranschens normala pensionsvillkor gäller. Pensionsålder för vd och övriga befattningshavare i bolagets ledning är 65 år.

Avgångsvederlag

Vid uppsägning från bolagets sida har vd en uppsägningstid på 6 månader och ett avgångsvederlag om max 12 månadslöner. Vid uppsägning från bolagets sida har ledande befattningshavare rätt till lön under uppsägningstiden enligt gällande kollektivavtal. Vid egen uppsägning har vd 6 månaders uppsägningstid och andra ledande befattningshavare regleras enligt gällande kollektivavtal.

Offentliggörande av uppgifter om ersättningar

Policy

Bolagets styrelse har den antagit riktlinje om ersättningar. Riktlinjen om ersättningar tillämpas på all ersättning till alla anställda i bolaget. Beslut om riktlinjen grundar sig på en analys av vilka risker riktlinjen kan vara förknippad med. Riktlinjen ses över och beslutas av styrelsen årligen eller när det bedöms nödvändigt.

Beslutsgång

Bolagets styrelse ska inom sig utse ett ersättningsutskott med uppgift att ansvara för att bereda väsentliga ersättningsbeslut samt beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av riktlinjen för ersättningar. Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande och vice ordförande. Bolagets styrelse ska besluta om ersättning och övriga anställningsvillkor för vd. Beslut om ersättning till övriga anställda som ingår i bolagets företagsledning och eventuella övriga anställda som rapporterar direkt till vd har delegerats till ersättningsutskottet. Beslut om förmånerbjudande fattas av vd och ska årligen anmälans till bolagets styrelse.

Riskanalys

Bolaget har en ersättningsmodell som är förenlig med och främjar en effektiv riskhantering. Utgångspunkten är att ersättningar och anställningsvillkor inte får uppmuntra till överdrivet risktagande men ska möjliggöra att anställda och personer till ledande befattningar kan rekryteras och behållas. Till anställd i ledande position, och som kan påverka företagets risknivå, räknas verkställande direktör och personer i bolagets ledning. Till anställd som kan påverka företagets risknivå räknas

kontrollfunktioner, underwriter samt försäljningschefer och kreditchef. Bolagets funktion för riskkontroll har medverkat i bedömningen av risken.

Ersättningsmodell och kriterier för ersättningar

Ersättning ska i huvudsak utgå med en fast månadslön. Styrelsen har beslutat om prestationsmål vars storlek är beroende av det övergripande bolagsresultatet, kundnöjdhet och driftskostnadsprocent. Utfallet av försäljningsresultatet kan inte påverkas av enskilda medarbetare eller beslut av särskilda befattningshavare utan kan endast uppnås genom en gemensam laginsats. Den kollektiva ersättningen har inte bedömts ge incitament till ökat risktagande. Den rörliga ersättningen är maximerad för alla anställda till 0,5 prisbasbelopp. Då ersättningsbeloppet är lika för samtliga anställda och beloppets storlek inte påverkar bolagets långsiktigt hållbara resultat och inte heller äventyrar företagets förmåga till långsiktigt positivt resultat utbetalas denna rörliga ersättning till samtliga anställda utom vd. Den prestationsbaserade ersättningen utgår i form av kontanter, förutom för anställda som kan påverka företagets risknivå. Dessa personer får sin prestationsersättning i form av tjänstepension. Garanterade rörliga ersättningar utbetalda eller kostnadsförda finns inte. Inga ackumulerade utestående uppskjutna rörliga ersättningar finns.

Den rörliga, prestationsbaserade ersättningen, är intjänad under 2016 och utbetalades under 2017. Den uppgår till anställda som kan påverka företagets risknivå till 377 tkr och till övriga anställda till 6 565 tkr, resterande belopp avser provision för säljande personal.

Kostnadsförda totalbelopp för avgångsvederlag uppgår till 794 tkr och avser tre personer. Inga andra utfästelser har gjorts till andra personer än dessa. Det högsta enskilda utfästa beloppet uppgår till 485 tkr. Intjänade ersättningar under det senaste räkenskapsåret uppgår till 157 491 tkr. Utbetalade ersättningar under det senaste räkenskapsåret uppgår till 165 474 tkr, varav 7 983 tkr är intjänade tidigare år.

Rörlig ersättning i form av provision förekommer bland säljande personal. Denna personalkategori tillhör inte kategorin anställda i ledande position och bedöms inte i sitt dagliga arbete utöva ett sådant inflytande att det påverkar bolagets risknivå. Provisioner som utbetalas är enligt gällande kollektivavtal och inräknas i uppgift om rörliga ersättningar. Bolaget kan, utöver kontant ersättning, erbjuda anställda förmåner till exempel i form av rabatter på bolagets produkter, bilförmån, lunchförmån samt i form av hälsa och friskvård.

Pensions- och avgångsvillkor följer av kollektivavtal. Bolaget kan inom ramen för av bolagsstämman fastställda principer för ersättning till ledande befattningshavare, avtala om särskilda pensions- och avgångsvillkor.

De arvoden vd erhåller för styrelseuppdrag i Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Mäklarservice tillfaller Länsförsäkringar Östgöta.

Kostnadsförda ersättningar

Anställda i ledande positioner
Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå
Övriga anställda
Totalt

Medeltal antal anställda	Fast ersättning	Rörlig ersättning	Förmåner	Pension	Totalt
7	9 687	155	479	3 588	13 909
11	6 274	222	414	1 818	8 728
320	140 283	8 965	7 860	25 580	182 689
338	156 245	9 342	8 753	30 986	205 326

NOT 36 OPERATIONELL LEASING

Ikke uppsägningsbara leasingbetalningar uppgår till:

tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Inom ett år	4 289	5 057	4 289	5 057
Mellan ett år och fem år	17 154	20 230	17 154	20 230
Längre än fem år	0	0	0	0

Koncernen hyr maskiner för kopiering, scanning och frankering enligt operationella leasingavtal. De variabla avgifterna har fastställts enligt serviceavtal. Leasingavtalen löper normalt på mellan 3 - 4 år, med en option på förlängning. Inga avtal innebär krav på förlängning. När leasingavtalen upphör har koncernen optioner att köpa utrustningen till då gällande marknadspris. Indexklausuler förekommer i leasingavtalen. Ingen av de leasade maskinerna vidareuthyrs.

Kostnadsförda avgifter för operationella leasingavtal uppgår till:

tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Minimileaseavgifter	2 877	3 173	2 877	3 173
Variabla avgifter	1 412	1 885	1 412	1 885
Totala leasingkostnader	4 289	5 057	4 289	5 057

NOT 37 KASSAFLÖDESANALYS

Likvida medel - koncernen	2017	2016
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Kassa och banktillgodohavanden	196 435	149 162
Kortfristiga placeringar, jämställda med likvida medel		
Summa enligt balansräkningen	196 435	149 162
Checkräkningskrediter som är omedelbart uppsägningsbara		
Summa enligt kassaflödesanalysen	196 435	149 162
Likvida medel - moderbolaget		
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Kassa och banktillgodohavanden	186 957	141 260
Kortfristiga placeringar, jämställda med likvida medel		
Summa enligt balansräkningen	186 957	141 260
Checkräkningskrediter som är omedelbart uppsägningsbara		
Summa enligt kassaflödesanalysen	186 957	141 260
Kortfristiga placeringar har klassificerats som likvida medel enligt följande utgångspunkter:		
- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer		
- De kan lätt omvandlas till kassamedel		
- De har en löptid om högst tre månader från anskaffnings-tidpunkten		

NOT 38 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Tillgångar	Koncernen			Moderbolaget		
	Högst 1 år	> 1 år	Totalt	Högst 1 år	> 1 år	Totalt
Andra immateriella tillgångar		14 851	14 851		14 851	14 851
Förvaltningsfastigheter/ Byggnader och mark		1 160 050	1 160 050		1 282 050	1 282 050
Rörelsefastigheter/ Byggnader och mark		122 000	122 000			-
Aktier och andelar	2 369 668	2 418 341	4 788 009	2 369 668	1 721 646	4 091 314
Placeringar i koncern- och intresseföretag					140 815	140 815
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	207 422	1 718 945	1 926 367	207 422	1 718 945	1 926 367
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		864	864		864	864
Återförsäkrars andel av Försäkringstekniska avsättningar						
- Oreglerade skador	196 709	289 658	486 367	196 709	289 658	486 367
Fordringar avseende direkt försäkring	406 065		406 065	406 065		406 065
Fordringar avseende återförsäkring	46 660		46 660	46 660		46 660
Övriga fordringar	116 029		116 029	141 262		141 262
Materiella anläggningstillgångar		18 312	18 312		18 312	18 312
Aktuell skattefordran	26 809		26 809	26 809		26 809
Likvida medel / Kassa och bank	196 435		196 435	186 957		186 957
Upplupna ränte- och hyresintäkter	15 962		15 962	15 962		15 962
Förutbetalda anskaffningskostnader	25 687		25 687	25 687		25 687
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	28 942		28 942	28 942		28 942
Summa tillgångar	3 636 388	5 743 022	9 379 410	3 652 143	5 187 141	8 839 284
Skulder						
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	634 441		634 441	634 441		634 441
Oreglerade skador	565 976	2 049 982	2 615 958	565 976	2 049 982	2 615 958
Återbäring och rabatter	240 000		240 000	240 000		240 000
Uppskjuten skatteskuld	630 598	302 268	932 867	306 390	302 268	608 658
Pensioner	1 145		1 145	1 145		1 145
Övriga avsättningar	400		400	400		400
Skulder avseende direkt försäkring	185 114		185 114	185 114		185 114
Skulder avseende återförsäkring	49 713		49 713	49 713		49 713
Övriga skulder	30 165		30 165	29 802		29 802
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	45 667		45 667	45 423		45 423
Summa skulder och avsättningar	2 383 219	2 352 251	4 735 470	2 058 404	2 352 251	4 410 655

NOT 39 HÄNDELSE EFTER BALANSDAGEN

Inga händelser av betydelse har inträffat efter balansdagen.

NOT 40 Förslag till vinstdisposition

<i>tkr</i>	2017	2016
Årets resultat i moderbolaget	326 394	282 289
Jämte balanserade vinstmedel om	2 517 233	2 234 944
Summa	2 843 627	2 517 233

Linköping den 1 mars 2018

Peter Lindgren
Ordförande

Anna-Karin Cronstedt
Vice ordförande

Carl Falkenberg

Eva Holmgren

Sten Lundqvist

Rikard Sagent

Kristina Ottosson

Maria Fredén

Sven Eggefalk
Verkställande direktör

Årsredovisningen och koncernredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 1 mars 2018.
Koncernens resultat- och balansräkning och moderbolagets resultat- och balansräkning blir
föremål för fastställelse på årsstämman den 15 mars 2018.

Min revisionsberättelse har lämnats den 1 mars 2018.

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Östgöta, org. nr 522001-1224

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Östgöta för år 2017. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 36-79 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Mina uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på min bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt min professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i mitt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men jag gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Försäkringstekniska avsättningar

Se redovisningsprinciper i Not 1 och Not 26 i årsredovisningen och koncernredovisningen för detaljerade upplysningar och beskrivning av området.

Beskrivning av området

Koncernens/moderbolagets avsättning för oreglerade skador inom försäkringstekniska avsättning uppgår till 2.616 MSEK per 31 december 2017.

Detta är ett område som innefattar betydande bedömningar avseende osäkra framtida utfall, främst avseende tidpunkt och storlek för inträffade skador som ska regleras till försäkringstagare.

Bolaget använder etablerade aktuariella värderingsmodeller för beräkningarna av den försäkringstekniska avsättningen. Modellernas komplexitet ger dock upphov till risk för fel på grund av otillräcklig/ofullständig data eller felaktig utformning eller tillämpning av modellerna.

Ekonomiska antaganden som diskonteringsränta, samt aktuariella antaganden rörande skademönster, avvecklingstid, sjuklighet samt dödlighet (livräntereserven) är exempel på viktiga indata som används för att uppskatta dessa avsättningar.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har bedömt de aktuariella antaganden i reserveringsmetoderna genom att jämföra värderingsantagandena med bolagets egna utredningar, myndighetskrav och branschsiffror.

Vi har stickprovsvis testat kontroller i företagsledningens process för bl a extrahering av data som input till de aktuariella beräkningarna.

Vi har använt våra interna specialister på aktuariella frågor för att utmana de metoder och antaganden som använts vid prognostisering av kassaflöden och värderingen av avsättningen. Vidare har vi via kontrollberäkningar verifierat att avsättningen är rimlig jämfört med de förväntade avtalsenliga förpliktelserna.

Vi har också kontrollerat fullständigheten i de underliggande fakta och omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och bedömt om informationen är tillräckligt omfattande för att förstå företagsledningens bedömningar.

Värdering av finansiella instrument klassificerade som nivå 2 och 3

Se redovisningsprinciper i Not 1 samt Not 17 i årsredovisningen och koncernredovisningen för detaljerade upplysningar och beskrivning av området.

Beskrivning av området

Koncernen har finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde och som klassificeras i nivå 2 och 3 enligt IFRS värderingshierarki. Koncernen har finansiella tillgångar i nivå 2 om 503 MSEK och finansiella tillgångar i nivå 3 om 2 418 MSEK. Sammanlagt motsvarar detta 37 procent av koncernens totala placeringsstillgångar.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har testat nyckelkontroller i värderingsprocessen, innefattande företagsledningens fastställande och godkännande av antaganden och metoder som använts i modellbaserade beräkningar, kontroller av kvalitet i data, förändringshantering avseende interna värderingsmodeller samt företagsledningens genomgång av värderingar utförda av externa specialister.

Värderingen av finansiella tillgångar som klassificeras i nivå 2 enligt IFRS värderingshierarki bygger på observerbara marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1. Eftersom representativa transaktioner för de aktuella tillgångarna endast finns i begränsad omfattning är det uppskattade värdet på tillgångarna svårbedömt.

Värderingen av finansiella tillgångar som klassificeras i nivå 3 enligt IFRS värderingshierarki innefattar betydande bedömningar av företagsledningen, eftersom de värderas baserat på indata som ej är observerbara av externa parter.

Bolagets tillgångar enligt ovan, utgörs av aktier och andelar samt obligationer, fastigheter och andra värdepapper.

Vi har bedömt metoderna i värderingsmodellerna mot branschpraxis och värderingsriktlinjer.

Vi har jämfört använda antaganden med lämpliga referensvärden och priskällor samt undersökt betydande avvikelser.

Vi har också kontrollerat fullständigheten i de underliggande fakta och omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och bedömt om informationen är tillräckligt omfattande för att förstå företagsledningens bedömningar samt av tillämpade metoder.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 2-35. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till

omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande

transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtat jag tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Jag ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Jag är ensam ansvarig för mina uttalanden.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Jag måste också förse styrelsen med ett uttalande om att jag har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka mitt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer jag vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Jag beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Östgöta för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer

att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Gunilla Wernelind, Box 382, 101 27, Stockholm, utsågs till Länsförsäkringar Östgötas revisor av bolagsstämman den 22 mars 2017. KPMG AB eller revisorer verksamma vid KPMG AB har varit bolagets revisor sedan 2003.

Stockholm den 1 mars 2018

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

”

Det är genom vår kärnverksamhet som vi framförallt skapar ett tryggare Östergötland fyllt av möjligheter.

Styrelse

Peter Lindgren

Född 1959, ordförande
Mandatperiod: 2015 - 2018

Anna-Varin Cronstedt

Född 1952, vice ordförande
Mandatperiod: 2017 - 2020

Carl Falkenberg

Född 1959, styrelseledamot
Mandatperiod: 2016 - 2019

Rikard Sagent

Född 1966, styrelseledamot
Mandatperiod: 2015 - 2018

Sten Lundqvist

Född 1950, styrelseledamot
Mandatperiod: 2015 - 2018

Eva Holmgren

Född 1967, styrelseledamot
Mandatperiod: 2017 - 2020

Kristina Ottosson

Född 1960, arbetstagarrepresentant
Mandatperiod: 2017 - 2018

Maria Fredén

Född 1959, arbetstagarrepresentant
Mandatperiod: 2017 - 2018

STYRELSENS SEKRETERARE

Rein Puusepp

Vd stab, Länsförsäkringar Östgöta
Född 1958

Sven Eggefalk
verkställande direktör

Anders Rahm
chef Administration

Malin Hedström
chef HR

Filip Apelstav
chef Bank

Patrick Petersson
chef Försäkring Sak och Liv

Sophia Nygren
chef Skador

Marie Aktö
chef Marknad och Kommunikation

REVISORER

Ordinarie:

Gunilla Wernelind

Född 1964

KPMG Stockholm

Innehaft uppdraget sedan 2016

Suppleant:

Mårten Asplund

Född 1972

KPMG Stockholm Innehaft uppdraget sedan 2016

Fullmäktige

Ordinarie ledamöter

VÄSTRA VALKRETSEN Mandattid 2017-2019

Boxholm

Börje Johansson, Boxholm

Mjölby

Anders Johansson, Väderstad
Eva Furland, Tranås
Karl-Gustav Westman, Skänninge

Magnus Johansson, Mjölby
Nina Pettersson, Skänninge

Motala

Ann-Sofie Törnqvist, Linköping
Sture Larsson, Motala
Jan Jacobsson, Motala
Eva Carlsson, Tjällmo
Bengt Östensson, Motala
Gunilla Melander, Borensberg
Anders Johansson, Motala

Vadstena

Jan Granath, Vadstena
Bengt-O Petersson, Vadstena

Ödeshög

Åse Theorell, Ödeshög

MELLERSTA VALKRETSEN Mandattid 2018 - 2020

Kinda

Terese Rydin, Rimforsa
Anders Ljung, Kisa

Linköping, tätorten

Jan-Erik Cardell, Linköping
Thomas Lindstrand, Linköping
Christer Andersson, Linköping
Åke Orrhagen, Linköping
Astrid Brissman, Vreta Kloster
Gunilla Thurffjell, Linköping
Lena Norin-Selhag, Linköping
Anders Wahlquist, Linköping
Björn Sleman, Linköping
Anders Redin, Linköping
Gösta Ekeröth, Linköping
Karin Ljungmark Malmström, Linköping
Åsa de Val, Linköping
Miklos Hargitai, Linköping
Berndt Ring, Linköping

Personliga suppleanter

Tommy Andersson, Boxholm

Christer Magnusson, Mjölby
Olof Hermelin, Skänninge
Marie Lönneskog-Hogstadius, Mjölby
Jerker Gustafsson, Mjölby
Ulf Wilhelmsson, Mantorp

Lars-Åke Landén, Motala
Anders Hallros, Motala
Anna Willén, Motala
Christina Gyberg, Motala
Kjell-Åke Boberg, Motala
Kristoffer Böök, Vadstena
Örjan Johansson, Motala

Mats Währén, Vadstena
Kerstin Bongsell, Vadstena

Hans Stolt, Ödeshög

Anneli Härnström, Kisa
Eva-Lena Hellsing, Rimforsa

Fredrik Johnson, Linköping
Ulf Setterud, Linköping
Pär Fahlström, Linköping
Annica Hilliges, Linköping
Johannes Walfridsson, Linköping
Mona Gårdeman, Linköping
Bernt Johansson, Linköping
Malin Bodén, Linköping
Anna Wallentinson, Linköping
Michael Sturehed, Linköping
Åsa Röhs, Linköping
Petra Hammarstedt, Linköping

Göran Hägg, Linköping
Christina De Amaral, Linköping
Pia Carlsson, Linköping

Ordinarie ledamöter

Linköping, landsbygden

Ulf Gustafsson, Klockrike
Bengt Ingvarson, Vreta kloster
Tomas Larsson, Sturefors
Tobias Kurtsson, Linköping
Lennart Secher, Vikingstad
Magnus Börjesson, Vreta kloster
Björn Johansson, Lingham
Erik Bjärnlid, Vreta kloster
Axel Lagerfelt, Linköping

Ydre

Peter Karlsson, Österbymo

Åtvidaberg

Carl-Johan Liedberg, Åtvidaberg
Jonas Palmqvist, Åtvidaberg

ÖSTRA VALKRETSEN Mandattid 2016 - 2018

Finspång

Greger Arvidsson,
Ljusfallshammar
Göran Gustafson, Grytgöl
Jonny Pettersson, Finspång

Norrköping tätorten

Kid-Åke Angland, Norrköping
Lars Lindkvist, Norrköping
Fredrik Olsson, Norrköping
Birgitta Speer, Norrköping
Rolf Folkin, Norrköping
Jan Nystedt, Söderköping
Jörgen Rundgren, Norrköping
Monica Rosander, Norrköping
Dag Gunnarsson, Norrköping
Lena Hermelin, Norrköping
Tomas Hägle, Norrköping
Johan Skullman, Norrköping
Susanne Lind, Norrköping
Bernt Bertilsson, Norrköping
Thomas Lundell, Norrköping

Norrköping, landsbygden

Anders Sjöberg, Vikbolandet
Tomas Carlsson, Vikbolandet
Ann-Sofie Leo, Vikbolandet
Tomas Lygnegård, Vikbolandet
Håkan Skog, Vikbolandet

Söderköping

Bengt Johansson, Söderköping
Björn Åkerlind, Söderköping
Stig Sjölander, Söderköping

Valdemarsvik

Helena Olsson Hägg,
Valdemarsvik
Heléne Köhler, Valdemarsvik

Personliga suppleanter

Magnus Nedstrand, Linköping
Helene Eriksson, Lingham
Åsa Johansson, Ljungsbro
Katarina Andersson, Linköping
Mikael Holmstrand, Linköping
Roger Eriksson, Linköping
Mats Jonasson, Nykil
Jonas Rosén, Vikingstad
Urban Viklund, Linköping

Karl-Evert Hagström, Ydre

Magnus Andersson, Åtvidaberg
Martin Lindqvist, Åtvidaberg

Per Karlsson, Finspång

Daniel Nilsson, Finspång
Anna Rosenqvist, Finspång

Tommy Agefur, Norrköping
Maria Kufver, Norrköping
Johanna Palmér, Linköping
Anders Nobrant, Norrköping
Peter Norén, Åby
Stefan Molander, Norrköping
Magnus Malm, Norrköping
Rose-Marie Bidenäs, Norrköping
John Filipiak, Norrköping
Bertil Berg, Norrköping
Eddy Demir, Söderköping
Fredrik Borin, Norrköping
Lina Skandevall, Norrköping
Krister Eriksson, Åby
Robert Lind, Norrköping

Karin Jakobsson, Norrköping
Susanne Mannerstam, Åby
Matz Borg, Skärblacka
Vakant
Eva Axelsson, Norrköping

Lovisa Nordborg, Söderköping
Caroline Ottosson, Söderköping
Thomas Karlberg, Söderköping

Malin Hellsing, Valdemarsvik

Maria Feltborn, Valdemarsvik

Ord och uttryck

Allmänt

Bruttoaffär

Försäkringsaffär utan avdrag för den del av affären som återförsäkras hos andra bolag.

Direkt försäkring

Försäkringsaffär som avser avtal direkt mellan försäkringsgivare (försäkringsbolag) och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är, till skillnad från vid indirekt försäkring, direkt ansvarig gentemot försäkringstagarna.

Mottagen återförsäkring

Med mottagen återförsäkring förstås återförsäkringsaffär som mottages från andra försäkringsföretag. Mottagande bolag har i detta fall inget direkt ansvar gentemot försäkringstagarna.

Återförsäkring

Om ett försäkringsbolag inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagare, återförsäkrar bolaget de tecknade försäkringarna – helt eller delvis – hos andra bolag. Man talar om avgiven återförsäkring hos de förstnämnda och mottagen återförsäkring (indirekt försäkring) hos de sistnämnda bolagen.

Affär för egen räkning (f e r)

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som alltså inte återförsäkras hos andra bolag. Affär för egen räkning är med andra ord bruttoaffär minskat med avgiven återförsäkring.

Resultaträkning och analys

Premieinkomst

Motsvarar i princip under året influtna premiebelopp utan korrigering för in- och utgående premiereserver. I premieinkomsten ingår även ej betalda terminspremier.

Premieintäkt

Avser den premieinkomst som belöper på räkenskapsåret. Premierna inbetalas vid skilda förfallodagar under året och avser som regel en försäkringstid av ett år. Vid räkenskapsårets slut har bolaget således erhållit premier som till större eller mindre del avser närmast följande år. Denna del av premieinkomsten redovisas i bokslutet som en skuldpost, som kallas avsättning för ej intjänade premier. Motsvarande skuldpost vid räkenskapsårets början frigörs och är en intäkt för det aktuella året. Se även "Avsättning för kvardröjande risker" nedan. Premieintäkten för året består av följande poster: avsättning för ej intjänade premier vid årets början plus premieinkomst under året minus avsättning för ej intjänade premier vid årets slut.

Kalkylränta

Eftersom premierna betalas i förskott och viss tid förflyter från det en skada inträffar till dess ersättning utbetalas, samlas hos bolaget ett kapital som ger avkastning. Den beräknade räntan på detta kapital, som i bokslutet motsvaras av försäkringstekniska skulder, kallas kalkylränta. Denna ränta överförs i resultatredovisningen från kapitalförvaltningen till försäkringsverksamheten. Underlaget för ränteberäkningen är summan av halva premieintäkten och genomsnittet av in- och utgående teknisk ersättnings- och skadebehandlingsreserv för egen räkning. Som kalkylränta används avkastningen på de tillgångar som täcker försäkringstekniska skulder. De försäkringstekniska skulderna är till 75 procent placerade i en bred ränteportfölj och till 25 procent i egna fastigheter. För skadelivränterörelsen bestäms kapitalavkastningen till motsvarande de räntefaktorer som ligger till grund för reservberäkningen. Eventuell återstående del av kapitalavkastningen ska föras till verksamhetsgrenen kapitalförvaltning.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar plus avsättning för oreglerade skador vid årets slut minus avsättning för oreglerade skador vid årets början. En del av försäkringsersättningarna utgörs av reservavvecklingsresultat.

Driftskostnader

Driftskostnader är en sammanfattande benämning på kostnader för försäljning och administration. Kostnader för skadebehandling inkluderas i försäkringsersättningar.

Reservavveckling

För skador som inte är slutreglerade vid räkenskapsårets slut reserveras medel, i bokslutet, i avsättning för oreglerade skador. Den bedömning av kommande utbetalningar som gjorts kan av olika skäl visa sig felaktig. Inflationstakten kan bli en annan än den som förutsattes när skadan värderades. Lagstiftning och/eller praxis beträffande personskador kan förändras. Vidare är det allmänt svårt att bedöma utbetalningarna för en komplicerad skada, vars slutreglering kan ligga flera år framåt i tiden. Om det beräknade ersättningsbeloppet för en skada visar sig vara övervärderat, uppstår en vinst när ersättningsbeloppet bedöms på nytt eller när skadan slutregleras. Om beloppet undervärderats blir det en avvecklingsförlust.

Balansräkning

Försäkringstekniska skulder

Sammanfattande benämning på avsättning för ej intjänade premier, avsättning för oreglerade skador och avsättning för skaderegleringskostnader.

Ausättning för ej intjänade premier

En skuldpost som i princip motsvarar den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänförs till nästkommande år.

Ausättning för kvardröjande risker

(en del av avsättning för ej intjänade premier)

Om avsättningen för ej intjänade premier bedöms otillräcklig för att täcka förväntade skade- och driftskostnader för det gamla försäkringsbeståndet fram till nästa förfallodag, ska denna ökas med avsättning för kvardröjande risker.

Ausättning för oreglerade skador

De skador som inträffar under räkenskapsåret hinner av olika skäl (tidskrävande utredningar med mera) inte alltid slutregleras före årets utgång. I bokslutet måste därför en avsättning göras för beräkning av ännu inte utbetalda skadeersättningar. Det är denna skuldpost som kallas avsättning för oreglerade skador.

Ausättning för skaderegleringskostnader

De skador som ingår i avsättningen för oreglerade skador kommer före slutregleringen att medföra vissa förvaltningskostnader. För dessa förväntade kostnader avsätts i bokslutet en skuldpost som kallas avsättning för skaderegleringskostnader.

Övriga termer

Direktaukastning

Driftsöverskott från byggnader och mark, erhållna utdelningar och räntor i procent av totala tillgångarnas genomsnittliga värde under året.

Kapitalbas

Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet i ett bolag. Ett företags kapitalbas innehåller i första hand eget kapital, men dessutom får man inom vissa gränser också räkna in förlagslån som tagits upp. Förlagslån är lån där långivarens fordran i händelse av företagets konkurs inte kommer att bli betald förrän alla andra vanliga skulder är till fullo betalda. Förlagslån ger alltså en extra buffert för övriga fordringsägare.

Ett försäkringsföretag ska ha en kapitalbas som minst uppgår till solvenskapitalkravet. Kapitalbasen ska dock aldrig vara mindre än minimikapitalkravet. Kapitalbasen enligt Solvens 2-regelverket ska omfatta summan av primärkapital och tilläggskapital. Primärkapitalet består av den positiva skillnaden mellan tillgångar och skulder, värderad enligt värderingsprinciper under Solvens 2, samt efterställda skulder. Tilläggskapitalet består av poster utöver dem som ingår i primärkapitalet och som kan krävas in för att täcka förluster. Tilläggskapitalet består därmed av poster som inte är upptagna i solvensbalansräkningen. Tillsynsmyndigheten förhandsgranskar värdet av poster i tilläggskapitalet innan de kan användas i kapitalbasen.

Konsolideringsgrad

Förhållandet mellan konsolideringskapitalet och premieinkomst för egen räkning, uttryckt i procent. Som beräkningsbas har använts premieinkomst för egen räkning.

Konsolideringskapital

Sammanfattande benämning på eget kapital, obeskattade reserver och övervärden i tillgångar.

Skadekostnad

Utbetalningar och avsättningar för oreglerade skador för skador som inträffat under året.

Solvensmarginal

Erforderlig solvensmarginal är ett mått på hur stort kapital ett företag behöver. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomster, dels utifrån dess skadeersättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena. Det krävs att kapitalbasen ska vara minst så stor som den erforderliga solvensmarginalen, men också minst så stor som det så kallade garantibeloppet (ett fast belopp som inte beror av bolagets affärsvolym, däremot av vilken typ av verksamhet bolaget bedriver).

Solvenskapitalkrav (SCR)

Solvenskapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet som krävs för att försäkringsföretaget med 99,5 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar (skyddsnivå). Denna skyddsnivå ska även beaktas vid beräkningen av kapitalkravet för var och en av de risker som ingår i solvenskapitalkravet. Solvenskapitalkravet ska beräknas under antagandet att försäkringsföretaget kommer att fortsätta att driva sin verksamhet. Solvenskapitalkravet ska beräknas med beaktande av alla mätbara risker som företaget är utsatt för. Bolaget beräknar solvenskapitalkravet utifrån standardmodellen.

Minimikapitalkrav (MCR)

Minimikapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet som krävs för att försäkringsföretaget med 85 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Totalaukastning

Direktavkastning och värdeförändring i procent av totala tillgångarnas genomsnittliga värde under året.

Övriga nyckeltal

Skadeprocent brutto:

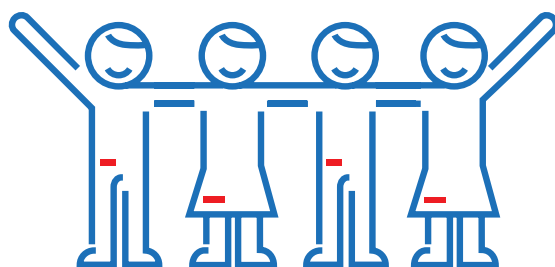
Försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkt.

Driftskostnadsprocent brutto:

Driftskostnader i försäkringsrörelsen i förhållande till premieintäkt.

Totalkostnadsprocent brutto:

Summan av skadeprocent brutto och driftskostnadsprocent brutto.

Tillsammans skapar vi
trygghet och möjligheter